

P. VIRGILII MARONIS
G E O R G I C O N
L I B. IV.

ILLUSTRABAT, EXPLICABAT, EMENDABAT,

GILBERTUS WAKEFIELD, A.B.

ET COLL. JESU APUD CANTAB. NUPER SOCIUS.

Quæ tibi, quæ tali reddam pro carmine dona?
Nam neque me tantum venientis fibilus Austri,
Nec percussa juvant fluctu tam littora, nec quæ
Saxofas inter decurrunt flumina valles.

CANTABRIGIÆ,

TYPIS ACADEMICIS EXCVDEBAT J. ARCHDEACON,

Ubi veneunt apud J. & J. MERRILL; Londini apud J. DEIGHTON,
No. 274. Holborn; et J. FLETCHER, Oxon.

MDCCLXXXVIII.

L. VINCIGILLI, MARONIS

GEORGE

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

1900

CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

1900

L E C T O R I S.

ANTEQUAM, Lector, ad politissimi poëtæ politissimum poëma te dimittam, et ipsi et tibi æquum facturus videor, si paucis præmonuero, quibus præsidiiis instructus ad hoc opus accesserim. Vellem, ne nimia à me expectes: nullos enim libros MSS. nullas editiones vetustiores, sed solas *Masvicii* et *Emmenesii*, et aliam, cujus ætas non liquet, pertractare contigit, et, si aliquid de his rebus in operis decursu prolatum fuerit, penes alios fides esto. Sine amicis, ad quos dubius confugerem; sine copiâ librorum, qui viribus meis opes subministrarent; ad hoc utique munus exsequendum meo unius ingenio, quod sentio quàm sit exiguum, confusus, strenuè accingebar. Itaque candidum de conatibus meis iudicium feras; et, si in profanis tibi videbor aliquis, spondere ausim me Sacris operam magis frugiferam dedisse. Vale interim: et, si hæc tibi arriserint — si perpetui angores corporis, quibus cruciatus sum, et insomnia perpetua, quæ me macerat, crudeles suos impetus aliquandò tandem velint remittere; tuum erit et doctiora et utiliora efflagitare.

————— φαντι δ' εμμεν
τὸτ' ἀναροτατον,
καλα γινωσκοντ' ἀναγκα
εκτὸς εχειν ποδα.

Dabam Nottinghamiæ XIX. Cal. Sept.
MDCCLXXXVII.

P. VIR.

P. VIRGILII MARONIS

G E O R G I C O N.

LIBER I.

QUID faciat lætas segetes; quo fidere terram
Vertere, Mæcenas; ulmisque adjungere vites,

Ver. 2. Ulmisque adjungere. Hæc elisio conjunctionis *que*, quâ *Virgilius* tantoperè delectatur, et quæ in medio *quarti* pedis potissimum solet fieri, an plus dignitatis aut suavitatis in poesim suam importaverit, nequeo decernere. Illi certissimè defunt aures, cui non contigit hanc elegantiam percipere: quam tamen et *Ennius*, et numerosissimus *Lucretius* ante nostrum feliciter assecuti sunt. Si verò fuerint, quibus hæc parva videbuntur, secum velim ii reputent, an id, utcunque tandem minutum sit, pro parvo haberi debeat, quod commendando intersuiat artifice, in re omnium suavissimâ longè suavissimo. Nequè enim comparisonem suam aliundè meliùs instituere potuit *Hædratius*, ille optimus elegantiarum arbiter:

*Das aliquid famæ, quæ CARMINE GRATIOR aurem
Occupat humanam?*

Suas delicias sibi quisque habeat:

Μη μοι γὰρ Πίλοπος, μη μοι Χρῆσιςιο τάλαντα
Εἶν' ἔχειν. —

Musarum verò colloquio frui, et earum voces in imas animæ medullas demittere, concedatur.

A

Con-

Conveniat; quæ cura boum, qui cultus habendo
Sit pecori; apibus quanta experientia parcis;

V. 4. Sit pecori; apibus —. Miseret me in primis illorum, quibus omne rei metricæ iudicium in digitorum extremitatibus situm est; quique *hiatum*, si Dis placet, hujusce versûs interponendo τῷ atque consarcire volunt:

Sit pecori; ATQUE apibus —

Fugit eos scilicet vis *pausæ* in *cæsura*, quæ non solum eò volet, ut brevem syllabam producat; sed etiam vocalium concurrentium elisioni subvenit: quarum rerum cum plurima sint in *Marone* exempla vel pueris notissima, nihil prætereà monendum ducimus, nisi hoc præcipuè locum habere in *primâ syllaba pedis tertii*, atque etiam interdum fieri extrâ cæsuram; ut in *Æn.* i. 413.

— *parcis*. — Ut erumpat à me vera vox, hoc epitheton *parcis* nunquam mihi placuit, nec est *Virgilio* familiare. Prætereà vox præcedens — *experientia* — adeò satis indicat apes *indolem*, ut *parcis* jam frigidior veniat; nec satis decet exordii simplicitatem. Mallem equidem refingere:

— *apibus* QUANTA *experientia* PARVIS:

et hæc est apta satis rei institutæ commendatio, quod animal tam *parvum* sapientiam *tantam* manifestet. Neque aliter ipse noster:

Admiranda tibi LEVIUM spectacula RERUM: Geo. iv. i.

— *si PARVA licet componere MAGNIS: v. 176.*

— *regem PARVOSQUE Quirites: v. 201.*

Ita *Theocritus*: ——— ὄττιγε ΤΥΤΘΟΝ

Θηρίον ἐντὶ μελισσᾷ, καὶ ἄλκα τραυμάτα ποιεῖ: *Id. xix.*

neque aliter in mellito carmine *Anacreon*, quod ex nostrâ mente emendatius lectoris oculo subjiciemus:

Ἔρως ποτ' ἐν ῥόδοισι
Κοιμώμενην μελιττίαν
Οὐκ εἶδεν, ἀλλ' ἐτρώθη
Τὸν δακτυλὸν ΠΛΑΓΕΙΣΔΕ,
“Τὰς χεῖρας!” ὠλολύξε.
Δραμὼν ΤΕ καὶ πιτασθεὶς
Πρὸς τὴν καλὴν Κυθηρην,
Ὀλώλα, ματερ, εἶπεν
Ὀλώλα, καί ποθησκῶ.

Hinc

Hinc canere incipiam. Vos, ô clarissima mundi
Lumina, labentem cœlo quæ ducitis annum:

5

Οφίς μ' ἐτυψε ΜΙΚΡΟΣ
Πτερῶτ', ὃν καλῶσι
Μελίτταν οἱ γεωργοί·
Ἀδ' εἶπεν· Εἰ το κέντρον
Ποῦναι το τὰς μελίττας,
Ὅσον, δοκεῖς, ΠΟΝΕΙΣ Ἀν,
Ἐρως, ὅσας σὺ βαλλεῖς;

Sic elegans scriptor *Achilles Tatius* habet p. 77. Ed. An. 1640.
ΠΑΗΓΑΣ μελίτων. Bene *Sirachides*: ΜΙΚΡΑ ἐν πτερύγεσσι ΜΕΛΙΣΣΑ,
καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὃ καλεῖται αὐτῆς: xi. 3.

Et hoc quidē nomine sæpius laudatur virtus. Hinc *Quintilianus*: *Confert admirationi multum etiā infirmitas, ut cum idem Tydea PARVUM, sed bellatorem dicit fuisse*: iii. 7. — Notum est illud *Lucretianum*:

PARVOLA, pumilio, χαρῶν ἰα, tota merum sal.

hūc etiā refer *Geo.* iv. 83.

INGENTES animos ANGUSTO in pectore versant.

V. 6. Quæ ducitis annum: — Itā pleniū distingue post annum: clarissima enim mundi lumina sunt, certo certius, *Sol* et *Luna*; adeo ut omnium illi videantur esse insulsiſſimi, qui *Librum* et *Cerere* esse velint. Quasi verò *Solis* et *Lunæ*, cum sint tanti in rebus rusticis momenti; cum sint potentes *dierum*, *mensium*, et *annorum*, totiēſque in seqq. memorentur, oblivisci potuisset noster! Itā porro *Varro de re rusticā*, qui L. i. C. i. primū invocat *Jovem* et *Tellurem*, secundò, *Solem* et *Lunam*: deindē, *Cerere* et *Liberum*.

Optimē *Lucretius* in eleganti loco *solem* facit dominum et rectorem anni:

Quinetiā, multis SOLIS redeuntibus ANNIS,
Annulus in digito subtertenuatur habendo: i. 312.

ad quem frustra est *T. Faber*, qui hæc commentus est. “Mihi autē māmimē placeat, si legatur:

— multis OLIM redeuntibus annis: —

“idque, ut venustius est, itā et elegantiores homines probaturos satis confido.”

Has venustates nos quidem illi minimē invidemus, quibus in memoriam venit illud *Lucretii* in alio loco —

Liber, et alma Ceres; vestro si munere tellus
 Chaoniam pingui glandem mutavit aristâ,
 Poculâque inventis Acheloïa miscuit uvis:
 Et vos agrestum præsencia numina Fauni, 10
 Ferte simul Faunîque pedem Dryadésque puellæ;
 Munera vestra cano. Túque ô, cui prima frementem
 Fudit equum magno tellus percussa tridenti,
 Neptune: et cultor nemorum, cui pingua Cææ
 Ter centum nivei tondent dumeta juvenci: 15
 Ipse hemus linquens patrium, saltúsque Lycæi,
 Pan ovium custos, tua si tibi Mænala curæ,
 Adsis, ô Tegeæ, favens: oleæque Minerva
 Inventrix; uncîque puer monstrator aratri;
 Et teneram ab radice ferens, Sylvane, cupressum: 20
 Dîque Deæque omnes, studium quibus arva tueri;
 Quîque novas alitis non ullo semine fruges,

— per cælum SOLIS volventia LUSTRA: V. 929.

cujus vestigiis, ut sempèr, insistit *Virgilius*:

Interea magnum SOL circumvolvitur ANNUM: Æn. iii. 284.

Hæc insupèr invocatio, à vos O! ad cano — tantâ nititur majestate carminis, ut nihil suprà.

V. 10. Præsencia numina. Ità præsentes divos: Ecl. i. quem vocis usum ipse et *Horatius* à *Græcis* exceperunt.

— ο γὰρ ἀν καλῶς

ΥΠΗΡΕΤΟΙΜΗΝ Τῷ ΠΑΡΟΝΤΙ ΔΑΙΜΟΝΙ: Soph. El. 1318.

V. 12. Munera vestra cano — *Munera* in hoc loco non id vult (si rectè judico) quod omnes arbitrantur — *dona* — *beneficia*; sed potius *officia* — *regna* — *provincias* — in quibus *versamini*, et quibus *præestis*. Cognato sensu dixit *Lucretius* — *mænera militiæ*; et *Flaccus* — *munera nœniæ* — *munus poetæ* — et alia de hoc genere cuivis nota.

V. 19. Puer monstrator aratri: — qui mihi videtur esse *Osiris*: quanta autèm ille commoda in communem vitam importaverit, et ejus præcipuè in *agricolas* beneficia, enarrat *Diodorus Siculus*, L. i. et canit *Tibullus* in carmine cultissimo, L. i. El. 7.

Quîque

Quique satis largum cœlo demittitis imbrem.

Tuque adeò, quem mox quæ sint habitura Deorum
Concilia, incertum est; urbesne invisere, Cæsar, 25
Terrarumque velis curam; et te maximus orbis
Auctorem frugum, tempestatumque potentem
Accipiat, cingens maternâ tempora myrto:

An Deus immensi venias maris, ac tua nautæ
Numina sola colant; tibi serviat ultima Thule, 30

Téque sibi generum Tethys emat omnibus undis:

Anne novum tardis fidus te mensibus addas,

Quà locus Erigonen inter, Chelâsque sequentes

Panditur: ipse tibi jam brachia contrahit ardens

V. 32. Tardis mensibus. — Satis multa in hunc locum interpretes, si satis benè. Novimus autem à *philosophiæ naturalis mathematicis principiis*, quæ excogitavit ille vir, cui

Terra nil vidit simile aut secundum,

mensēs lunares hybernos æstivis esse longiores: terrâ enim per hyemem in perihelio versatâ, vis gravitatis lunæ ad terram tum magis diminuitur, quàm in æstate; undè orbita lunaris amplior evadit: ideoque tempus periodicum lunæ augetur in sesquiplicatâ ratione distantîæ, et in ratione inversâ subduplicatâ vis gravitatis.

Rem compertam habuerunt veteres, dum intereà lateret causa: quam exposuisse in oratione, quæ teneras auriculas Musarum fortassè radat, mihi ignoscant critici. Vide Thuc. vi. 21.

Tardi igitur menses sunt æstivi menses, hoc nomine donati, quòd *tardè veniant*, quoniam illis moram injiciant *menses brumæ longiores*. — Hæc est vera loci interpretatio: cui tamèn, ut verum fatear, licet ipse commentus sim, dare manus ægrè potuissem, utpote nimiam subtilitatem præ se ferenti, nisi mihi fautor ipse astaret Maro:

Quid tantum Oceano properent se tingere soles

Hiberni, vel quæ TARDIS mora NOCTIBUS obset: Geo. ii. 481.

i. e. cur hiemis dies tam breves sint; et æstatis tam longi, ut noctis adventum remorentur.

“TARDE VENIENTIBUS; et æstivis dixisse videtur, ne bis
“unum tempus significaret.” Servius. ibid.

Scorpius, et cœli iusta plûs parte reliquit. 35
 Quicquid eris (nam te nec sperent Tartara regem,
 Nec tibi regnandi veniat tam dira cupido:
 Quamvis Elyfios miretur Græcia campos,
 Nec repetita sequi curet Proserpina matrem)
 Da facilem cursum, atque audacibus annue cœptis; 40
 Ignarósque viæ mecum miseratus agrestes,
 Ingredere, et votis jam nunc assuesce vocari.

Vere novo gelidus canis cùm montibus humor
 Liquitur, et Zephyro putris se gleba resolvit;
 Depresso incipiat jam tum mihi taurus aratro 45
 Ingemere, et sulco attritus splendescere vomer.
 Illa seges demùm votis respondet avari
 Agricolaë, bis quæ solem, bis frigora, sensit:
 Illius immensæ ruperunt horrea messes.

At priùs ignotum ferro quàm scindimus æquor, 50
 Ventos et varium cœli prædiscere morem
 Cura sit, ac patrios cultúsque habitúsque locorum;
 Et quid quæque ferat regio, et quid quæque recuset,
 Hîc segetes, illîc veniunt feliciùs uvæ:

V. 35. Reliquit. — Quidam legunt *relinquit*, sed nostra lectio longè elegantior, utpote rem *factam* sine morâ, et *Scorpii* promptius officium, feliciùs repræsentans: cujus venustatis non pauca in seqq. exempla dabit noster. Tota quidèm locutio est in rarissimis, nec alitèr explicanda, nisi à scopo loci, et mente manifestissimâ scriptoris. Ità igitur intelligo: *Scorpios reliquit* — i. e. recessit — *tibi à parte cœli*, “quæ erat *plus iustâ* magna, “et amplior quàm debuerat occupare.” — Hoc etiàm vidit non pessimus interpretum *Taubmannus*.

V. 44. Zephyro putris. De ordine verborum in hoc loco sibi lector caveat; *Martynus* enim, qui elegantias *Virgilianas* ne per somnium quidèm degustaverat, ità reddidit: “*And the CRUMBLING EARTH is unbound by the Zephyrs:*” neque meliùs alii. Ità quidèm debuit: *And the Earth unbinds itself mouldering before the Breeze*. Harum proprietatum nescius, præcipuas elegantias *Maronis* et *Horatii*, qui se potissimùm ad imitationem *Græcorum* contulerunt, nunquàm non pessum dabit.

Arborei

Arborei foetus alibi, atque injussa virescunt 55
 Gramina. Nónne vides, croceos ut Tmolus odores,
 India mittit ebur, molles sua thura Sabæi?
 At Chalybes nudi ferrum, virosáque Pontus
 Castorea, Eliadum palmas Epirus equarum.
 Continuo has leges æternaque fœdera certis 60
 Imposuit natura locis, quo tempore primùm
 Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem;
 Undè homines nati, durum genus. Ergò age, terræ
 Pingue solum primis extemplò à mensibus anni
 Fortes invertant tauri; glebásque jacentes 65
 Pulverulenta coquat maturis solibus æstas.
 At si non fuerit tellus fœcunda, sub ipsum
 Arcturum tenui sat erit suspendere sulco:
 Illíc, officiant lætis ne frugibus herbæ:
 Híc, sterilem exiguus ne deserat humor arenam. 70
 Alternis idem tonsas cessare novales,
 Et segnem patiére situ durefcere campum.

V. 58. At Chalybes — Multò commodiùs legas et distin-
 guas, eodem spiritu:

UT Chalybes nudi ferrum, virosaque Pontus
 Castorea, Eliadum palmas Epiros equarum?

V. 71. Alternis. — Hanc rem cum solitâ suâ dignitate tangit
 Pindarus:

καρποφοροῖς
 ἀρβυραῖσιν· ὡς τ' AMEIBOMENAI,
 τοκα μὲν ὧΝ βίον ἀνδρες—
 —σιν ἐπητάρον πεδίων ἰδοσαν·
 τοκα δ' αὐτ' ἀναπαυσαμέναι, σθεν· ε-
 μαρψαν. Nem. vi. 16.

Qui locus est in elegantissimis. Rectè autèm lego — ὧν πεδίων.
 sui soli: ità Sophocles:

Εἰ ζῶν Ἀχιλλεύς τῶν ὀπλῶν τῶν ὧΝ περὶ
 Κρῖνον ἐμῆλλε καρτ· ἀριστείας τιγί,
 Οὐκ ἂν τις αὐτ' ἐμαρψεν ἀλλ· αὐτ' ἐμυ. Aj. 445.

ubi tamèn malleμ καρτ· cum Scholiaste, ut exulet anapæstus de
 A 4 Aut

Aut ibi flava feres mutato fidere farra,
Unde priùs lætum filiquâ quassante legumen,

quarto loco, quem in sedibus paribus non amat musa tragica, quamvis interea minimè respuat, ut permultis exemplis possem ostendere, reclamante magno Toupio, et multis aliis. Purior est in hac re Sophocles.

Revertamur autem ad locum *Pindari*, et à voce ἀμειβομεναι, quâ nihil potest esse venustius, insignem *Euripidis* locum illustremus.

Μυριαδας δ' αγαθων
ἑτερας ἑτεραις METAMEIBOMENA,
πολις ἀδ' ἐπ' ἀκραις
εἰσὶν ἀρεῇσις γεφανοισιν : Phæn. 837.

ad quem locum nihil viderunt aut *Barnesius* aut Schol. — Vox μεταμειβομενα scilicet est pulchra admodum, et reddi debet — *suis viribus ex uno gradu in alterum ascendens* — quæ interpretatio veram vim *mediæ vocis* videtur exhibere. Nec multò aliter *Euripides* infra : v. 1186.

Κλιμακῶς AMEIBΩΝ ξείνῳ ἐνηλατῶν βαθρα.

vide etiàm 278. — Sed adhuc magis ad rem *Theocritus* :

ἐγὼ δὲ νῦν ὥς ἐροῦσα
Ἀρτί θυρας ὑπὲρ ὕδου AMEIBOMENON ποδὶ κρητῶ : ii. 104.

Porro vox γεφανῶ in loco *Euripidis* malè accipitur : idem enim hic valet atque γεφανῶ, γεφανῶμα, vel γεφανῶσις — *alicujus rei*, potissimum verò *ædificii fastigium* : quod etiàm vidit *Musgravius*. Ità *Pindarus* apertissimè quamvis hic sensus *Lexicographos* fugisse videatur :

Τὸν παῖς ὁ Λατὺς εὐρυμειδῶντι Ποσειδῶν,
Ἰλῶ μὲλλοντες ἐπὶ ΣΤΕΦΑΝΩΝ
τευξάι, καλεσάντο συνερῶν
τειχεῶς : Ol. viii. 41.

ubi observet nasutus lector usum elegantissimum *mediæ vocis* —
ἐκαλεσάντο — SIBI advocaverunt

Sed et hinc corrigendus est *Sophocles* :

Πατερ ταλαιπῶρ' Οἰδίπῳ, πυργοὶ μὲν, οἱ
Πολὺν στεγασιν, ὥς ἀπ' οὐρατῶν προσηύδα : Æd. Col. 14.

ubi vox στεγασιν nihil commune habet cum *longinquo urbis prospectu* et *image in oculos impressâ*. Lege igitur ΣΤΕΦΟΥΣΙ, quod propriâ luce se commendat. Στεγασιν fortassè fuit τῶ γεφανῶ glossa, quod faciet magis credibile *Maronis* nostri locus :

Aut

Aut tenues foetus viciæ, tristisque lupini
Sustuleris fragiles calamos, sylvamque sonantem.

75

Objiciunt equites sese ad divortia nota

Hinc atque hinc, omnemque aditum custode CORONANT:

Æn. ix. 379.

Ità dixit *Homerus* et alii κρηδεμένα πολέως: et *Hesiodus*: ΕΥΣΤΕ-
ΦΑΝΩ: in Θηβη: Theog. 978. Hùc etiàm facit fragmentum
Archilochi:

— Ἡδὲ δ', ὡς οὐκ ῥαχίς,
ἱστῆκεν ἑλῆς ἀγρίας ΕΠΙΣΤΕΦΗΣ.

Similem correctionem mihi videtur et *Callimachus* flagitare.
Ità lubentèr legerem:

Κείναι μὲν πυργοῖσι ΠΕΡΙΣΤΕΦΕΕΣΣΙΝ ἐρυμναί

Δηλ. δ' Ἀπολλωνί.

H. Del. 23.

ipse habet in eodem carmine, v. 93.

Παρησσὸν κηφοντὰ ΠΕΡΙΣΤΕΦΕΙ ἐννεα κύκλοις.

His lucem offundet *Suidas*: Περιγεφανώσαντων, κυκλώσαντων· περιγε-
φανώσαντων τοῖς ὅπλοις τὸ τεῖχος: et locus in Hom. Hym. Ap. 410.
qui ad hunc modum accuratiùs interpungi debet:

Παρ δὲ Λακωνίδα γαίαν, ΑΛΙΣΤΕΦΑΝΟΝ πτολιέθρον

Ἰξον, καὶ χώρον τερψιμέροσσι ἡλίοιο,

Ταίναρον: —

i. e. “præter-navigantes terram Laconicam, venerunt Tæn-
rum, urbem mare coronantem, et regionem solis.” Idem
enim erat pomen et urbi et regioni.

Errorem contrarium mihiprehendisse videor in Epig. An-
thol. vol. i. p. 234. *Brunckii*; viri, dubito, an magis candidi,
an eruditi magis: hoc saltèm non dubium, quin ad bonas litte-
ras promovendas sit unus vivorum natus:

Μη φθέρει, ὠνθρῶπε, περιπλανίον βίον ἑλκων,

Ἀλλην ἐξ ἀλλῆς εἰς χθον' ἀλινδομεν.

Μη φθέρει· κινεῖ σε περιγεφαιτο καλῆ,

Ἡν θαλποί μῆκρον πυρ ἀνακαίσιμον.

quæ sunt suavissima: mallet tamen —

— ΠΕΔΙΝΗ σε ΠΕΡΙΣΚΕΥΑΙΤΟ καλῇ —

v. Anth. ii. p. 130. Ep. 8. ver. 2.

neque alitèr *D. Paulus*: Ἐχόντες δὲ διατροφὰς καὶ ΣΚΕΠΑΣΜΑΤΑ,
Urit

Urit enim lini campum seges, urit avenæ:
 Urunt Lethæo perfusa papavera somno.
 Sed tamen alternis facilis labor: arida tantum
 Ne saturare fimo pingui pudeat sola; neve 80
 Effœtos cinerem immundum jactare per agros.
 Sic quoquē mutatis requiescunt fœtibus arva,
 Nec nulla interea est inaratæ gratia terræ.

Sæpe etiam steriles incendere profuit agros,
 Atque levem stipulam crepitantibus urere flammis. 85
 Sive inde occultas vires et pabula terræ
 Pingua concipiunt; sive illis omne per ignem
 Excoquitur vitium, atque exudat inutilis humor;

τατοις ἀρχαιοθρομθα: 1 Tim. vi. 8. — quod potes intelligere vel de *vestibus* vel *domibus*, sed commodiùs de posteriore, ut ipse judico; cui consentit, Long. Past. p. 42. Ed. Moll. *Εδαι δὲ μόνον ἀρετῆ, καὶ οὐκ, καὶ ΣΤΕΡΗΣ.* Sed de his satis.

V. 73. "In Romano codice *mutato* SEMINE legitur: *Pierius*." Quæ lectio omninò admittenda est, cùm recepta sit planè nihili atque supervacanea: Sic infra *mutatis fœtibus*.

V. 79. Transpositione infelici laborat hic locus; sed ne multis et lectorem et meipsum morer, suo ordine versus collocabo, qui loci rationem benè perpendenti propriâ luce, nî fallor, commendabitur:

*Urunt Lethæo perfusa papavera somno:
 Sic quoque mutatis requiescunt fœtibus arva.
 Sed tamèn alternis facilis labor: arida tantum
 Ne saturare fimo pingui pudeat sola; neve
 Effœtos cinerem immundum jactare per agros.
 Nec nulla intereà est inaratæ gratia terræ.*

Sic quoque mutatis: i. e. hâc ratione, ETIAM mutatis fœtibus, arva quodammodò requiescunt.

V. 88. Exsudat. — "Novè locutus est: nam non ipse *humor*, sed *terra* desudat; undè *exsudat* pro *exsudatur* accipimus." *Servius*. — Atqui, O! bone, *exsudat* pro *exsudatur* nec Dî nec homines, ferre possunt, ut sæpiùs in harum observationum decursu à nobis demonstrabitur. Si enim ità se res haberet, illicò actum est de linguarum proprietatibus, quotquot sunt, atque elegantiss. Meâ quidèm sententiâ (quod tamèn nollem nimis confidentèr proponere) quamvis verbum simplex

Seu

Seu plures calor ille vias, et cæca relaxat
 Spiramenta, novas veniat quâ succus in herbas; 90
 Seu durat magis, et venas astringit hiantes;
 Ne tenues pluviae, rapidæve potentia solis
 Acrior, aut Boreæ penetrabile frigus adurat.

Multùm adeò, rastris glebas qui frangit inertes,
 Vimineasque trahit crates, juvat arva; neq; illum 95
 Flava Ceres alto nequicquàm spectat Olympo:
 Et qui, profcisso quæ suscitât æquore terga,
 Rursus in obliquum verso perrumpit aratro:
 Exercetque frequens tellurem, atque imperat arvis.

Humida solstitia atque hyemes orate serenas, 100
 Agricolaë: hyberno lætissima pulvere farra,
 Lætus ager. Nullo tantùm se Mysia cultu

sudat neutre potest accipi, compositum *exsudat* non potest. Vox igitur alia querenda est, quæ in hoc incommodum non cadit: ea est *exundat*, quam libenter *Virgilio* restituerem, si modò eruditi mecum de hoc re judicabunt. Eadem quoque ratio est verbi *spumò*: rectè itaque dicit noster neutre — *spumat vindemia*; sed active — *undam DESPUMAT abeni*. Pari modo *D. Marcus*: αφριζει — et εκυλιστο αφριζων: C. ix. et quidè rectè: *D.* autèm *Judas* in loco longè elegantissimo aliam insitit viam: Κυματα εργα θαλασσης ΕΠΑΦΡΙΖΟΝΤΑ τας ιαυτων ΑΙΣΧΥΝΑΣ. Quod tamèn mihi scrupulum injicere fateor, *Moschus*, Id. v. videtur neutre uti etiàm επαφριζω, quam vocem, opinor, frustra alibi quæsieris:

Αλλ' όταν αχρηση πολις βυθος, à δε θαλασσα
 Κυρτον ΕΠΑΦΡΙΖΗ.

Apud *Tryphiodorum* quidè legimus:

Ειλαπινη τ' επιδημις ην, και αμυχαν ιδρις,
 Υδρις ελαφριζουσα μεθην λυσηνος οινω: 440.

in quo loco labes est foedissima, levi tamèn manu abstergenda: repone omninò — ΕΠΑΦΡΙΖΟΥΣΑ; et tum locus hic ad sacri scriptoris elegantiam proximè accedet.

Hic insupèr *Virgilii* locus à v. 86. ad v. 94. exemplo sit ejus perspicuitatis atque venustatis, quâ callebat vir summus tractare res jejunas, et à poetici cultûs gratiâ remotissimè sejunctas.

V. 100. Pro *orate*, vetustius exemplar penes me habet — *optate*; quæ lectio videtur melior, et *Servii* fuisse.

Jaçtat,

Jactat, et ipsa suas mirantur Gargara messes.

Quid dicam, jacto qui semine cominūs arva
Insequitur, cumulósque ruit malè pinguis arenæ? 105
Deindè satis fluvium inducit, rivósque sequentes?
Et, cùm exustus ager morientibus æstuat herbis,
Ecce, supercilio clivosi tramitis undam
Elicit: illa cadens raucum per levia murmur
Saxa ciet, scatebrísque arentia temperat arva. 110

Quid, qui, ne gravidis procumbat culmus aristis,
Luxuriem segetum tenerâ depascit in herbâ,
Cùm primùm sulcos æquant fata? quíque paludis
Collectum humorem bibulâ deducit arenâ?
Præsertim incertis si mensibus amnis abundans 115
Exit, et obducto latè tenet omnia limo;
Unde cavæ tepido sudant humore lacunæ. [bores

Nec famen (hæc cùm sint hominumque boúmque la-
Versando terram experti) nihil improbus anser,
Strymoniaque grues, et amaris intuba fibris, 120
Officiunt, aut umbra nocet. Pater ipse colendi
Haud facilem esse viam voluit, primúsque per artem
Movit agros, curis acuens mortalia corda;
Nec torpere gravi passus sua regna veterno.

V. 107. Vide an non, ope levissimæ mutationis, magis δεικ-
τικώς et eleganter decurreret hic locus.

UT cum exustus ager morientibus æstuat herbis,
Ecce! supercilio clivosi tramitis undam
Elicit: v. suprâ, v. 56.

Et huic suavissimæ descriptioni alia est apud Longum non ab-
similis, quam hîc emendatiorem proponam: Τοῖστον οὐτα τοῦ
παραδείσου ὁ Λαμὼν ἐθεράπευε, τὰ ξηρὰ ἀποτεμνών, τὰ κλημάτα ἀναλαμ-
βάνων (exfuscitans). ὕδωρ ἐπαχστεύσει ΠΗΓΗΣΤΙΝΟΣ, ἢ εὐρεῖν Δαφνίς, ἐς
τὰ ἀνθ': p. 106. Ed. Moll.

V. 121. Hujusce loci ea est venustas, ut jure dubitari possit,
an *Philosopho*, an *Poeta*, palma deferenda sit: hic enim in
utroque genere præstantissimum se dat *Maro*. Certè, si verita-
tem exornet ea, quâ nihil potest esse dulcius, locutio; veritatis
dignitas non minùs insignit locutionem.

Ante

Ante Jovem nulli subigebant arva coloni: 125

Nec signare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat: in medium quærebant; ipsâque tellus
Omnia liberiùs, nullo poscente, ferebat.

Ille malum virus serpentibus addidit atris,
Prædarique lupos jussit, pontumque moveri, 130

Mellâque decussit foliis, ignemque removit,
Et passim rivis currentia vina repressit:

Ut varias usus meditando extunderet artes
Paulatim, et sulcis frumenti quæreret herbam,
Et silicis venis abstrusum excuderet ignem. 135

Tunc alnos primùm fluvii sensère cavatas:
Navita tum stellis numeros et nomina fecit,
Pleiadas, Hyadas, clarâque Lycaonis Arcton.

V. 126. Reponi debet — NE *signare quidem* — secundùm Romanum codicem; ut benè contendit etiâ Bentleius, criticorum longè acutissimus doctissimusque, ad Hor. Sat. ii. 3. 262.

V. 127. Ipsa — “*Ultrò — spontè suâ*: Servius. Et ita sæpè, ad Græcorum morem; ut Theocritus in loco levitèr emendando atque explicando:

Πολλὰκι τὰι Γ' οἷς ποτὶ τῷλιον ἄνται ἀπηνθον
Χλωρὰς ἐκ βοτάνας· ὁ δὲ τὰν Γαλατείαν ἀειδὼν
Αὐτῷ ἐπ' αἶον κατετακίτο φυκιοέσσας
Ἐξ αἰῶς, ἐχθιστον ἔχων ὑποκαρδίον ἔλκευ,
Κυπρίδ' ἐκ μεγάλας τοῦ ἡπατι παξὲ βελεμένη: xi.

ταὶ γ' οἷς — *oves scilicèt*: quæ et elegans est correctio, et versui minùs concinno sublevat. Et αὐτῷ est pro αὐτῆ — *ibi* — ἐπὶ τοπῆ — *constantèr manens in eâdem parte littoris*: et versum ultimum redde: — *quod illi in jecur infixerat telum à magnâ Venere*.

V. 130. Moveri. “*Ventis scilicèt*:” Servius. Malè et imperitè: *moveri* idem est atque *se movere*, et est vox media Latīnorum; de quâ nos plenius et ex professo ad L. ii. v. 290.

V. 135. Alii UT *silicis*, alii ET *silicis*. Mallem — UT *varias* — UT *sulcis* — ET *silicis*: sed hæc non sunt tanti.

V. 138. Stellis numeros et nomina. Quod plenius dixit de JEHÖVA vates Hebræus: Ο ΑΡΙΘΜΩΝ πληθὴ ΑΣΤΡΩΝ, καὶ πασιν αὐτοῖς ΟΝΟΜΑΤΑ καλῶν: Psalm cxlvi. 4.

Quæ in animum mihi revocant Euripidis locum:

Tum

Tum laqueis captare feras, et fallere visco
 Inventum; et magnos canibus circumdare saltus. 140
 Atque alius latum fundâ jam verberat amnem
 Alta petens, pelagóque alius trahit humida lina.
 Tum ferri rigor; atque argutæ lamina ferræ;
 (Nam primi cuneis scindebant fissile lignum)
 Tum variæ venere artes. Labor omnia vincit 145
 Improbus, et duris urgens in rebus egestas.

Prima Ceres ferro mortales vertere terram
 Instituit: cùm jam glandes atque arbuta sacrae
 Deficerent sylvæ, et victum Dodona negaret.
 Mox et frumentis labor additus: ut mala culmos 150
 Effet rubigo, segnisque horreret in arvis
 Carduus. Intereunt segetes; subit aspera sylva,

Και τῶδ', τῆς τε κακῆς αἰ
 Γινῶνται, καὶ τῆς ἀγαθῆς
 Ἴσον, ἂν' ἐν φιλαίσις ἀστῶν
 Ναυταῖς ΑΡΙΘΜΟΣ πείλῃ: Herc. Fur. 667.

Nihil quidè̃m causantur critici: sed nemo sani modò iudiciū
 hæc poterit concoquere. Quid enim nautæ pròderit stellas
 numerare, si distinguere nequeat? et quomodò stellas viderit, si
 nubibus cœlum obducatur? Æquo igitur animo debent accipi
 conjecturæ nostræ.

Και τῶδ', τῆς τε κακῆς αἰ
 Γινῶνται, καὶ τῆς ἀγαθῆς
 Ἴσον ἢΝ, ΑΝΝΕΦΑΛΩΝ ΑΤ' ἀστῶν
 Ναυταῖς ΟΡΙΣΜΟΣ πείλῃ.

V. 150. His et seqq. ad amussim respondent hæc Theocriti,
 si modò rectè accipiantur:

Τοιγαρτοὶ πρὸ θυρῶν μὲν ΑΠΟ ΣΠΟΡΩ ἀσκαλὰ πάντα: X. 14.

i. e. "ità me amor totum habet, ut res alias omnes penitus
 "neglexerim; ideòque omne genus infelices herbæ usque ad
 "ostium, jam inde à semente, ubique dominantur." Quibus
 nihil planius esse potest, aut magis ad rem. Frustrà igitur cru-
 ciatur Whartonus, et de difficultatibus queritur: frustrà etiàm
 Reiskius Toupiusque nobis commendant ἀπο σποδῶ; cui longum,
 ut mihi videtur, vale dicendum est.

Lap-

Lappæque, tribulique; intérque nitentia culta
 Infelix lolium et steriles dominantur avenæ.
 Quòd nisi et assiduis terram insectabere rastris, 155
 Et sonitu terrebis aves, et ruris opaci
 Falce premes umbras, votisque vocaveris imbrem;
 Heu! magnum alterius frustra spectabis acervum,
 Concussâque famem in sylvis solabere quercu.

Dicendum et quæ sint duris agrestibus arma, 160
 Queis sine nec potuère seri, nec surgere messes.
 Vomis, et inflexi primùm grave robur aratri,
 Tardâque Eleusinæ matris volventia plaustra,
 Tribulâque, traheæque, et iniquo pondere rastrî:
 Virgea prætereà Celei vilisq̃ue supellex, 165
 Arbuteæ crates, et mystica vannus lacchi.
 Omnia quæ multò antè memor provisâ repones,
 Si te digna manet divini gloria ruris.
 Continuo in sylvis magnâ vi flexa domatur
 In burim, et curvi formam accipit ulmus aratri. 170

V. 162. Grave robur aratri. Non, ut mihi videtur, *grave* LIGNUM aratri, sed VALIDÆ VIRES aratri: ut dixit *Lucretius* — ROBUR saxi, et ROBUR ferri.

V. 168. Si te —. Enimverò et ipse versus est tantùm non divinus, summâ delectatione et aures et animum permulcens. *Virgilium* illustrabit *Theocritus*, qui et vicissim illustratibur; præsertim si medica manus illi adhibeatur, prout meritus est:

Αγρία καὶ Ποταμοί, ΘΕΙΟΝ ἔργον, αἰ τὶ Μινυαλκας
 Πη ποχ' ὁ στυγερὰς προσφιλες ἀσπὶ μιλῶ,
 Βοσκοῖτ' ἐκ ψυχᾶς τὰς ἀμυιδὰς· ἤν δὲ ΠΟΤΕΝΘΗ
 Δαφνὺς ΑΓΩΝ δαμάλας, μὴδεν ἑλασσον ἔχοι. viii.

vide etiam Geo. ii. 474. Ecl. ii. 60.

Nostra autem emendatio carminis hujusce mellitissimi *ποτινθη* pro *ποκ' ενθη*, et facilis est et simplex. Benè etiam pro *ἔχον* repositum *αγων*, tum propter *ἔχοι* in eodem versu, quod infectum; tum quod sit in *αμαθασο* —

————— κῆν τὶ Μινυαλκας
 Τῇδ ΑΓΑΓΟΙ.

Huic

Huic à stirpe pedes temo protentus in octo,
 Binæ aures, duplici aptantur dentalia dorso.
 Cæditur et tilia antè jugo levis, altâque fagus,
 Stivâque, quæ currus à tergo torqueat imos :
 Et suspensa focis explorat robora fumus. 175

Possū multa tibi veterum præcepta referre,
 Nī refugis, tenuēsque piget cognoscere curas.
 Area cum primis ingenti æquanda cylindro,
 Et vertenda manu, et cretâ solidanda tenaci;
 Ne subeant herbæ, neu pulvere victa fatiscat : 180
 Tum variæ illudunt pestes : sæpe exiguus mus
 Sub terris posuitque domos, atque horrea fecit :
 Aut oculis capti fodere cubilia talpæ :
 Inventusque cavis bufo, et quæ plurima terræ
 Monstra ferunt : populâtque ingentem farris acervum
 Curculio, atque inopi metuens formica senectæ. 186

Contemplator itēm, cū se nux plurima sylvis
 Induet in florem, et ramos curvabit olentes :
 Si superant foetus, paritèr frumenta sequentur,
 Magnâque cum magno veniet tritura calore. 190

V. 177. Tenuēs curas. — Hoc ideò dicit, ut æquiori animo lector accipiat horum præceptorum jejunitatem. Sed nec *Fabiana* laus *Homeri* de *Virgilio* non pari jure prædicari poterit. “Hunc nemo in magnis sublimitate, in parvis proprietate superavit.”

V. 179. Quibus otium est *Servium* consulere, (cui describendo, cum bonâ lectoris veniâ, supersedere volumus ; propter infirmam enim valetudinem nobismetipsis parcere atque non lentè festinare cogimur) statim ii intelligent quo morbo laboret hic locus. Nos quidē bellis istis figuris, quæ in venustates volunt vertere, si Dis placet, quicquid scabri est et absurdi et depravati in scriptoribus, parū delectamur. Pro *vertenda* reponendum esse arbitramur *versanda* : i. e. “eæ partes areæ sunt ipsâ manu *tractandæ* complanandæque, quas ob magnitudinem suam non potuit attingere cylindrus.”

V. 190. Magnaque cum magno. Hæc dictionum repetitio et venusta est et nostro in deliciis. Sic *Æn.* x. 842.

— INGENTEM atque INGENTI vulnere victum.

At

At si luxuriâ foliorum exuberat umbra,
Nequicquam pingues paleâ teret area culmos.

Semina vidi equidè multos medicare ferentes,
Et nitro priùs, et nigrâ perfundere amurcâ,
Grandior ut fœtus siliquis fallacibus esset. 195

Et quamvis igni exiguo properata maderent,
Vidi lecta diù, et multo spectata labore,
Degenerare tamèn; nî vis humana quotannis
Maxima quæque manu legeret: sic omnia fatis
In pejus ruere, ac retrò sublapsa referri. 200

quod ab *Homero* omnium elegantiarum fonte profluxit:

Κεῖτο μέγας μεγαλωσι: Π. Π. 776.

Hinc malis auspiciis sollicitat *Johannes Heskin* hunc locum
Bionis, qui omninò rectè se habet:

Κεῖται καλῶς Ἀδωνίς ἐπ' ὤρεσι, μέρον ὀδοντι
ΛΕΥΚΩ, ΛΕΥΚΩΝ ὀδοντι τυπεί.

Vide *Hes. Scut. H. 388.* Hoc tamèn *idyllium Bionis* paulò in-
frà mihi videtur vitio turpari, quod operæ pretium est eluere:

Ἀγρίον ἀγρίον ἔλκω· ἔχει κατὰ μέρον Ἀδωνίς·
Μεῖζον δ' ἂν Κυβερνα ΦΕΡΕΙ ποτικαρδίον ἔλκω.

Inelegans est το φερει· quid si ΤΡΕΦΕΙ?

At regina gravi jamdudùm saucia curâ
VULNUS ALIT venis. Et ità *Soph. Phil. 807.*

V. 200. Ruere. — Pro ruere reponendum censeo *fluere*; quæ
vox etiàm seqq. magis congruit. Ità ad rem *Lucretius*, quem
meritò *sublimem* vocat *Naso*:

————— minui rem quamque videmus,
Et quasi longinquo FLUERE omnia cernimus ævo: ii. 67.
—— in partem pejorem LIQUITUR ætas: ib. 1131.

Ità etiàm ipse noster:

Ex illo FLUERE ac retrò sublapsa referri
Res Danaûm: *Æn. ii. 169.*

Quinetiàm locus *Demosthenis*, longè vexatissimus, in *Orat. cont.*
Leptin. p. 287. Ed. *Lutet.* in eadem figurâ versatur; qui mihi
videtur ad hunc modum expediendus:

B

Non

Non alitèr quàm qui adverso vix flumine lembum
Remigiis subigit; si brachia fortè remisit,
Atquè illum in præceps prono rapit alveus amni.

Præterea tam sunt Arcturi sidera nobis
Hædorúmque dies servandi, et lucidus anguis; 205
Quàm quibus in patriam ventosa per æquora vectis
Pontus et ostriferi fauces tentantur Abydi.

Libra die somnìque pares ubi fecerit horas,
Et medium luci atque umbris jam dividit orbem;
Exercete, viri, tauros; serite hordea campis, 210
Usque sub extremum brumæ intractabilis imbrem.
Nec non et lini segetem et cereale papaver

Οὐ γὰρ ἂν μετεπίπτε τα πρᾶγματα ἐπ' ἀμφοτέρᾳ, εἰ μὴ τῆς μὲν ἐν
κινδυνῷ καθέστηκας καὶ πρᾶξεις χρῆσθαι, καὶ νομοὶ καὶ ἄνδρες χρῆστοι, καὶ
πάντα ἐζητάσμενα, ἐπὶ το βέλτιον προηγεῖ· ΤΟΙΣ δὲ ἐν πάσῃ καθέσθαι
ΔΟΚΟΥΣΙΝ εὐδαιμονία ταῦτα ἀμελόμενα, πάντα ὕπνῳ κατὰ μικρὸν.

Ubi habes nominativum absolutè positum; quo nihil fre-
quentius apud *Atticos*, et præcipuè *Thucydidem*; quod fraudi
fuisse indoctis librariis non est incredibile.

V. 203. Atque. — Olim opinabar το atque in hoc loco planè
abundare, sed somniabam: somniabant etiàm *Aulus Gellius*, *Ser-
vius*, et multi alii. Sed attende, lector; nihil enim salebrofi in
se habet constructio, quæ quidèṃ facilis est et aperta: “Res
“humanæ non alitèr retrò feruntur, quàm lembus, si remex
“brachia remiserit, ATQUE si alveus prono amni rapiat lem-
“bum.” Quid potest esse planius?

V. 211. Per *extremum* hìc certissimè intelligenda est prior
pars brumæ: serendum scilicèt, dum tempestas patitur, neque
jam imbres brumales perpetuò decidant: ut à seqq. apertissimè
patet. Atque ut noster dixit — *bruma intractabilis*, ità *Longinus*
de *Subl.* Sect. ix. νύξ ἀποροῦ — i. e. νύξ ἀμηχανῶ — *nox intracta-
bilis* — in quâ nempè nihil agi potest: sed ipsa loci totius verba
proponantur, sunt enim elegantia. Νύξ ΑΠΟΡΟΣ αὐτῇ τῇ τῶν
Ἑλλήνων ἐπεχει μάχην· ἐνθα δὲ ὁ Αἰας ΑΜΗΧΑΝΩΝ, Ζεὺ πατιεῖ — κ.τ.λ.
Ità χειμᾶ ΔΥΣΕΡΓΟΝ. *Bion.* Id. vi. Neque prætereundus est
Hesiodus:

Μη σὲ κακὸν ΧΕΙΜΩΝΟΣ ΑΜΗΧΑΝΙΗ καταμαρψή: ii. 114.

Nec *Hesychius*. Αποροῖς, ἀμηχανοῖς. Απορῶμενοι, πένοντες, ἀπο-
ρῶντες, ἀμηχανῶντες. Sic enim hæc sunt conjungenda: v. D. Joh.
xiii. 22. 2 Cor. iv. 8. Οὐτε θυοῦντα τοῖς θεοῖς ΑΜΗΧΑΝΩΜΕΝΟΝ,
Tempus

Tempus humo tegere, et jamdudum incumbere aratri:
Dum siccâ tellure licet, dum nubila pendent.

Vere fabis satio: tum te quoquè, medica, putres 215

Accipiunt fulci; et milio venit annua cura:

Candidus auratis aperit cùm cornibus annum

Taurus, et averso cedens canis occidit astro.

At si triticeam in messem robustâque farra

Exercebis humum, solisque instabis aristas: 220

Antè tibi Eoæ Atlantides abscondantur,

Gnosiâque ardentis decedat stella coronæ;

Debita quàm fulcis committas semina, quàmque

Invitæ properes anni spem credere terræ.

Multi ante occasum Maiæ cœpère; sed illos 225

Expectata seges vanis elusit aristas.

Si verò viciâque seres, vilémque faselum,

Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis;

Haud obscura cadens mittet tibi signa Bootes:

Incipe, et ad medias sementem extende pruinas. 230

Idcirco certis dimensum partibus orbem

Per duodena regit mundi sol aureus astra.

Quinque tenent cœlum zonæ; quarum una corusco

Semper sole rubens, et torrida semper ab igni:

στε μαρτυρήν χρωμένον. Xen. Mem. i. 4. 2. ità enim scribendus iste locus.

Hinc porrò ea lectio *νυξ απειρεσ*, quam protulit *Manutius*, et laudat *Toupus*, fidentèr atque etiàm furcâ ejicienda est, ut receptâ multò minùs elegans, reiue accommodata.

V. 217. Candidus — De hoc loco, qui tot opinionibus interpretum ortum dedit (quibus ad trutinam vocandis, ut mihi saltèm videtur, non operæ pretium est immorari) consulatur, si tanti fuerit, *Macrobius* Somn. Scip. i. 18.

Et ordo est: "Candidus — i. e. *fulgens* auratis cornibus" — quod puduisset admonere, nisi turpissimè errâssent *Martynus* et alii; dignissimi fanè, qui trudentur in eum locum, ubi, ut ait comicus, *vivos homines mortui incurfant boves*.

V. 234. Torrida ab igni. — Elegantèr: ità — *tumida* ex irâ: *Æn.* vi. 407. et ità intellige *Geo.* iv. 403. *fessus* ab undis. Similiter *Theocritus*: *οπτευμενον* *ΕΞ Αφροδιτας*: vii. 55. et *Try-*

Quam circum extremæ dextrâ lævâque trahuntur, 235
 Cœruleâ glacie concretæ atque imbris atris.
 Has inter mediâmq; duæ mortalibus ægris
 Munere concessæ Divûm, et via secta per ambas,
 Obliquus quâ se signorum verteret ordo.
 Mundus ut ad Scythiam Riphæâsque arduus arces 240
 Consurgit; premitur Libyæ devexus in Austros.
 Hic vertex nobis semper sublimis; at illum

phiodorus in loco non invenuto, sed qui medicinæ egeat. Sic ipse quidè̃ medebar :

Αἱ δ' ἀπο Θερμῶντον ἀρηφιλοιο γυναῖκες,
 Κοπτομεναι ΠΕΡΙΚΥΚΛΟΝ ἀθληῶ ὀμφακὰ μαζῶ,
 ΠΑΡΘΕΝΟΝ ὠδύροντο δαΐφρονα Πενθισιλείαν·
 Ἦτε πολυξείνοιο ΜΟΘΟΝ πολεμοιο μολῶσα,
 Θηλειῆς ΑΠΟ χειρῶ ἀπισκεδάσειν νεφῶ ἀνδρῶν
 Νῆας εἰς ἀγχαλῆς : V. 32.

Atque hic nobis se offert *Callimachi* emendandi occasio :

Αἱ πρῶται ἴσα τοῖα καὶ ἀμφ' ὤμοισι φαρτρεῖας
 Ἰοδόκῃς ἐφορησαν· ἀσυλῶτοι δὲ φιν ὤμοι
 Δεξιτέροι, καὶ γυμνῶ αἱ παρὲφαινετο μαζῶ. H. Dian. 212.

VOX ἀσυλῶτοι cū̃ manifestè̃ vitiosa sit, *Toupius* sibi et aliis visus est felicissimè̃ emendâsse reponendo ἀτυλῶτοι· quæ quidè̃ emendatio, utpotè̃ figurâ duriori, mihi neutiquàm̃ arridet : v. illum ad Suid. iii. 233. et Theoc. 399. Judicet lector —

— an magè̃ sit nostrum penetrabile telum :

— ΑΚΩΛΥΤΟΙ δὲ φιν ὤμοι
 Δεξιτέροι.

Verū̃ enimverò opus est alex periculossæ plenum contendere cum viro, ut mihi videtur, post *Bentleium* in his rebus acutissimo : nemo autè̃m debet vitio vertere, absint modò̃ contumelia et arrogantia.

V. 235. Trahuntur : i. e. *se trahunt* vel *extendunt* ; in significatione *vocis mediæ*, ut *extenditur*. Æn. vi. 423. x. 407.

V. 239. Se verteret. Quod per *actiivam vocem* cum *pronome* hic expressit, per *mediam* maluit Æn. ii. 250. VERTITUR *interea cælum*.

V. 241. *Ità* in ἀποδοσει omittitur, ut sæpiùs : vera enim constructio est : *Mundus UT consurgit, ITA premitur*. Hæc omis-
 Sub

Sub pedibus Styx atra videt, manésque profundī.
 Maximus hīc flexu sinuoso elabitur anguis
 Circūm, perque duas in morem fluminis Arctos; 245
 Arctos, Oceani metuentes æquore tingi.
 Illic, ut perhibent, aut intempesta filet nox
 Semp̄r, et obtentā densantur nocte tenebræ;
 Aut redit à nobis Aurora, diémque reducit:
 Nόςque ubi primus equis oriens afflavit anhelis, 250

hīc fraudi fuit interpretibus ad pulcherrimum pulcherrimi poematii locum:

Ὡς μοι καὶ τεκτων μὲν ἀπὶ χθιδίται, ὅστις ἐρευνῇ
 Ἴσον ὄρευσ κορυφᾷ τελευτᾷ δομοὶ προμειδόντων.
 Καὶ Μοῖσαν ὀρνίχες, ὅσοι ποτὶ Χίον αἰδοῦν
 Ἀντία κοκκυζόντες ἐτωσία μοχθίζοντι: Theoc. vii. 45.

i. e. ὡς τεκτων — ΟΥΤΩ καὶ ὀρνίχες.

Atque hinc felicissimè, nī fallor, restituo miserè depravatum *Homeri* locum; qui quanto est poetarum maximus, tanto majoris æstimari debet quævis illius emendatio.

Οἱ δ' ἀστὴρ εἰσι μετ' ἀστράσι νυκτὶ ἀμολγῶ
 Ἑσπερῶ, ὡς καλλιστὶ ἐν θρανῷ ἱσάται ἀστὴρ
 ΦΩΣ αἰχμῆς ἀπὸ λαμπρῆς εὐχαιῶ, ἣν ἀρ' Ἀχιλλεύς
 Πάλλιν διξίτερη: Il. X. 317.

Sed nec adhuc sanus est αἰδοῦ Χίον: quid enim? futilis est omninò et sine suâ vi το AP' — lege potius:

——— ἣν ΑΠ' Ἀχιλλεύς
 Πάλλιν ΔΕΞΙΤΕΡΗΣ. —

Alterum hujusce rei exemplum videas in *Epig. Antip. Sid.* 8. Ed. *Brunck.*

V. 246. Tingi: i. e. *se tingere: voce mediâ.* Aliud Maluit ii. 481.

V. 249. Aut redit — Hanc opinionem amplectitur *Æn.* ii. 250. *ruit Oceano nox:* i. e. *nox venit ab Oceano.* Atque hinc, opinor, rectè intelligendum *Meleagri* epigramma:

ΝΥΞ ἱερῇ, καὶ Λυχνί, συνιστορας ὅτινας ἀλλῆς
 Ὀρεκοῖς ἀλλ' ὕμειας ἐίλομεθ' ἀμφοτέροι·
 Χῶ μὲν ἐμὲ γερξέειν, κείνοι δ' ἐγὼ ὅποτε λειψέειν
 Ὀμοσαμένη· κοινὴν δ' εἰχίτε μαρτυρεῖν.
 Νυν δ' ὁ μὲν ΟΡΚΙΑ φησὶν ἐν ὕδατι κείνα φέρεσθαι·
 Λυχνί, σὺ δ' ἐν κόλποις αὐτοὺς ὄρας ἑτέρων.

Illic fera rubens accendit lumina Vesper.

Hinc tempestates dubio prædiscere cœlo
Possumus; hinc messisque diem, tempusque ferendi:
Et quando infidum remis impellere marmor
Conveniat; quandò armatas deducere classes, 255
Aut tempestivam sylvis evertere pinum.

Nec frustrà signorum obitus speculamur et ortus,
Temporibusque parem diversis quatuor annum.

Frigidus agricolam si quandò continet imber;
Multa, forent quæ mox cœlo properanda sereno, 260
Maturare datur. Durum procudit arator
Vomeris obtusi dentem: cavat arbore lintres:
Aut pecori signum, aut numeros impressit acervis.

Exacuunt alii vallos, furcâsque bicornes,
Atque Amerina parant lentæ retinacula viti 265

Nunc facilis rubeâ texatur fiscina virgâ:
Nunc torrete igni fruges, nunc frangite saxo.

Quippè etiâ festis quædam exercere diebus
Fas et jura sinunt: rivos deducere nulla
Religio vetuit, segeti prætere sepe, 270

Insidias avibus moliri, incendere vepres,
Balantûmque gregem fluvio mersare salubri.

Sæpè oleo tardi costas agitator aselli
Villibus aut onerat pomis: lapidemque revertens
Incusum, aut atræ massam picis urbe reportat. 275

Ipsa dies alios alio dedit ordine Luna
Felices operum. Quintam fuge: pallidus Orcus
Eumenidesque fatæ. Tum partu Terra nefando

et notet lector *Anglicanus* phrasim nostræ similem: *στινας αλλας*
αλλ' ὑμεις — *no other BUT you*. Et nostra sanè lingua ità sæpissi-
mè respondet *Græcæ*, suprâ omnes, quas novi, alias, vel an-
tiquas vel hodiernas.

V. 251. Illic. — Repone omninò *illis*:

Nosque ubi primus equis oriens afflavit anhelis,
ILLIS fera rubens accendit lumina vesper.

Cœûmque

Cœúmque, Iapetúmque creat, sævumque Typhoeä,
Et conjuratos cœlum rescindere fratres. 280

Ter sunt conati imponere Pelio Ossam
Scilicet, atque Ossæ frondosum involvere Olympum:
Ter Pater extructos disjecit fulmine montes.
Septima post decimam felix et ponere vitem,
Et prensos domitare boves, et licia telæ 285

Addere: nona fugæ melior, contraria furtis.
Multa adeò gelidâ meliùs se nocte dedêre;
Aut cùm sole novo terras irrorat Eous.

Nocte leves stipulæ meliùs, nocte arida prata
Tondentur: noctes lentus non deficit humor. 290
Et quidam seros hyberni ad luminis ignes
Pervigilat, ferróque faces inspicat acuto.

V. 283. Quotiescunque noster majori cum dignitate rem aliquam vult depingere, periodum solet claudere uno versu ab aliis sejuncto, ut in hoc loco: quod et habet multum gratiæ et majestatis, et plenius aures implet. Hoc equidè contentus submonuisse; (quod fortassè *Maronis* amatoribus non erit ingratum, et sæpissimè occurrit) exemplis congerendis non immorabor.

V. 288. Hic versus certissimè mendosus est: non enim benè conveniunt *sole novo* et *Eous*, tum quòd, ut apud omnes poetas, *ros* cadat *ante* ortum solem; tum quòd *Eous* veniat solis præ-nuncius, et in nullâ sit ratione, cum se sol ipse ostenderit: v. infra 290. Ecl. viii. 15. Geo. ii. 202. iii. 337, &c. Quantum ipse valeam discernere, restitui debet — *Aut cum MANE novo* —

Ità noster Geo. iii. 324.

LUCIFERI PRIMO CUM SIDERE *frigida rura*
Carpamus; dum MANE NOVUM, dum *gramina canent*,
Et ROS in *tenerâ pecori gratissimus herbâ*.

Reddit *Martynus*: "When the Morning bedews the Earth
"at Sun-rising." Quasi scilicèt hoc fieret *alio* quovis tempore! Mirum est tam facilè sibi placere potuisse viros doctos, atque etiàm per somnium tantas absurditates effutiisse.

V. 292. Faces. — E *pinu* scilicèt vel simili quovis ligno factas, ut et apud *Græcos*: undè *Menander*:

Intereà, longum cantu solata laborem,
 Arguto conjux percurrit pectine telas :
 Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem, 295
 Et foliis undam trepidi despumat aheni.

Ο φανῶ ἐστὶ μετῶ ὑδατῶ ὑποσι·
 Δει τ' ἔχει σπιν, ἀλλὰ ποδισιν αὐτον. Ανεψ.

Ità, *Bentleio* referente, extat apud *Athenæum*. Reponit *Casau-*
bonus ad *Athenæum* :

Δει τ' ἔχει σπιν αὐτον, ἀλλὰ γε σποδισιν·

quod plus uno nomine damnat, et meritò, *Bentleius*. Ipse cor-
 rigit :

Δει τ' ἔχει σπιν, ἀλλ' ἀποσπιν αὐτοδιν·

eleganter : sed mallet pro ἀποσπιν reponere, ἀποδισιν — abji-
 cere — minori literarum differentiâ : vocem quidem *lexicis* ig-
 notam, sed non *Euripidi*, quem sectatus est *Menander* : v. *Herc.*
Fur. 1207.

V. 295. Humorem. — “Hypermetrus versus est : undè et
 “sequens à vocali inchoat :” *Servius*. — Hoc tam in *Lyricis*
 quàm *Heroicis* (scio quid dicam) verissimum lector inveniet.
 Neque tam fidentèr de hâc re, utpote notissimâ, pronunciarem
 nisi quidam vir, eximiâ sanè doctrinâ mihique amicissimus, hoc
 per sermonem strenuè pernegâsset. Duas tantùm exceptiones
 novi, quæ nihil negotii nobis dabunt : plures verò aut ille aut
 aliùs quispiam è probis auctoribus mihi, si potest, proferat,

————— *Quin protenus OMNIA*
Perlegerent oculis : *Æn.* vi. 33.

SERVIVS legit — *omnem*, quod ferri neutiquàm potest : neque
ia per *Synizesin*, ut vult *Pierius*, coalescet ; quæ in his vocali-
 bus locum non habet. Porro infelicior est ille criticus, cum
 affirmet in hypermetris versibus, non opus esse, ut qui subse-
 quitur à vocali incipiat, et ad *Ecl.* vi. 30. provocet :

Nec tantum Rhodope mirantur et Ismarus ORPHEA :

atque ad *Æn.* i. 726.

————— *dependent lychni laquearibus AUREIS :*

quis enim nescit hæc vocalia *ea*, et *ei* facillimè coalescere ?
 Ορφεα, Ορφη — et in ipso *Virgilio* —

ORPHEI Calliopea, Lino formosus Apollo : *Ecl.* iv. 57.

At

At rubicunda Ceres medio succiditur æstu,
 Et medio tostas æstu terit area fruges.
 Nudus ara, fere nudus: hyems ignava colono.
 Frigoribus parto agricolæ plerumque fruuntur, 300

atque id genus *μυγία*, quæ nihil omninò ad rem faciunt. —
 Enimverò in *Æneidos* loco primùm allato legendum est, si me
 satis audies, OMNE — *opus* scilicet: ità enim in vers. 31.

———— tu quoque magnam

Partem OPERE IN TANTO, sineret dolor, Icare, haberes.

Alterum, quod contrà me stat, exemplum est in Hor. Sat. ii.
 2. 22.

———— *pinguem vitiis albumque, nec OSTREA,*
NEC scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.

ubi, quamvis *Græco* more, *vocales* possent coalescere, ut suprà
Orphea, et *meum*, *Deum*, &c. perpetuò apud comicos; mal-
 lem tamèn reponere *AUT scarus*: sed suum lectori iudicium re-
 linquimus. Vide nos ii. 137.

V. 296. Quidam legunt *tepidi*: quæ lectio nihil aut probi aut
 novi confert ad loci sensum: v. *Æn.* viii. 22.

V. 300. Neque alitèr *Bion.* vi. 5.

Η και χειμα δυσεργον; επει και χειματι πολλοι
 θαλπομενοι διελγονται αιργη τε και οκνω.

ubi secum reputet lector an non pro θαλπομενοι meliùs staret ΤΕΡ-
 ΠΟΜΕΝΟΙ, i. e. LÆTI, ut noster: at nullus dubito quin οκνω er-
 ror sit pro ΟΛΒΩ: quod etiàm expressit *Maro* per vocem PARTO.

———— *ιμειροντες αις πολυ πληρον ΟΛΒΩ*: *Bion* v. 12.

Neque non hùc faciunt *Hesiodi* quædam Op. et Di. ii. 111. Ed.
 Cant. quæ prolixiora dabo propter loci obscuritatem, et elegan-
 tiam:

Παρ δ' ἴθι χαλκειον θωκον, και επαλεια λισχην
 Ωρη χειμεριη, ὅποτε κρυθ' ανερας ειεργον
 Ισχανει· ενθα κ' ακυθ' αηρ μεγα οικον οφελλει·
 Μη σε κακῃ χειμωνθ' αμηχανη καταμαρψη
 Συν πινειη· λεπτη δὲ παχυν ποδα χειρι πιεζοις.
 Πολλα δ' αιργθ' αηρ, κενεην επι ελπιδα μιμνων,
 Χρηζων βιοτοιο, κακα προσελεξατο θυμῳ.
 Ελπις δ' εκ αγαθη κεχρημενον ανδρα κομιζει,
 Ημενοι εν λισχη, τῷ μη βιθ' ακυθ' ειη.
 Δεικνυι δὲ δμωισσι, διευς ετι μεσση εορτῃ·
 Ουκ αιθι δερθ' εσσηται· Ποιησθε καλιας.

Mu.

Mutuâque inter se læti convivia curant :
Invitat genialis hyems, curâsque resolvit.

De παριδι Ἰ. Heskinō libentèr assentior, qui hunc locum ad *Bionem* citat, et reddit *præteri* — *vita* : hoc enim efflagitat poetæ mens et propositum. Quid autem de *παλεια* statuendum est ? voce, opinor, et scriptoribus paritèr et *Lexicographis* ignotâ. Multo tamèn minùs tolerari potest ἐπ' αλεια, ut quædam editt. habent, iratis, quotquot sunt, *Musis* et *Apollinibus*. Mihi quidèm legendum videtur Κ'ΑΠΑΛΕΥΕΟ, vel Χ'ΥΠΑΛΕΥΕΟ λισχην. Apud nostrum, ut omittam alios, ad finem hujusce poematis invenimus —

— δειτην δὲ βροτων ὙΠΑΛΕΥΕΟ φημην.

Ενθα porrò, in vers. 3to, est — *quandò* — *quo tempore* : ΕΝΘΑ, τα τε ΧΡΟΝΙΚΟΝ, καὶ ἐν τοπῳ : Hesychn. et statim mihi in animum venit notissimus *Homeri* locus :

ΕΝΘ' αὖ Τυδείδῃ Διομήδεϊ — κ.τ.λ.

ubi Schol. ΤΟΤΕ δὴ ἐπιεῖρημα χρονικόν. Et quibus modis tunc temporis *vir sedulus domum augere poterit*, nos docebit ipse *Maro*, Geo. i. 261—268.

Mallem etiàm legere — Ενθα Γ' αὐκὺς αὐτῆς — καὶ enim minimè videtur loco convenire.

Κακα προσέλεξατο θυμῳ — est in primis elegans — *de multis non eventuris, nisi in suum malum, cum suo animo colloquitur*.

Κομίζει — est — *alit* — *nutrit* — *lætat* : ut quidam *Latinorum* : LACTARE, et falsâ spe PRODUCERE. Κομισαι, ΘΡΕΨΑΙ, ΑΝΑΓΑΓΕΙΝ — Hesychn. quæ mirè conveniunt. Atque hinc mihi videtur ille *Lexicographus* in *προσαγομμενον, αγαπησαντα* — corrigendus, reponendo ΑΠΙΑΘΗΣΑΝΤΑ. Similiter *Euripides* :

Ελπις μ' αἰε ΠΡΟΣΗΓΕ — *Androm.* 27.

Alium verò locum esse in eâdem fabulâ, qui fortassè pro receptâ *Hesychnii* lectione stare quibusdam videatur, non dissimulabo :

Καὶ ταῦτα δρῶσα, τῇ ῥῆτῃ ΠΡΟΣΗΓΟΜΗΝ
Ποσιν —

quod fanè venustissimum — *ad me allexi*, sed meæ conjecturæ, ut opinor, nihil obstat.

De λισχη insupèr, quam hic bis usus est *Hesiodus*, ait *Hesychius* : Ο δημοσίου τοπῶς, ἐν ᾧ διατρέβον οἱ πτωχοί.

Ποιείσθε καλίας — VOBISMETIPSIS FACITE *nidos* : quæ genuina est *mediæ vocis vis*. — Atque hæc ideò longiùs produximus, ut
Ceu

Ceu pressæ cùm jam portum tetigêre carinæ,
 Puppibus et læti nautæ imposuêre coronas. 304
 Sed tamèn et quernas glandes tum stringere tempus,
 Et lauri baccas, oleámque, cruentáque myrta:
 Tunc gruibus pedicas et retia ponere cervis,
 Auritósque sequi lepores: tum figere damas,
 Stupea torquentem Balearis verbera fundæ;
 Cùm nix alta jacet, glaciem cùm flumina trudunt. 310
 Quid tempestates autumnì et sidera dicam?
 Atque, ubi jam breviorque dies et mollior æstas,
 Quæ vigilanda viris? vel cùm ruit imbriferum ver;
 Spicea jam campis cùm messis inhorruit, et cùm
 Frumenta in viridi stipulâ lactentia turgent? 315
 Sæpè ego, cùm flavis messorum induceret arvis
 Agricola et fragili jam stringeret hordea culmo,
 Omnia ventorum concurrere prælia vidi,
 Quæ gravidam latè segetem ab radicibus imis
 Sublimè expulsam eruerent: ita turbine nigro 320
 Ferret hyems culmúmque levem, stipulasque volantes.
 Sæpè etiam immensum cœlo venit agmen aquarum,
 Et fœdam glomerant tempestatem imbribus atris
 Collectæ ex alto nubes: ruit arduus æther,

videant juvenes, quot et quales elegantiarum thesauros illis aperiet *Græcæ* linguæ vehemens studium.

V. 315. lactentia. — Hæc metaphorâ felicissimè est usus *Lycophron*:

Αἱ, Αἱ· στεναζὼ καὶ σὸν ἘΤΤΑΑΓΟΝ θαλάσσης,
 Ὡ σκυμνέ. V. 307.

V. 320. ita. — “JUST AS a black Whirlwind would carry away” — *Martynus*. Ridiculum! quasi jam comparisonem institueret poeta, neque in descriptione pergeret! Sed hæc interpretatio vel pueris, opinor, nares contrahet: ideòque desino.

V. 324. collectæ ex alto. — Interpretes satis multas nobis comminiscuntur horum verborum explicationes; sed nemo, meâ quidèm sententiâ, veritatem assecutus est. *Ex alto* intelligo equidèm velle — “nubes collectas ab ultimâ extremitate et ab omni parte cœli in unum locum” — “à profunditate, ubicunque

Et

Et pluviâ ingenti sata læta, boûmque labores 325
 Diluit: implentur fossæ, et cava flumina crescunt
 Cum sonitu, fervetque fretis spirantibus æquor.
 Ipse pater, mediâ nimborum in nocte, coruscâ
 Fulmina molitur dextrâ: quo maxima motu
 Terra tremit; fugêre feræ; et mortalia corda 330
 Per gentes humilis stravit pavor: ille flagranti
 Aut Atho, aut Rhodopen, aut alta Ceraunia telo
 Dejicit: ingeminant Austri, et densissimus imber:
 Nunc nemora ingenti vento, nunc litora plangit.
 Hoc metuens, cœli menses et sidera serva: 335
 Frigida Saturni sese quò stella receptet;

pateat, ætheris." Neque alia esse videtur mens hujusce locutionis et alibi apud nostrum:

*Suspecti tibi sint imbres; namque urget AB ALTO
 Arboribusque satisque notus pecorique sinister: v. 443.*

i. e. Notus longè petitus, irruensque magnâ vi.

*Flæctus ut, in medio, cœpit cum albescere ponto,
 LONGIUS EX ALTOQUE sinum trahit: Geo. iii. 237.*

V. 326. Benè dixit cava, ut ostendat altitudinem riparum, et diluvii magnitudinem.

V. 334. plangit:—i. e. verberat Jupiter: ut Horatius: tremantes VERBERE ripas. Ità certissimè legendum. Habet Lucretius: fluctus PLANGENTES saxa: ii. 1155. et similiter vi. 114.

*Aut ubi suspensam vestem, chartasve volantes,
 VERBERIBUS venti versant, PLANGUNTQUE per auras.*

Et, opinor, plangunt in neutrâ significatione pro resonant nemo adhuc novit. Si ea lectio omninò retinenda est, tunc erit austri et densissimus imber, qui plangunt nemora et littora.

V. 335. menses.—Huic dictioni nihil est hìc loci: dixerat enim noster has tempestates plerumque sævire sub tempus messis: atqui non est agricolæ mutare menses et tempora, in quibus segetes ad maturitatem veniant. Sidera quidè et varios cœli habitus sub hoc tempus utile fuerit observare. Videat igitur lector, an non pro menses legendum sit MORES: ità v. 51.

*VENTOS et varium COELI prædiscere MOREM
 Cura sit.*

Quos

Quos ignis cœli Cyllenius erret in orbes.
 Imprimis venerare Deos, atque annua magnæ
 Sacra refer Cereri, lætis operatus in herbis,
 Extremæ sub casum hyemis, jam vere sereno. 340
 Tunc agni pingues, et tunc mollissima vina:
 Tum somni dulces, densæque in montibus umbræ.
 Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret;
 Cui tu lacte favos, et mihi dilue Baccho,
 Terque novas circum felix eat hostia fruges; 345
 Omnis quam chorus et focii comitentur ovantes;
 Et Cererem clamore vocent in tecta: neque antè
 Falcem maturis quisquam supponat aristis,
 Quàm Cereri, tortâ redimitus tempora quercu,
 Det motus incompositos, et carmina dicat. 350

Atque hæc ut certis possimus discere signis,
 Æstûsque, pluviasque, et agentes frigora ventos;
 Ipse pater statuit, quid menstrua Luna moneret;
 Quo signo caderent Austri; quid sæpè videntes

V. 341. agni pingues: ideòque victimæ Cereri gratiores.
 Hinc ità distinguo locum in *primâ eclogâ* vel pueris notissimum:

*Quamvis multa meis exiret VICTIMA septis
 PINGUIS, et ingrata premeretur caseus urbi.*

Hinc, opinor, corrigendus Tzetz. Chil. v. 729. ΕΥμορφότερον
 quod etiàm cautum fuit legis *Judaicæ* præceptis.
 Similiter *Anacreon*:

———— Διωνυσῶ δὲ φέρῃσι
 Κισσόν, καὶ σταφυλὴν, ΠΙΟΝΑ καὶ χιμαῶν.

Teste insupèr *Pierio* in quibuidam MSS. legitur: *Tum pingues
 agni*: quod suavius venit et concinnius ad aurem. Vanus sci-
 licèt ob versum metus correctioni, si Dîs placet, ansam præ-
 buit: v. nos suprà vers. 4. et iii. 430.

V. 345. novas fruges: *The new Fruits*: *Martynus*. Hem!
 huic mandes, si quid rectè interpretatum velis. Per *novas fruges*
 vult noster *segetes* jam primùm è sinu terræ emergentes *extremæ*
sub casum hyemis; cui locutioni opponitur infrà *maturis aristis*.
Ceres potissimùm veneranda est, *frugibus jam novè surgentibus*;
 nec tamèn *maturis* ea non est colenda.

Agri-

Agricolæ propiùs stabulis armenta tenerent. 355
 Continudò ventis surgentibus, aut freta ponti
 Incipiunt agitata tumescere, et aridus altis
 Montibus audiri fragor; aut resonantia longè
 Litora misceri, et nemorum increbescere murmur.
 Jam sibi tum curvis male temperat unda carinis, 360
 Cùm medio celeres revolant ex æquore mergi,
 Clamorémque ferunt ad litora; cùmque marinæ
 In sicco ludunt fulicæ; notásque paludes
 Deserit, atque altam supra volat ardea nubem.
 Sæpè etiàm stellas, vento impendente, videbis 365
 Præcipites cœlo labi; noctisque per umbram
 Flammarum longos à tergo albescere tractus:
 Sæpè levem paleam et frondes volitare caducas,
 Aut summâ nantes in aquâ colludere plumas.
 Aut Boreæ de parte trucidis cùm fulminat, et cùm

V. 360. Sibi. Hæc vox planè importuna est in hoc loco; atque miserè et usque ad risum in sensu expediendo torquetur *Servius*. Lege TIBI: et hic usus huiusce pronominiis exquisita est elegantia; quod hominibus non inficetis notissimum.

V. 367. albescere. — i. e. *splendescere*, ut et λευκῶ. *Græcorum* in tali re est *splendidus*. Sic suprâ vers. 217. CANDIDUS *Taurus*. Et ad eundem modum *Jesu transformati* vestimenta, quæ dicit *D. Matthæus* esse ΛΕΥΚΑ ὡς τὸ φῶς — xvii. 2. et *D. Marcus* ΛΕΥΚΑ λιλαν ὡς ΧΙΩΝ — ix. 3. hic eodem tempore dicit ΣΤΙΛΛΟΝΤΑ et *D. Lucas* — ΛΕΥΚΑ ΕΞΑΣΤΡΑΠΤΟΝΤΑ — ix. 29. Quin- etiàm in loco suprâ memorato, quod exprimit *D. Matthæus* per ΕΛΑΜΥΝ, ὡς ὁ ΗΛΙΟΣ, non minùs benè expressit *Homerus* per —

———— ΛΕΥΚΟΝ δ' ἦν, ΗΕΛΙΟΣ ὡς: Il. ε. 185.

Hinc errat *Episcopus Llandavicensis*, vir multarum litterarum, cum, de colore *Orichalci* veterum quæstionem instituens, ad partes vocat *Virgilium nostrum*: — auro squalentem ALBOQUE orichalco: ità enim *Hesiodus* dixit S. H. 122. ορειχαλκοιο ΦΑΙΝΟΥ.

Ità etiàm longè meliùs accipitur ὁ λευκασπις λαῶν. cum de toto exercitu dicatur in primis monostrophicis *Æschyli* Sept. ad Theb. quod, ut alia multa, sibi desumpsit *Euripides* Phæn. 1134.

Euríque

Eurique Zephyrique tonat domus; omnia plenis 371
 Rura natant fossis, atque omnis navita ponto
 Humida vela legit. Nunquàm imprudentibus imber
 Obfuit. Aut illum surgentem vallibus imis
 Aëriæ fugère grues; aut bucula cœlum 375
 Suspiciens, patulis captavit naribus auras;
 Aut arguta lacus circumvolitavit hirundo;
 Et veterem in limo ranæ cecinère querelam.
 Sæpiùs et tectis penetralibus extulit ova
 Angustum formica terens iter: et bibit ingens 380
 Arcus: et è pastu decedens agmine magno
 Corvorum increpuit densis exercitus alis.
 Jam varias pelagi volucres, et quæ Asia circum
 Dulcibus in stagnis rimantur prata Cäystri,
 Certatim largos humeris infundere rores; 385
 Nunc caput objectare fretis, nunc currere in undas,
 Et studio incassum videas gestire lavandi.
 Tum cornix plenâ pluviam vocat improba voce,

V. 371. Eurique Zephyrique. — Similitèr brevis vocalis extrâ cæsura solitam duobus seqq. consonantibus sustentatur in Æn. vi. 421. quod tamèn non admonuissèm, nisi interpretes pro suâ sagacitate locum pessimè acciperent.

V. 372. Ordo est: *Atque omnis navita legit vela*, quæ sunt *humida ponto*. Atque idem ordo et infrâ observandus est ver. 418. *Jupiter uvidus austris*. — Cum verò dicit *navitam* LEGERE *vela HUMIDA* — indicat *magnitudinem periculi*; eò quòd soleant *nautæ humida vela* ventis siccanda *liberè expandere*.

V. 381. Noster in his exquisitis versibus multùm *Homero* debet; cujus locus cum transpositionem videtur passus, eo ordine, quem rectum judico, hìc lectori subjiciam:

Των δ' ὡς ὀρνιθῶν πετεηνῶν ἐθνεα πολλὰ,
 Ἀσιῇ ἐν λειμῶνι Καῦστρεῖ ἀμφὶ ῥέεθρα,
 Ἐνθα καὶ ἐνθα ποτῶνται ΑΓΑΛΛΟΜΕΝΑ πτερυγέσσι,
 Χηνῶν ἢ γερανῶν, ἢ κυκνῶν δαλιχοδείρων
 Κλαγγηδὸν προκαθίζοντων· σμαραγεὶ δὲ τε λειμῶν. II. B. 459.

V. 387. Incassum. — “Hoc ideò dicit, quia plumarum compositio aquam minimè ad corpus admittit.” *Servius*. Quod verum.

Et

Et sola in ficcâ secum spatiatur arenâ.

Nec nocturna quidè̃m carpentes pensa puellæ 390

Nescivêre hyemem: testâ cum ardente viderent
Scintillare oleum, et putres concrefcere fungos.

Nec minùs ex imbri soles et aperta serena
Prospicere, et certis poteris cognoscere signis.

Nam neque tum stellis acies obtusa videtur; 395

Nec, fratris radiis obnoxia, surgere Luna;

Tenuia nec lanæ per cœlum vellera ferri.

Non tepidum ad solem pennas in litore pandunt

Dilectæ Thetidi Halcyones; non ore solutos

Immundi meminêre fues jactare maniplos. 400

Hic autem se deridendum nobis præbet *Delphin.* editor; qui, frugibus inventis (quod aiunt) glandibus vesci maluit. — “*In- cassum: frustra:* quia cynorum candori nihil addi per lotionem potest.” — Festivum hominem!

V. 390. Nec. — Elegantiùs, opinor, legas:

NE nocturna QUIDEM —

v. not. vers. 126. atque ita jam video, *Pierio* referente, locum stare in *Romano* codice.

V. 396. Versum difficilem ita bene explicat *Servius*:

“Subaudi à superioribus, *obtusa luna*; nam hoc dicit: Nec tamèn luna videtur obtusa, quæ est radiis solis obnoxia.” — Hunc autem benè monentem stulti interpretes neglexerunt.

V. 399. dilectæ Thetidi Alcyones.

Huic similis est *Theocriti* locus, quo nullum infelicius acceptum et criticis et interpretibus alibi reperies.

Χάλκυνες γορραίνοντι τὰ κύματα τὰν τὴ θάλασσαν,
Τὸν τὴ νοτον, τὸν τ' ευρον, ὃς ἰσχυρὰ φύκια κινεῖ.
Ἀλκυονες, γλαυκαὶς Νηρηΐσι τὰι τὴ μαλιστα
Ορειχων ἐφιλαθεν, ΟΣΑΙΣ τὴ περ ἐξ ἁλῆς ἀγχα. vii. 57.

Cum in constructione, ut opinor, hæreret, et meritò, *Brunc- kius*, reponebat — ὁσαισι — sensûs interim securus, qui longè est ab auctoris mente alienissimus, et planè nullus. Lege:

——— ΟΣΟΙΣ τὴ περ ἐξ ἁλῆς ἀγχα.

i. e. PISCATORIBUS; qui tum demùm, pacato mari, occupationi suæ tutò vacare possunt. Vide *Mosch* v. 10. Nihil certius. Si quis porrò volet legere:

At

At nebulæ magis ima petunt, campoque recumbunt :
 Solis et occasum servans de culmine summo
 Necquicquam seros exercet noctua cantus.
 Apparet liquido sublimis in aëre Nifus,
 Et pro purpureo poenas dat Scylla capillo. 405
 Quæcunque illa levem fugiens secut æthera pennis,
 Ecce ! inimicus atrox magno stridore per auras,
 Insequitur Nifus : quâ se fert Nifus ad auras

— ΓΛΑΥΚΩ Νηηῖσι τὰς τε μάστιγα —

non me habebit repugnantem : v. Geo. i. 437.

Quid autem si in hoc Idyllio paulum procedamus, ut alia macula scedissima à carmine nitidissimo expurgetur ?

Κῆγω τὴν κατ' αμαρ, ἀνθινον ἢ ῥοδόντα,
 Ἡ καὶ λευκοῦν γεφανόν περὶ κρατὶ ΦΥΛΑΣΣΩΝ,
 Τὸν Πτελεατικὸν οἶνον ἀπὸ κρητῆρος ἀφυξῶ,
 Παρ' οὐρὶ κεκλιμένον : vers. 63.

pro φυλασσών quis non fatebitur poetam dedisse ΠΥΚΑΣΔΩΝ ; —
 Sic *Anacreon*, harum rerum antistes :

— ῥοδοῖς δὲ κρατὰ

ΠΥΚΑΣΩΝ. iv. et ita iterum v. 16. xxi. 6. Bion. vii. 20.

Eur. *Alcest.* 795. 832. v. etiam Theoc. ii. 153. xx. 22. Demost. p. 332. Ed. Lutet. Locutio denique vix ulla magis frequens. — Dubito autem, an non etiam pro παρ' οὐρὶ — legere debeamus — Παρ' ΔΡΥΤΙ : v. vers. 133. 135. Sic Anth. ii. p. 298.

— σκιαρὰ ΠΑΡ ΔΡΥΤΙ ΚΕΚΛΙΜΕΝΟΣ.

V. 403. Nequicquam — id est, non : *Servius*. Verissimè : ita enim melius cum *Arato* respondet noster :

— — — — — νυκτερινὴ γλαυξ
 ΗΣΥΧΟΝ αἰδῶσα, μαραινόμενῃ χεῖρὶ
 Γινώσκω τοὶ σῆμα.

In hoc tamèn fallitur vir bonus, quòd ad partes vocet versum *Persianum* :

NEQUICQUAM fundo suspirat nummus in imo :

hæc enim interpretatio loci sensum omnem pefsum dat. Per-
 spicaciùs vidit elegantissimus *Brewsterus* :

One melancholy Piece remains alone,
 And for it's Fellows sighs with FRUITLESS Moan.

C

Illa

Illa levem fugiens raptim secat æthera pennis.
 Tum liquidas corvi presso ter gutture voces 410
 Aut quater ingeminant; et sæpè cubilibus altis,
 Nescio quâ præter solitum dulcedine læti,
 Inter se in foliis strepitant: juvat imbribus actis,
 Progeniem parvam, dulcesque revisere nidos.
 Haud equidèm credo, quia sit divinitus illis 415
 Ingenium, aut rerum fato prudentia major:

V. 411. altis. — Nihil fidentèr vellem affirmare; sed judicet lector, an non — *cubilibus* ALTI — lectio foret multis nominibus præferenda, et longè elegantior. Sic Geo. ii. 461.

—— FORIBUS domus ALTA *superbis*.

—— sedet ALTUS OLYMPO: Æn. xi. 726.

—— ALTUS EQUO: xii. 295.

V. 413. in foliis. Ità, teste *Pierio*, in antiquis serè omnibus exemplaribus legitur: et quidèm rectissimè; cùm aliud nomen sit huic sententiæ in eodem casu, quod ab eodem verbo pendet, nisi accipiatur nostra emendatio suprà proposita.

Porrò, ni fallor, *to nescio* (v. 412.) sola est vox (si excipias *ego*, et *scio* — quod idem est) in *o* desinens, quæ corripitur à *Marone*; neque minùs accuratus est in hâc re *Horatius* in *Lyricis*. Hanc etiàm vocem, ut mihi videtur, nequaquàm corripuissent, nisi *nescio quem* — *nescio quod* — &c. proverbiales essent locutiones, quibus valedicere sine maximis incommodis non possent. Mihi sempèr maximum movet in hâc re fastidium *Juvenalis*, quòd, auribus reclamantibus, *verba* in *o*, et *substantivorum quintæ decl.* rectos casus, perpetuò corripiat. Sed ille *Philosophis* potiùs quàm *poetis* annumerandus est.

V. 413. foliis. — Hoc igitur signum *æstati*, non *brumæ*, datur.

V. 415. equidem: — i. e. *ego quidèm*: undè hæc vox nunquàm invenitur in locis sanis veterum, nisi cum *primâ personâ verbi*. Quam proprietatem ignorantes scriptores hodierni, in perpetuis erroribus versantur.

V. 416. Mallem voces hujusce versûs alitèr disposuisset ad hunc modum:

—— aut fato rerum prudentia major ——

ut esset *prudentia rerum* — potiùs quàm *fato rerum*. Noster enim: Habet infrà ii. 492. *inexorabile fatum*: et *Persius* iv. 4.

*Scilicèt ingenium, et RERUM PRUDENTIA velox
 Antè pilos venit.*

Verùm,

Verùm, ubi tempestas et coeli mobilis humor
 Mutavêre vias; et Jupiter humidus Austris
 Densat, erant quæ rara modò; et, quæ densa, relaxat;
 Vertuntur species animorum, et pectora motus 420
 Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
 Concipiunt: hinc ille avium concentus in agris,
 Et lætæ pecudes, et ovantes gutture corvi.

Si verò solem ad rapidum, lunasque sequentes
 Ordine, respicies; nunquam te craftina fallet 425
 Hora, neque insidiis noctis capiere serenæ.

Luna revertentes cùm primùm colligit ignes,
 Si nigrum obscuro comprênderit aëra cornu;
 Maximus agricolis pelagóque parabitur imber.
 At, si virgineum suffuderit ore ruborem, 430

Ventus erit: vento semper rubet aurea Phœbe.
 Sin ortu in quarto (namque is certissimus auctor)
 Pura, neque obtusis per cœlum cornibus ibit;
 Totus et ille dies, et qui nascentur ab illo
 Exactum ad mensem, pluviâ ventisque carebunt: 435
 Votâque servati solvent in litore nautæ
 Glauco, et Panopææ, et Inoo Melicertæ.

Sol quoque et exoriens, et cùm se condet in undas,
 Signa dabit: Solem certissima signa sequuntur,
 Et quæ manè refert, et quæ surgentibus astris. 440

hinc in nobilissimo Horatii carmine —

*Prudens futuri temporis, exitum
 Caliginosâ nocte premit Deus —*

melius jungetur *temporis cum prudens*: i. e. “*Deus, quamvis
 sciat quid sit futurum cras, eventum celat:*” — sed alii fortassè
 aliud placebit. Alibi habet *bonos exitus* — sine subsequente sub-
 stantivo: et *animus RERUM PRUDENS*.

V. 437. Mihi persuasum est hunc versum, quamquàm sit ad
 morem *Græcum* factus, stare, et nunc stat, iratis Musis; et re-
 poni debere:

Glauco, et Panopææ, ATQUE Inoo Melicertæ.

Illa levem fugiens raptim fecat æthera pennis.
 Tum liquidas corvi presso ter gutture voces 410
 Aut quater ingeminant; et sæpè cubilibus altis,
 Nescio quâ præter solitum dulcedine læti,
 Inter se in foliis strepitant: juvat imbribus actis,
 Progeniem parvam, dulcesque revifere nidos.
 Haud equidèm credo, quia sit divinitus illis 415
 Ingenium, aut rerum fato prudentia major:

V. 411. altis. — Nihil fidentèr vellem affirmare; sed judicet lector, an non — *cubilibus* ALTI — lectio foret multis nominibus præferenda, et longè elegantior. Sic Geo. ii. 461.

—— FORIBUS *domus* ALTA *superbis*.

—— sedet ALTUS OLYMPO: Æn. xi. 726.

—— ALTUS EQUO: xii. 295.

V. 413. in foliis. Ità, teste *Pierio*, in antiquis ferè omnibus exemplaribus legitur: et quidèm rectissimè; cùm aliud nomen sit huic sententiæ in eodem casu, quod ab eodem verbo pendet, nisi accipiatur nostra emendatio suprà proposita.

Porrò, ni fallor, *to nescio* (v. 412.) sola est vox (si excipias *ego*, et *scio* — quod idem est) in *o* desinens, quæ corripitur à *Marone*; neque minùs accuratus est in hac re *Horatius* in *Lyricis*. Hanc etiàm vocem, ut mihi videtur, nequaquam corripuissent, nisi *nescio quem* — *nescio quod* — &c. proverbiales essent locutiones, quibus valedicere sine maximis incommodis non possent. Mihi semper maximum movet in hac re fastidium *Juvenalis*, quòd, auribus reclamantibus, *verba* in *o*, et *substantivorum quintæ decl.* rectos casus, perpetuò corripiat. Sed ille *Philosophis* potiùs quàm *poetis* annumerandus est.

V. 413. *foliis*. — Hoc igitur signum *æstati*, non *brumæ*, datur.

V. 415. equidem: — i. e. *ego quidèm*: undè hæc vox nunquam invenitur in locis sanis veterum, nisi cum *primâ personâ verbi*. Quam proprietatem ignorantes scriptores hodierni, in perpetuis erroribus versantur.

V. 416. Mallem voces hujusce versûs alitèr disposuisset ad hunc modum:

—— aut fato rerum prudentia major ——

ut esset *prudentia rerum* — potiùs quàm *fato rerum*. Noster enim: Habet infrà ii. 492. *inexorabile fatum*: et *Persius* iv. 4.

Scilicèt ingenium, et RERUM PRUDENTIA velox
Antè pilos venit.

Verùm,

Verùm, ubi tempestas et cœli mobilis humor
 Mutavêre vias; et Jupiter humidus Austris
 Densat, erant quæ rara modò; et, quæ densa, relaxat;
 Vertuntur species animorum, et pectora motus 420
 Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
 Concipiunt: hinc ille avium concentus in agris,
 Et lætæ pecudes, et ovantes gutture corvi.

Si verò solem ad rapidum, lunásque sequentes
 Ordine, respicies; nunquam te craftina fallet 425
 Hora, neque insidiis noctis capiere serenæ.

Luna revertentes cùm primùm colligit ignes,
 Si nigrum obscuro comprênderit aëra cornu;
 Maximus agricolis pelagóque parabitur imber.
 At, si virgineum suffuderit ore ruborem, 430

Ventus erit: vento semper rubet aurea Phœbe.
 Sin ortu in quarto (namque is certissimus auctor)
 Pura, neque obtusis per cœlum cornibus ibit;
 Totus et ille dies, et qui nascentur ab illo
 Exactum ad mensem, pluvîâ ventísque carebunt: 435
 Votâque servati solvent in litore nautæ
 Glauco, et Panopææ, et Inoo Melicertæ.

Sol quoque et exoriens, et cùm se condet in undas,
 Signa dabit: Solem certissima signa sequuntur,
 Et quæ manè refert, et quæ surgentibus astris. 440

hinc in nobilissimo *Horatii* carmine —

*Prudens futuri temporis, exitum
 Caliginosâ nocte premit Deus —*

melius jungetur *temporis cum prudens*: i. e. “*Deus*, quamvis
 sciat quid sit futurum cras, eventum celat:” — sed alii fortassè
 aliud placebit. Alibi habet *bonos exitus* — sine subsequente sub-
 stantivo: et *animus RERUM PRUDENS*.

V. 437. Mihi persuasum est hunc versum, quamquàm sit ad
 morem *Græcum* factus, stare, et nunc stat, iratis Musis; et re-
 poni debere:

Glauco, et Panopææ, ATQUE Inoo Melicertæ.

Ille ubi nascentem maculis variaverit ortum
 Conditus in nubem, mediôque refugerit orbe;
 Suspecti tibi sint imbres: namque urget ab alto
 Arboribûsque satisque Notus pecôrique sinister.
 Aut ubi sub lucem densa inter nubila sese 445
 Diversi rumpent radii, aut ubi pallida surget
 Tithoni croceum linquens Aurora cubile;
 Heu malè tum mites defendit pampinus uvas:
 Tam multa in tectis crepitans salit horrida grando.
 Hoc etiàm, emenso cùm jam decedet Olympo, 450

V. 441. Enimverò hic *Virgilio* locus semper nobis suspectus habebatur; jure autem an injuriâ mox lector judicet.

*Ille ubi NASCENTEM maculis variaverit ORTUM
 Conditus in nubem, medioque refugerit orbe —*

inficetias tantas dictionis — *nascentem ortum* — quis potest concoquere, qui *Virgilium*, qualis esse solet, gustavit; et poeticas Veneres, quæ demùm sint, aliquantulùm saltèm noverit? Quid plura? Minimè dubitamus, quin oscitantes librarii duas voces stationibus non suis assignaverint, atque ad hunc modum esse restituendum locum:

*Ille ubi NASCENTEM maculis variaverit ORBEM
 Conditus in nubem, MEDIOQUE refugerit ORTU —*

hujusce emendationis, quæ quatuordecim abhinc annis sese nobis obtulit, judicio jam maturiori, nondùm pœnitet; neque, ut auguramur, tentatis aliorum sententiis, in posterum pœnitebit. — *Conditus* autem est *se condens*, vocis *mediæ* participium.

V. 445. rumpent sese — *Mediâ voce* uti maluit iii. 428.

— *amnes RUMPUNTUR fontibus.*

V. 450. emenso Olympo. — Simili metaphorâ in nobilissimo loco *Lucretius*; in eâ scilicet *libri tertii* parte, quæ cæteros priorum temporum poetas tantùm superat, quantum suo judicio alios philosophos *Epicurus*.

*Ipse Epicurus obit, DECURSO LUMINE vitæ;
 Qui genus humanum ingenio superavit, et omnes
 Præstinxit, stellas exortus uti ætherius SOL.*

Sunt qui limite pro lumine volunt legere, atque ita jugulant ele-

Pro-

Profuerit meminisse magis : nam sæpè videmus
 Ipsius in vultu varios errare colores :
 Cœruleus pluviâ denunciat, igneus Euros.
 Sin maculæ incipient rutilo immiscerier igni ;
 Omnia tunc paritèr vento nimbisque videbis 455
 Fervere. Non illâ quisquam me nocte per altum
 Ire, neque à terrâ moneat convellere funem.
 At si, cùm referètque diem, condètque relatum,
 Lucidus orbis erit ; frustra terreberè nimbis,
 Et claro sylvas cernes Aquilone moveri. 460

Denique, quid Vesper serus vehat, undè serenas
 Ventus agat nubes, quid cogitet humidus Auster,
 Sol tibi signa dabit : Solem quis dicere falsum
 Audeat ? ille etiâ cæcos instare tumultus
 Sæpè monet, fraudémque et operta tumescere bella.

Ille etiâ extincto miseratus Cæsare Romam, 466
 Cùm caput obscurâ nitidum ferrugine texit,
 Impiâque æternam timuerunt sæcula noctem.
 Tempore quanquàm illo tellus quoquè, et æquora ponti,
 Obscœnique canes, importunæque volucres 470

gantissimam figuram ; cui et ortum dedisse videtur, et explicat,
ætherius Sol.

V. 462. quid cogitet humidus auster. — Non potuit melius
 aut venustius ; undè exhibilandi sunt, qui volunt legere *cogat et*
 pro *cogitet* : hoc enim est verè poeticum rebus sensu carentibus
 vitam et sensum dare. Pari felicitate et *Horatius* :

Cum sævit, horrendamque cultis

Diluviem MEDITATUR agris : Od. iv. 14. 28.

si quis verò *minitatur* malit, magni equidèm *Bentleii* rationibus
 devictus, non repugnabo.

V. 470. *Obscœnique canes* mihi potior videtur τῶν *obscœnarum*
canes : secundum illud *Horatianum* :

Vixisset CANIS IMMUNDUS, vel amica luto sus.

Atque horum *nominum genera* ità, nescio quo modo, suum ordi-
 nem servant in 2 Pet. ii. 22. Κυνὼν ἐπιγρηψΑΣ ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέγραμμαι
 καὶ τὰς λυσσαμένης, οἷς κυλισμα βροχῶν.

Signa dabant. Quotiès Cyclopum effervere in agros
 Vidimus undantem ruptis fornacibus Ætnam,
 Flammarúmque globos liquefactaque volvere saxa?
 Armorum sonitum toto Germania cœlo
 Audiit; insolitis tremuerunt motibus Alpes. 475
 Vox quoquè per lucos vulgò exaudita silentes
 Ingens, et simulacra modis pallentia miris
 Visa sub obscurum noctis: pecudésque locutæ
 Infandum! sistunt amnes, terræque dehiscunt;
 Et mœstum illacrymat templis ebur, æráque sudant.
 Proluit infano contorquens vortice sylvas 481
 Fluviorum rex Eridanus, campósque per omnes
 Cum stabulis armenta tulit; nec tempore eodem
 Tristibus aut extis fibræ apparere minaces,
 Aut puteis manare cruor cessavit; et altè 485
 Per noctem resonare lupis ululantibus urbes.
 Non aliàs cœlo ceciderunt plura sereno
 Fulgura, nec diri toties arsère cometæ.
 Ergò inter sese paribus concurrere telis
 Romanas acies iterùm vidère Philippi: 490
 Nec fuit indignum superis, bis sanguine nostro
 Emathiam et latos Hæmi pinguescere campos.
 Scilicèt et tempus veniet, cùm finibus illis
 Agricola, incurvo terram molitus aratro,

V. 482. Ut *Virgilius* versum hunc cum *anapæsto* inchoaverit, ità *Horatius* et *Manilius* hexametros inchoant cum — *Vehemens* — *Ut NASIDIENI* — *Plætontem* — *patrio*; quo sæpiùs utitur *Lucretius*. Mos à *Græcis* migravit: vid. *Hom.* II. I. 5. v. 195. *Od.* I. 283. O. 83. ubi frustra adversatur *Clarkius*. Ità etiàm *Hesiodus*:

ΤΡΕΕΕ Δ'ΑΙΔΗΣ, ἡγεῖοσι καταφθιμένοισιν ἀγασσών: *Theog.* 851.

Hæc autèm non tanti sunt, ut de illis solliciti simus; et me illorum vehementèr miseret pudetque, qui dimetiendis pedibus, ac perpendendis syllabis τῶν τροφῶν et ἀντιτροφῶν veterum tragicorum, consenescant; quasi in hīs doctrinæ cardo verteretur.

V. 494. terram molitus aratro, — *Lucretii* elegantiam sibi transtulit:

Exesa

Exesa inveniet scabrâ rubiginē pila; 495

Aut gravibus rastris galeas pulsabit inanes,
Grandiaque effossis mirabitur ossa sepulchris.

Dii patrii Indigites, et Romule, Vestâque mater,
Quæ Tuscum Tiberim et Romana palatia servas;
Hunc saltem everso juvenem succurrere sæclo 500

Ne prohibete. Satîs jampridem sanguine nostro
Laomedontæ luimus perjuria Trojæ.

Jampridem nobis cœli te regia, Cæsar,
Invidet, atque hominum queritur curare triumphos.
Quippè ubi fas versum atque nefas, tot bella per orbem,
Tam multæ scelerum facies: non ullus aratro 506

Dignus honos: squalent abductis arva colonis,
Et curvæ rigidum falces conflantur in ensem.

Hinc movet Euphrates, illinc Germania, bellum:
Vicinæ ruptis inter se legibus urbes 510

Arma ferunt: sævit toto Mars impius orbe.

Ut cùm carceribus sese effudêre quadrigæ

Addunt in spatia; et frustrâ retinacula tendens
Fertur equis auriga, neque audit currus habenas.

Nec robustus erat curvi moderator ARATRI,

Quisquam nec scibat FERRO MOLIERI ARVA: V. 931.

ut interpungi debet iste locus.

V. 513. addunt in spatia. — Id est, “currendo plus eorum cursus augetur.” *Servius*: et hanc procùl dubio interpretationem scopus loci postulat: si verò ipsa verba per se spectes, nihil est interpretatu difficilius. Neque equidè m ipsi satisfacere possum, neque hilùm adjuvant interpretes vel antiqui vel hodierni. Credidissèm sanè *Latinam* linguam non potuisse tolerare — *addunt in spatia* — sed omninò efflagitâsse *pronomèn* — *addunt se in spatia* — nisi alitèr se rem habere probâsset *Silius Italicus*:

Jamque, ferè medium eveeli certamine campum,
IN SPATIO ADDEBANT: XVI. 373.

Enimverò hæc earum videtur esse locutionum, quarum nulla ratio reddi potest secundum leges grammaticas et linguæ analogiam.

P. VIRGILII MARONIS
G E O R G I C O R U M.

L I B E R II.

HACTENÙS arvorum cultus, et sidera cœli:
Nunc te, Bacche, canā; nec non sylvestria tecum
Virgulta, et prolem tardè crescentis olivæ.
Hùc, pater ô Lenæe, (tuis hîc omnia plena
Muneribus; tibi pampineo gravidus autumnno
Floret ager; spumat plenis vindemia labris)
Hùc, pater ô Lenæe, veni: nudatâque musto
Tinge novo mecum direptis crura cothurnis.

V. 8. Tinge novo — Eleganter, ut solet, *Theocritus*:

Ἡ μετα δαίτα κλητὸν ἔπειγαι; ἢ τινὸς ἀγων-
λαγον ἐπιθροσκῆς; ὡς τευ ποσὶ νηισσομένοιο
Πᾶσα λιθὸν πταίοισα ποτ' ἀρβυλίδισσιν ἀνδῶν. vii. 24.

ubi aliquantulūm dubito, an, pro ποσὶ νηισσομένοιο — quod infice-
tius, non legendum fit — ΠΟΤΙΝΕΙΣΣΟΜΕΝΟΙΟ: sic *Homerus*:

Οὐδ' ὅσ' ἐς ὄρχομενον ποτὶ νηισσεται. II. i. 381.

Et notandum est dictionem *Theocriti* πταίοισα præter morem
Græcæ linguæ in hoc loco stare, et esse quodammodò sui gene-
ris: sensus enim — *se impingens* — aliter certissimè *mediam vocem*
postularet.

Prin-

Principio arboribus varia est natura creandis.
 Namque aliæ, nullis hominum cogentibus, ipsæ 10
 Sponte suâ veniunt, campósque et flumina latè
 Curva tenent: ut molle siler, lentæque genistæ,
 Populus, et glaucâ canentia fronde salicta.
 Pars autem posito surgunt de semine: ut altæ
 Castaneæ, nemorúmque Jovi quæ maxima frondet 15
 Æsculus, atque habitæ Graiis oracula quercus,
 Pullulat ab radice aliis densissima sylva;
 Ut cerasis, ulmisque: etiâ Parnassia laurus
 Parva sub ingenti matris se subjicit umbrâ.
 Hos natura modos primùm dedit: his genus omne 20

Nec à Theocrito non illustratur Horatii locus, in quo singulari cum urbanitate se commendat patrono suo:

*Quid tibi vis, insane; et quam rem agis? improbus urget
 Iratis precibus: TU PULSES OMNE QUOD OBSTAT,
 Ad Mæcenatem memori si mente recurras.* Sat. ii. 6. 29.

ubi prorsus necesse est, ut mihi videtur, reponamus—PULSAS.

Quinetiâ, ut suprâ dicit Theocritus ἐπηγὰς META δαῖτα, itâ Long. Past. p. 39. ἐπεγοµενοὶ META τα φιλήματα itâ enim restituendus est iste locus, quem Moll infelicitè tentabat.

V. 13. glaucâ canentia fronde.—Majori elegantia dicit Pindarus in nobili hexametro versu:

Ἀμφὶ κομαισὶ βαλοὶ γλαυκοχρῶα κοσµὸν εἰλαιας: Ol. iii.

in quâ Ode parva macula eluenda est, ut tum demùm rectè procedat oratio. Sic igitur quæ mox sequuntur in secundâ Strophe leni medicinâ poteris sanare.

ὄρε
 πρὶν φρονεῖν, διδῶ αἰτὴν πανδοκῶ
 ἀλλὰ σκίαν τὸ φῶς
 ζῶντων ἀνθρώπων, γίγαντος ἀρετῆς.

i. e. umbrosam HANC plantam; olivam scilicet suprâ memoratam: hæc enim semper est in tali usu vis articuli.

V. 15. Jovi frondet:—non vulgari elegantia; ut tibi floret ager—paulò superius.

V. 19. Hæc variatio locutionis, cujus noster est omnium poetarum felicissimus, et quæ materiam didacticam potissimùm

Sylva-

Sylvarum fruticúmque viret, nemorúmque sacrorum.
Sunt alii, quos ipse viâ sibi repperit usus.

à tædio defendit, non minùs venustatis hìc habet quàm jucunditatis.

— se subjicit. — Ità Ecl. x. 74.

Quantùm vere novo viridis se subjicit alnus.

Lucretius eodem sensu habet — SUBMITTIT fœtus et flores.
Hinc lux accenditur eleganti admodùm *Callimachi* loco, qui *Scholias*te atque interpretibus non minimè obscuratur.

Η πολλὰς ΕΦΥΠΙΕΡΘΕ σαρωνιδας ὑγρῶν ἰαῶν

HEIPEN: H. Jov. 22. — Αἰρω, ἀνω ὠθω — Hefych.

Hinc autèm derivatur dictio figurata loco apud *Callimachum* miserè depravato, atque, ut ità dicam, deplorato: quem si feliciter emendavero, ecquid erit pretii?

Καλὰ μὲν ηἴξεν, καλὰ δ' ΕΤΡΑΦΕΣ, ἔρανε Ζεῦ·

Οἷον δ' ἀνέστησας, ταχίνοι δὲ τοὶ ἡλθοῦν ἰαλοὶ. H. J. 55.

Rejectis, et meritò, aliorum argumentis, *Dawesius*; qui solus omnia sibi scire visus est — quem, acutissimumne dicam, an vanissimum? Εἰ δοῖη μαλὰ θυμῶ. (Quid autèm? nihilne tibi agere videbaris, nisi infestis unguibus in *Bentleii* laudes invollares —

— ὅπερ σὺ πολλοὺς ἀμείνων·

Qui melior multis, quàm tu, fuit, improbe, rebus?)

Dawesius, inquam, reponit: ad Misc. Crit. p. 100.

Καλὰ μὲν ηἴξεν, καλὰ δ' ΕΤΡΕΦΕΥ —

absurdè, et contrà linguæ *Græcæ* rationem. Inclementèr equidèm, atque, ut spero, præter morem loquor: illi verò quid est quòd parcerem, qui *Bentleio* non pepercit? *Tempus* scilicèt *imperfectum* in hoc loco ferri nequit; et multo minùs *ετραφεῖν* — in *voc. med.* ut citat *Ruhnkenius* in *Epist. Crit.* Quid autèm longis ambagibus et mea et lectoris tempora morarer? Nostram conjecturam accipe:

Καλὰ μὲν ηἴξεν, ΚΑΛ' ΑΝΕΔΡΑΜΕΣ, ἔρανε Ζεῦ.

Ità *Æl. de An. ii. 36.* Δένδρον τιθῆλ· καὶ ἐν μαλὰ ΑΝΑΘΕΟΝ. — Οἷα δὲ ἐν τῇ χωρῇ αγαθὴ καὶ πλεῖσθαι ἐκ ὀλίγων ἀνδρῶν, ΑΝΑ ΤΙ ΕΔΡΑΜΟΝ αὐτικά, καὶ εὐθνηθησαν: *Herod. i. 66.* et alibi. Ità denique bis *Homerus*, magnum *Callimachi* exemplar: ὁ δ' ΑΝΕΔΡΑΜΕΝ, *ερασι* ἰσῶ. *Il. Σ. 56. 437.*

Hic

Hic plantas tenero abscindens de corpore matrum
 Deposuit fulcis: hic stirpes obruit arvo,
 Quadrifidasque fudes, et acuto robore vallos. 25
 Sylvarúmque aliæ pressos propaginis arcus
 Expectant, et viva suâ plantaria terrâ.
 Nil radicis egent aliæ: summúmque putator
 Haùd dubitat terræ referens mandare cacumen.
 Quin et caudicibus sectis mirabile dictu, 30
 Truditur è sicco radix oleagina ligno.

Et sæpè alterius ramos impunè videmus
 Vertere in alterius, mutatámque insita mala
 Ferre pyrum, et prunis lapidosa rubescere corna.

Neque alitèr fanè ipse *Callimachus*:

Ἡς ἐκ λειμῶν ἀμνησάμεναι φορέσιν
 ΩΚΥΘΕΟΝ τριπύτηλον: H. Dian. 164.

quæ videtur vera hujusce dictionis *orthographia*. Vide etiàm Theoc. xviii. 29. ubi simplicem et figuratam significationem malè miscuit in loco parùm sano; quem tamèn incudi criticæ non imponimus, ut nec locum *Callimachi* jam citatum, qui nec adhuc sanus est; cùm hæc nota jam suos fines transgressa fuerit, et lectori fortassè moverit fastidium.

V. 31. truditur:—i. e. *se trudit*: vero *mediæ vocis* usu: alitèr v. 74.

V. 33. vertere:—i. e. si admittatur recepta lectio, atque editoribus, quotquot sint, fides detur—pro *verti*—*passivâ voce*; vel potiùs—*se vertere*—*mediæ vocis* significatione: hoc autèm ignorantiaè facilè illis condonari potest. Quod si hoc *generaliter* verum esset, ut hi putant, actum est ilicèt de linguarum omnium proprietatibus; ubique in oratione dominabuntur tenebræ ac ambiguitas; nec ullas leges agnoscere poterit dicendi ratio. Hæc autèm tanti sunt momenti tantæque fortassè novitatis, ut levitèr perstringi non debent, sed ad accuratius examen revocari.

Hoc igitur dico et edico, *Virgilium* atque alios probos auctores, quoties vim *mediæ vocis Græcorum* velint exprimere, semper uti *voce passivâ*, (nam vocem *tertiam* cum suis terminationibus non habent) vel *activâ cum pronomine*. Quùm autèm una atque altera exceptio, mille aliis repugnantibus exemplis, nobis opponantur, his discutiendis paulispèr immorandum est.

Quarè

Quarè agite ô, proprios generatim discite cultus, 35
Agricolæ, fructusque feros mollite colendo.

*Franguntur remi: tum prora AVERTIT, et undis
Dat latus: Æn. i. 108.*

veram quidè m lectionem agnoscit *Servius*, dum falsam immeritò defendit. Hæc ille in locum: "Alii *prora* legi tradunt; ut sit *avertit* pro *avertitur*. Est figura creberrima: potest namque pro *activi* verbi significatione *passivum* poni, ut est: —

— et *pietis* BELLANTUR *Amazones* armis:

pro *bellant*. Nec nos debet movere, quod *bellor* non facit; natura enim hoc prohibuit: nam compone hoc verbum, et invenitur *activum*; facit enim debello."

Quidnam hic vult veterator sibi? contendit scilicet *passivam* vocem posse poni pro *activâ*, et observationem tendit confirmare ope verbi, *passivam* significationem naturâ suâ non admittentis! Quid autem fingi potest magis stultum ridiculumque? Verum enimverò ineptæ sententiæ non sunt nisi ineptis argumentis defendendæ. — Pergit autem noster criticus, et quædam difficilliora expeditu in medium proponit, quibus est diutius attendendum: in his enim cardo rei vertitur.

"Et contra pro *passivi* verbi significatione *activum* ponitur; ut est hoc loco AVERTIT pro AVERTITUR: et; INSINUAT pavor, pro INSINUATUR: et; Nox humida cælo PRÆCIPITAT, pro præcipitatur. Sed hæc verba tantummodò pro se invicem ponuntur, quæ et *activa* esse possunt et *passiva*."

Imprimis notandum est hæc ultimâ prioribus apertissimè adversari, ut cuius rem intuenti statim patebit. Quod autem ad partes suas vocet *avertit* pro *avertitur*, cum ipse lectionem agnoscat, quæ cum *avertit* nullo modo stare potest, planè est hominis de causâ desperantis. — De secundo suo exemplo —

*Tum verò tremefacta novus per pectora cunctis
INSINUAT pavor: Æn. ii. 228.*

itâ equidè m statuo. *Insinuat*, — i. e. IN SINUS IT cunctis: quod quidè m satis planum est, nec *passiva* vox in hoc negotio ullum locum habere potuisset. Sed hoc est ex iis verbis quæ nunc *activa* sunt, nunc *neutra*.

Quod ad ultimum exemplum attinet —

— jam nox humida cælo
PRÆCIPITAT: Æn. ii. 9.

cum præcipitor in *passivâ* voce neque in *Lucretio* neque in nostro
Neu

Neu segnes jaceant terræ: juvat Ismara Baccho
Conferere, atque oleâ magnum vestire Taburnum.

inveniatur, mihi persuasum est hanc dictionem in tali usu ab illis pro *neutro* haberi: et sic nodus solvitur.

Quid autem si concederemus unum et alterum exemplum proferri posse, quod nostras vires superaret, qui post tot sæcula *Latinam* linguam penitus pernoscere nullo modo possumus? Quis nescit omnem linguam suas *anomalias* habere; quæ leges justæ constructionis violant, sed regulas mille exemplis atque ipsa veritate stabilitas non debent abrogare?

Dum autem in hoc negotio versamur, non absurdum erit pauca alia de vero *vocis mediæ* usu in medium proferre. Inveniuntur enim non rarò loci difficiles, qui et mihi et aliis fortasse scrupulum injiciunt; sed si penitiùs spectentur, opinionem nostram confirmare potius quàm labefactare videbuntur. — Interea autem non ita sum malè propositi tenax, quin concesserim, si opus fuerit, (v. Bent. ad Hor. Od. iv. 10. 5.) vocem *vertere* esse quodammodò sui generis, et ex iis, quæ certis atque generalibus legibus coerceri nolunt; quales omnibus linguis sunt pariter communes.

In Arist. Rhet. ii. 4. 3. Ed. Ox. legimus: *Και φιλοῦσι τὰς μὴ ANTITEINONTΑΣ τοῖς ἐργαζομένοις*: ubi dictio est *figurata*; et *funem*, aut tale aliquid, supplere debemus. D. Paulus, qui de se loquitur ut *fune* aut *mensurâ*, *pronomen*, salvis compositionis legibus, reticere non potuit, ideòque benè dixit et elegantè: *Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνύμενοι εἰς ἑμᾶς, ΤΙΠΕΚΤΕΙΝΟΜΕΝ ΕΑΥΤΟΥΣ*: 2 Cor. x. 14.

Ἦγὺρ δὲ μηδὲν τῶν ἀθλητῶν ἔτω προσηκὴν ἐπὶ τῆς ἀνταγωνιστῆς ΑΣΚΕΙΝ, ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὁπῶς — *Iloc. Paræn.*

Ubi certissimè reponendum vel *ασκῆσθαι*, vel *ασκῆν ἑαυτὸν*.

[Similiter in Act. Apost. 24. 16.]

Et paulò infra: *Και γὰρ αὐτὸν παρὰ τοῦτο ΚΡΥΨΗΣ, ὕστερον οφθῆσθαι*.
Corrige — vel *κρυψῇ* — vel *τι κρυψῆς*.

— *aquam calefaciat, ut LAVEMUS*. Plaut. Rud. ii. 380.

lege — *lavemur*: et hoc modo sæpiùs apud eum *Terentiumque* est erratum, nisi fortè in hac re minùs accurati fuerint scriptores vetustiores; quod vix credo, cum ipse *Plautus* aliàs veram *vocem mediā* expresserit. Exemplo sit:

Enimverò jam nequeo CONTINERI: Capt. iii. 4. 60.

Dubito tamèn hoc legens:

Non domi est; abit ambulatum; dormit, ORNATUR; LAVAT:

Mil. G. ii. 2. 96.

Tūque

Túque ades, inceptúmque unà decurre laborem,
O decus, ô famæ meritò pars maxima nostræ, 40

In Demost. cont. Phil. i. p. 35. Ed. Lutet. legimus: Προσποριει τα λοιπα αυτο το γρατευμα απο τη πολειμν. Reponere debemus: ΠΡΟΣΠΟΡΙΕΙΤΑΙ τα λοιπα: v. Xen. Mem. ii. 1. 25.

— *genua amplexus, genibusque VOLUTANS*
Hærebat: Virg. Æn. iii. 607.

lege omninò — *volutus*.

Intereà vix dici potest quot errores invenustos per nostram N. T. versionem fuderit harum rerum ignorantia. Liceat mihi insigne exemplum, coronidis loco, jam proferre.

Οφιλον και ΑΠΟΚΟΥΟΝΤΑΙ οι αναταρυντις υμας: Gal. v. 12.

I would they were even CUT OFF, which trouble you.

Nec alitèr interpretes antiqui, nisi quod melius quiddam *Arabi* suboluisse videatur, quem consulat eruditus lector. Nihil agunt critici ad locum; in quibus sunt, qui indecoras nescio quas interpretationes comminiscuntur.

Idem est ac si dixisset *Apostolus*: *Vellem ut etiàm DOLORIS ALIQUID PATERENTUR — UT FLERENT.* — Vera enim τα κοπτισθαι significatio est — *seipsum præ dolore verberare — palmis tundere.* Optimè *Hesychius*: Αποκοπησαμην, στεροκοπησαμην, αποκοψαμην. Similitèr *Euripides*:

Εκρυφα πιπλοις, καπικοψαμην νεκρον: Troad. 623.

Hùc redeunt ista *Horatiana*, quorum prius à *Pauli* locutione non longè distat:

Qui me COMMORIT (meliùs non tangere clamo)
FLEBIT: — 2 Sat. i. 44. vide etiàm v. 69. et ità alii.

Sed hæc hætenùs: nunc ad locum *Virgilii*, undè egressus sum, redeo. Sic igitùr mihi videtur legendus; fatenti intereà hunc vocis *verto* usum multis aliis vocis *eiusdem* exemplis defendi posse:

Et sæpè alterius ramos SE impunè videmus
VERTERE in alterius.

Idem *pronomén* certissimè excidit ab Æn. ii. 235.

Accingunt omnes operi:

lege—*ACCINGUNT SE omnes operi.*—Ut prætereàm Æn. i. 210. ubi habemus — *Illi SE prædæ ACCINGUNT* — quis nescit voces

Mæce-

Mæcenas, pelagóque volans da vela patenti.
 Non ego cuncta meis amplecti versibus opto :
 Non mihi si linguæ centum sint, oráque centum,
 Ferrea vox : ades, et primi lege litoris oram :
 In manibus terræ : non hîc te carmine ficto, 45
 Atque per ambages et longa exorsa tenebo.

Sponte suâ quæ se tollunt in luminis oras,
 Infœcunda quidèm, sed læta et fortia surgunt ;
 Quippè solo natura subest. Tamèn hæc quoquè si quis
 Inferat, aut scrobibus mandet mutata subactis ; 50
 Exuerint sylvestrem animum ; cultúque frequenti,
 In quascunque voces artes, haud tarda sequentur.
 Nec non et sterilis quæ stirpibus exit ab imis,
 Hoc faciet, vacuos si sit digesta per agros :

accingi, armari, et similia, sæpiùs ab optimis scriptoribus usur-
 pari in *mediæ vocis* significatione, ut το σπλιζισθαι Græcorum ?
 v. Tibull. iv. 1. 179.

Est quidèm ubi *media vox* invenitur, sine *pronomine*, ut in hoc
Lucretii loco :

————— *si tibi vera videtur*,
 Dede manus ; aut, *si falsa est*, ACCINGERE contrà : ii. 1041.

— mala — pirum. Hæ arbores, ut et earum fructus, sæpè
 unà memorantur : Hom. Od. H. 120. Theoc. vii. 144. Callim.
 H. C. 28. undè in Long. Past. p. 20. Οιον δὲ αποπνι το φομα
 εδὲ τα μηλα τοιστοι, εδὲ αἱ λοχμαι : lege εδὲ αἱ ΟΧΝΑΙ : v. p. 100.
 ad imum.

V. 41. volans. Male se habet hic locus : quid enim sibi
 vult το *volans* ? Rescribe VOLENS : v. i. 40. Ov. Fast. i. 3.
 Val. Flac. i. 20. *aspiret, dexterque ac VOLENS adsit* : Quint.
 Inst. Præf. L. iv.

V. 46. Atque per ambages. Mallem USQUE *per ambages* : —
 sed de hoc judicet lector. — Cæterùm *ambages* et LONGA EX-
 ORSA *Virgilii* benè explicat *Flacci* locum, qui fefellit et satis
 cruciavit interpretes :

Si LONGO SERMONE morer tua tempora, Cæsar.

ideòque statim incipit, et venit ad rem.

Nunc

Nunc altæ frondes et rami matris opacant, 55
 Crescentique adimunt foetus, uruntque ferentem.
 Jam, quæ seminibus jactis se sustulit arbos,
 Tarda venit, feris factura nepotibus umbram:
 Pomæque degenerant succos oblita priores;
 Et turpes avibus prædam fert uva racemos. 60
 Scilicet omnibus est labor impendendus, et omnes
 Cogendæ in sulcum, ac multâ mercede domandæ.
 Sed truncis oleæ meliùs, propagine vites
 Respondent, solido Paphiæ de robore myrtus.
 Plantis eduræ coryli nascuntur, et ingens 65
 Fraxinus, Herculeæque arbos umbrosa coronæ,
 Chaoniique patris glandes: etiâ ardua palma
 Nascitur, et casus abies visura marinos.
 Inferitur verò ex foetu nucis arbutus horrida,
 Et steriles platani malos gessere valentes: 70
 Castaneæ fagus, ornusque incanuit albo
 Flore pyri; glandemque sues fregere sub ulmis.
 Nec modus inferere atque oculos imponere simplex:
 Nam quâ se medio trudunt de cortice gemmæ,
 Et tenues rumpunt tunicas, angustus in ipso 75
 Fit nodo sinus: hûc alienâ ex arbore germen

V. 55. Malè digesti mihi videntur hujusce loci versus; quos ita in stationem suam vellem reducere.

*Nunc altæ frondes et rami matris opacant,
 Crescentique adimunt foetus, uruntque ferentem;
 Pomæque degenerant succos oblita priores,
 Et turpes avibus prædam fert uva racemos.
 Jam, quæ seminibus —*

Rem secum lector reputet, cujus arbitrio libentè nostra omnia permittimus, nobismetipsis non nimium confidentes.

V. 70. Major suavitas, et ambigui minus accrescet loco, si sic distinguas:

*Et steriles platani malos gessere; valentes
 Castaneæ fagos.*

Includunt, udóque docent inolescere libro.
 Aut rursùm enodes trunci refecantur, et altè
 Finditur in solidum cuneis via; deindè feraces 79
 Plantæ immittuntur: nec longum tempus et ingens
 Exiit ad cœlum ramis felicibus arbos,
 Miratúrque novas frondes, et non sua poma.

V. 80. Nec longum tempus et. — Similis latet constructio in Epig. malè interpuncto vol. i. p. 147. Anthol. præstantissimi *Brunck*: quod cum à viris maximis (eorum pace dixerim) vel malè vel parùm emendatum fuerit, et sit pulcherrimum; hic integrum apponam, meis correctionibus nonnihil adjutum.

Χειμέριον νιφετοιο κατηλυσιν ἥνικ' αλυξας
 Γαλλῶ ἐρημαίην ἡλυθ' ὑπο σπιλαδά·
 Ὑετον ἀρτι κομῆς ἀπειμορξάτο, τῇ δὲ κατ' ἰχινῶ·
 Βυβαγῶ εἰς ΚΟΙΝΗΝ ἀτραπον ἵκτο λεων.
 Αὐτὰρ ὁ, πεπταμένη μεγὰ τυμπανον ΩΣ ΣΧΕΘΕ χεῖρ,
 Ἡράξεν· καναχῇ δ' ἰαχὴν ἀντρον ἅπαν.
 Οὐδ' ἐτλη Κυβέλης ἱερὸν ΒΡΟΜΟΝ ὕλοισιν·
 Μειναι, αἰ' ὕλην δ' ὥκυς ἐθύνειν ὀρεῶ,
 Δείσας ἡμιγυναικα θεῆς λατρεῖν ὅς ταδε Ρεῖη
 Ἐνδύτα καὶ ξανθοῦς ἐκρεμάσει πλοκάμους.

ἀρτι — δὲ — non longum tempus et leo. Pro κολλην rescripsi κοίτην·
 Sic Theoc. vii. 35. ξύνα γὰρ ὀδοῦ· v. etiā xxiii. 23. ξύνας
 καλευθῆς· Bion. et v. Ap. Rhod. i. 337.

SPELUNCAM *Dido*, dux et *Trojanus* EANDEM
 Deveniunt: Æn. iv.

Pro σχεθε — ὡς σχεθε: et hæc constructio longè melior, quam
Toupiāna, Cur. nov. in Suid. p. 216. Ed. Lips. ne fortè *leonem*
 tympanum pulsavisse arbitremur. Denique pro ἱερὸν νομον — longè
 meliùs dedisse videmur — ἱερὸν ἑρμον. Sic in alio Epig. legimus:

— Βαρυὺ ΤΥΤΙΑΝΟΥ ΒΡΟΜΟΝ.

Atque ad eundem morem rectè accipies Æn. vi. 499. et Soph.
 CEd. Tyr. 736. Οὐ δισσυχὸν ἡμέραι τρεῖς ΚΑΙ νῦν ἐρρίψεν. — Vide etiā
 Æn. xi. 296.

V. 81. exiit ad cœlum. — Hinc illustratur *Euripidis* locus,
 qui singulari descriptionis virtute atque ἐναργείᾳ nobis commen-
 datur:

Λαβὼν γὰρ ἐλατῆς ΟΥΡΑΝΙΟΝ ἀκρον κλάδον
 Κατήγευ, ἤγει, ἤγειν εἰς μέλαν πειδόν; Bacch. 1062.

D

Præ-

Prætereà genus haud unum, nec fortibus ulmis,
 Nec salici, lotóque, nec Idæis cyparissis:
 Nec pingues unam in faciem nascuntur olivæ, 85
 Orchades, et radii, et amarâ pausia baccâ:
 Pomáque, et Alcinoi sylvæ: nec surculus idem
 Crustumis Syriisque pyris, gravibusque volemis.
 Non eadem arboribus pendet vindemia nostris,
 Quam Methymnæo carpit de palmite Lesbos. 90
 Sunt Thasiæ vites, sunt et Mareotides albæ:
 Pinguibus hæ terris habiles, levioribus illæ.
 Et passio Psythia utilior, tenuisque lageos
 Tentatura pedes olim, vincturâque linguam;
 Purpureæ, preciæque: et quo te carmine dicam, 95
 Rhætica? nec cellis ideò contende Falernis.

V. 95. Et quo te — Pulcherrima conversio locutionis, quæ lectorem et erigit et recreat. — Non multò aliter, si modò rectè legatur, *Callimachus*:

Τὴν ἱερὴν, ὦ Θυμὲ, τίνα ΧΡΟΝΟΝ, ἢ ΠΟΤ' αἰεσίης
 Διόν, Ἀπολλώνος κροτοφόν; H. Del. i.

Quid autem audio? Certissimè, quod aiunt, δις τάντο. Volo corrigas —

Τὴν ἱερὴν, ὦ Θυμὲ, τίνα ΤΡΟΠΟΝ, ἢ ΠΟΤ' αἰεσίης
 Διόν, Ἀπολλώνος κροτοφόν;

Nihil verius. Ità *Horatius*:

Quem virum aut herosa, LYRA VEL acri
 TIBIA — Od. i. 12. 1.

PRIMA dicte mihi, SUMMA dicende camænâ: Ep. i. 1. 1.

quorum prior locus *modum*, posterior *tempus*, celebrandi respicit: ut subsequens utrumque, et *modum* et *tempus* amplectitur:

Descende cælo, et dic age tibiâ,
 Regina, longum, Calliope, melos:
 Seu VOCE NUNC mavis acutâ,

Seu FIDIBUS CITHARAVE Phæbi: Od. iii. 4. 1.

Nec, ne quis fortassè hoc suspicetur, defendi potest *Callimachus* ab isto *D. Lucæ*, elegantissimi scriptoris, loco:

Sunt

Sunt etiàm Ammineæ vites, firmissima vina;
 Tmolus et assurgit quibus, et rex ipse Phanæus,
 Argitísque minor, cui non certaverit ulla,
 Aut tantùm fluere, aut totidem durare per annos. 100
 Non ego te, Dís et mensis accepta secundis,
 Transiêrim, Rhodia; et tumidis, bumaste, racemis.
 Sed neque quàm multæ species, nec nomina quæ sint,
 Est numerus: neque enim numero comprêndere refert:
 Quem qui scire velit, Libyci velit æquoris idem 105
 Discere, quàm multæ Zephyro turbentur arenæ:
 Aut, ubi navigiis violentior incidit Eurús,
 Nôsse, quot Ionii veniant ad litora fluctus.

Nec verò terræ ferre omnes omnia possunt.
 Fluminibus salices, crassisque paludibus alni 110

Οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινώσκειν ΧΡΟΝΟΥΣ ἢ ΚΑΙΡΟΥΣ: Αἰ. i. 7.

ubi, si quis arbitrabitur *hendyadem* esse, pro χρόνος καιρῶν, vel καιρὸς χρόνων (utriusque enim formæ nobis exempla suppetunt sacri codices) non me sibi habebit assentientem: cum enim καιρὸς sit pars χρόνου, hîc intelligo dicere servatorem nostrum, cui sit laus et honos in æternum! non licere apostolis cognoscere tempora vel *majorum vel minorum eventuum*, quæ in suâ ipsius potestate servat Deus. —

Hæc illustrabunt Sap. Sol. viii. 8. ubi habes — πᾶσαις καιρῶν καὶ χρόνων: et luculentus *Electræ Sophocleæ* locus:

ΧΡΟΝΟΥ γὰρ ἀν σοὶ ΚΑΙΡΟΝ ἐξεργασίῃ λογῶν: 1305.

V. 108. Ionii veniant ad littora fluctus. — Potes intelligere, vel *ad littora Ionii maris*, ut alibi — *Ionio in magno*: vel — *Ionii fluctus*, quod videtur melius; ut in hoc loco:

Verùm ubi nulla datur dextram affectare potestas,

Nec potis IONIOS FLUCTUS æquare sequendo: Æn. iii. 670.

quid autèm est hoc monstrum locutionis — *dextram affectare*; cui quidem, opinor, nec simile nec secundum unquàm auditum est in toto *Latio*? Quid, si sic emendemus:

Verùm ubi nulla datur DEXTRA ATTRECTARE potestas —

i. e. *navem tenere — apprehendere*: quam conjecturam pueritiæ meæ debeo; neque est, opinor, cur ejus vel nunc me pæniteret.

Nascuntur, steriles saxosis montibus orni:
 Litora myrtetis lætissima: denique apertos
 Bacchus amat colles, Aquilonem et frigora taxi.
 Aspice et extremis domitum cultoribus orbem,
 Eoásque domos Arabum, pictósque Gelonos: 115
 Divisæ arboribus patriæ. Sola India nigrum
 Fert ebum; solis est thurea virga Sabæis.
 Quid tibi odorato referam sudantia ligno
 Balsamáque, et baccas sempèr frondentis acanthi?
 Quid nemora Æthiopum molli canentia lanâ? 120
 Velleráque ut foliis depectant tenuia Seres?
 Aut quos Oceano propior gerit India lucos,
 Extremi sinus orbis? ubi aëra vincere summum
 Arboris haud ullæ jactu potuère sagittæ:
 Et gens illa quidè̃m sumptis non tarda pharetris. 125
 Media fert tristes succos tardúmque saporem

V. 123. aëra vincere summum: — i. e. permeare, non tactâ arbore, aëra, quæ suprâ circumfunditur: adeò ut aër arboris idem sit cum vertex arboris. Hinc explicandus Juvenalis in vexatissimo loco:

Si jubeat conjux, durum est conscendere navim:

Tunc sentina gravis; tunc summus VERTITUR AER: vi. 98.

i. e. à navis jactatione, caput vertigine laborat.

Hùc etiàm refer locutionem fatis raram Tzetz. Chil. ii. 188.

Και περισχόντ' ἅπαντα τῆς μητρὸς τοῦ αἵρα.

V. 126. — Multas turbas excitavit locutio *tardum saporem*: de quâ quot interpretes, tot sententiæ. Mihi quidè̃m transpositione videtur sublevandus locus, quæ, cùm se propriâ luce satis supèrque commendet, omnemque amoveat difficultatem, lectori proponam, et ad alia festinabo:

*Media fert TARDOS SUCCOS TRISTEMQUE SAPOREM
 Felicis mali.*

Similiter sanandus est Long. Past. p. 44. Οἱ δὲ ἀντειχόντο σκιῆ-
 φοι γέροντες, καὶ χεῖρας ἐκ γυναικῶν ἰσχυρὰς ἔχοντες. Transpone —
 ἰσχυροὶ γέροντες καὶ χεῖρας ἐκ γυναικῶν σκιῆρας ἔχοντες: ut noster iv. 115.

Ipse labore MANUM duro TERAT.

Felicit

Felicitis mali; quo non præsentiùs ullum
 (Pocula si quandò sævæ infecêre novercæ,
 Miscuerúntque herbas et non innoxia verba)
 Auxilium venit, ac membris agit atra venena. 130
 Ipsa ingens arbor, faciémque simillima lauro;
 Et, si non aliud latè jactaret odorem,
 Laurus erat: folia hæd ullis labentia ventis:
 Flos apprima tenax. Animas et olentia Medi
 Ora foveat illo, et senibus medicantur anhelis. 135
 Sed neque Medorum, sylvæ ditissima, terra,
 Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus,
 Laudibus Italiæ certent; non Bactra, neque Indi,
 Totâque thuriferis Panchaïa pinguis arenis.
 Hæc loca non tauri spirantes naribus ignem 140
 Invertêre, fatis immanis dentibus hydri:
 Nec galeis, densisque virûm seges horruit hastis:
 Sed gravidæ fruges et Bacchi Massicus humor
 Implevêre: tenent oleæ, armentaque læta.

V. 136. Vera constructio, ideòque venustas hujusce loci omnes videtur latuisse. De arboribus loquitur *Maro*, et de unius potissimùm virtutibus, quæ in *Mediâ* nascitur. Enimverò, dicit, vel *Medorum terra*, etiamsi sit, ARBORIBUS ABUNDANS, non *Italiâ* certare poterit. Rectè igitur interpunximus:

Sed neque Medorum, sylvæ ditissima, terra —

V. 137. atque auro. Lege — AUT auro. Ità enim solent noster et *Horatius*: exemplis sint. Geo. iv. 11. Od. ii. 9. 6.

V. 144. læta. — Rescribi jusserim, meo magno, opinor, apud quosdam minores criticos periculo —

———— armentaque LATA:

i. e. numerosa, et latè pascentia. Ità enim *Homerus*:

———— αιπολια ΠΛΑΤΕ' αιγων: Il. B. 474. et *Hesiod. Theog.* 445.

μεγαλα' ὅτι ἐν διασηματι καὶ πλατει πλεονι νεμονται αἱ αιγεις: Schol. Et post illum *Longus Past.* p. 35. το πλατυ βεκολιον. Neque multò aliter noster:

———— equos in gramine vidi

Tondentes campum LATE: *Æn.* iii. 537.

Hinc bellator equus campo sese arduus infert: 145
 Hinc albi, Clitumne, greges, et maxima taurus
 Victima, sæpè tuo perfusi flumine sacro,
 Romanos ad templa Deum duxere triumphos.
 Hic ver assiduum, atque alienis mensibus æstas.
 Bis gravidæ pecudes; bis pomis utilis arbor. 150
 At rabidæ tigres absunt, et sæva leonum
 Semina, nec miseros fallunt aconita legentes:
 Nec rapit immensos orbes per humum, neque tanto
 Squameus in spiram tractu se colligit anguis.

Adde tot egregias urbes operumque laborem; 155
 Tot congesta manu præruptis oppida faxis;
 Fluminæque antiquos subterlabentia muros.
 An mare, quod suprâ, memorem, quodque alluit infra?
 Anne lacus tantos? te, Lari maxime; teque
 Fluctibus et fremitu assurgens, Benace, marino? 160
 An memorem portus, Lucrinóque addita claustra,
 Atque indignatum magnis stridoribus æquor:
 Julia quâ ponto longè sonat unda refuso,
 Tyrrhenúsque fretis immittitur æstus Avernis?

Nec absimili figurâ dixit *Hesiodus* O. et D. 244. γεατον ΕΥΡΥΝ.
 Et nostra lectio *Italiam* magis commendat, quàm recepta; et
 dictioni *tenent* meliùs convenit.

V. 146. albi greges. Nota satis lanæ et ovium commen-
 datio, et frequens apud nostrum. Hinc corrigendum est, nî
 fallor, epigramma, quod *Æschylo Canteri* præfixum inveni, ad
 hunc modum;

Αισχυλον ἡδὲ λέγει ταφῆν λιθῶ· ἐνθαδὲ κείσθαι
 Τὸν μέγαν, οἰκείης τῆλ' ἀπὸ Κεχροπίης,
 ΛΕΥΚΑΓΕΛΟΥ Σικελίῳ παρ' ὕδατα. Τίς φθονῶ αἰσῶν
 Θησεΐδας ἀγαθὸν ἔγκοτ' αἰὲν ἔχει;

Hoc verum: v. Steph. Byz in Σικελία, et Brunck. Anth. ii.
 p. 523.

V. 150. Utilis. Vox apprima inelegans in hoc loco, et præ-
 ter morem *Virgilii*, qui longè alitèr infrà 323.

Ver adeò frondi nemorum, ver UTILE silvis.

cuius facile est emendare — pomis FERTILIS arbor.

Hæc

Hæc eadem argenti rivos ærisque metalla 165
 Ostendit venis, atque auro plurima fluxit.
 Hæc genus acre virûm, Marfos, pubemque Sabellam,
 Assuetumque malo Ligurem, Volscosque verutos
 Extulit: hæc Decios, Marios, magnosque Camillos,
 Scipiadas duos bello; et te, maxime Cæsar, 170
 Qui nunc extremis Asiæ jam victor in oris
 Imbellem avertis Romanis arcibus Indum.

V. 166. ostendit venis. Quænam verò hæc est deformitas, imò potiùs, hæc scabies orationis? Vide etià, quantoperè una infausta vox pulcherrimam figuram turbat et corrumpit!—*rivos* —*venis* OSTENDIT—*fluxit*. Hæ scilicèt inficetiae non *Virgilium*, poetarum longè elegantissimum castigatissimique ante omnes iudicii, sed pingues et oscitantes scribas sapiunt. Iudices, lector, an feliciter ipse corrigam, nec tamèn literarum ductus ità longè deferam:

Hæc eadem argenti RIVOS ærisque metalla
EFFUNDIT VENIS, atque auro plurima FLUXIT.

Omnia jam cernis et aptè et venustè cohærere.

V. 168. Assuetumque malo Ligurem. — Ad hunc locum hæserunt interpretes, neque indè extricari potuerunt. Et quid mirum? hæc enim verba nullum in se sensum habent, et nihil omninò faciunt ad scopum auctoris; imò multùm officiunt. Libentissimè igitùr amplector emendationem undequàque veram et elegantem, quam nobis offert vir quidam naris emunctæ in libello menstruo, quem vocant nostrates *the Gentleman's Magazine*: ASSUETUM MALO Ligurem: — i. e. *assuetum mari et navibus* — *artis nauticæ peritum*. Utroque pollice viri sagacitatem, quicumque sit, mecum laudent *Virgilii* amatores; qui scilicèt de viris bello utilibus jam loquitur.

V. 172. Multùm cruciantur ad hunc versum interpretes; neque, ut mihi videtur, rem demùm feliciter expediunt. "Quid enim grande, ut ait *Servius Pieriusque*, si *imbellem* avertis?" Hoc est scilicèt non laudare, sed laudes culpâ orationis deterere. Quibusnam igitùr modis difficilis hic nodus solvi poterit? Revocandâ nempè istâ lectione, quam nobis servaverunt duo MSS. quæ mihi videtur verè elegans et *Virgilio* dignissima:

Imbellem avertis Romanis ARTIBUS Indum.

i. e. *non parem* — vel (ut *Horatius* amat loqui) MINOREM Ro-

Salve, magna parens frugum, Saturnia tellus,
Magna virum: tibi res antiquæ laudis et artis
Ingredior, sanctos ausus recludere fontes; 175
Ascræumque cano Romana per oppida carmen.

Nunc locus arborum ingeniis; quæ robora cuique,
Quis color, et quæ sit rebus natura ferendis.

Difficiles primùm terræ, collésque maligni,
Tenuis ubi argilla, et dumosis calculus arvis, 180
Palladiâ gaudent sylvâ vivacis olivæ.

Indicio est tractu surgens oleaster eodem
Plurimus, et strati baccis sylvestribus agri.

At quæ pinguis humus, dulcique uligine læta,
Quique frequens herbis et fertilis ubere campus, 185
(Qualem sæpè cavâ montis convalle solemus
Despicere; hûc summis liquuntur rupibus amnes,
Felicemque trahunt limum) quique editus Austro,
Et filicem curvis invisam pascit aratris:

Hic tibi prævalidas olim multoque fluentes 190
Sufficiet Baccho vites: hic fertilis uvæ,
Hic laticis; qualem pateris libamus et auro,
Inflavit cum pinguis ebur Tyrrhenus ad aras,
Lancibus et pandis fumantia reddimus exta.

Sin armenta magis studium vitulosque tueri, 195
Aut fœtus ovium, aut urentes culta capellas;

manis artibus. Quænam autem sint hæ artes Romanorum, luculentè nobis ipse dicit Maro:

*Tu REGERE IMPERIO populos, ROMANE, memento.
HÆ TIBI erunt ARTES: pacisque imponere morem,
Parcere subjectis, et DEBELLARE superbos: Æn. vi.*

quem locum *Martyni* diligentia debemus: neminem enim fraudare volumus; nedum pauperes, et quibus tam pauca suppetunt.

V. 174. Vox artis, ut mihi videtur, stat more veterum pro artes, contra omnium interpretum opinionem. Decernat autem lector an non sit — res et artes antiquæ laudis — melior sensus, quam — res antiquæ laudis et artis: quod certè durius.

V. 191. uvæ. i. e. passis uvis non minùs utilis quam vino.

Saltus

Saltus et saturi petito longinqua Tarenti,
 Et qualem infelix amisit Mantua campum,
 Pascentem niveos herboſo flumine cycnos.
 Non liquidi gregibus fontes, non gramina deſunt: 200
 Et quantum longis carpent armenta diebus,
 Exiguâ tantum gelidus ros nocte reponet.

Nigra ferè, et preſſo pinguis ſub vomere terra,
 Et cui putre ſolum, (namque hoc imitamur arando)
 Optima frumentis; non ullo ex æquore cernes 205
 Plura domum tardis decedere plauſtra juvencis:
 Aut undè iratus ſylvam devexit arator,
 Et nemora evertit multos ignava per annos,
 Antiquâſque domos avium cum ſtirpibus imis
 Eruit: illæ altum nidis petière relictis; 210
 At rudis enituit impuſſo vomere campus.
 Nam jejuna quidèſſe clivoſi glarea ruris
 Vix humiles apibus caſias roremque miniſtrat:
 Et tophus ſcaber, et nigris exefa chelydris
 Creta. Negant alios æquè ſerpentibus agros 215
 Dulcem ferre cibum, et curvas præbere latebras.

V. 199. Exemplar vetuſtius, quod mihi in manus nuperrimè venit, habet—*herboſo* IN *flumine*: et hoc mollius concinniusque.

V. 202. Huic ſimilis eſt *Theocriti* locus, qui leni eget ad ſanitatē medicinā:

Ται δ' οἶες, μηδ' ὑμμες οκνεῖθ' ἀπαλας κορυσσάσαι
 Ποιᾶς· ΟΥΤΕ καμνεῖθ' ἥκα παλιν ἄδε φυῆται: viii. 67.

Jam verò ſyllaba κα in ὅκα, ni fallor, ſempèr brevis eſt; ut non dicam vocem ipſam minimè convenire huic loco: lege —

— ὅτι καμνεῖθ', Ο ΚΑΙ παλιν ἄδε φυῆται.

— neque cruciemini, EO QUOD, vel QUONIAM, ea ET iterum naſcetur.

Ο — ὑποτακτικὸν αἰθερον εἰς τὴν ονομασίαν — αὐτὶ τε οἱ: *Hefych.*
 Ità *Bion.* i. 14.

Αλλ' ἔκ εἰδεν Ἀδωνις, Ο μιν θνασκοντ' ἐφιλασεν. Et alii ſæpe.

V. 215. Hians nimis locus, et verè ſcaber; quem tamèn, difficultatum ſecuri, veloci pede tranſeunt interpretes. Tres

Quæ

Quæ tenuem exhalat nebulam, fumosque volucres,
 Et bibit humorem, et cùm vult, ex se ipsa remittit;
 Quæque suo viridi semper se gramine vestit,
 Nec scabie et falsâ lædit rubigine ferrum; 220
 Illa tibi lætis intexet vitibus ulmos:
 Illa ferax oleæ est: illam experière colendo
 Et facilem pecori, et patientem vomeris unci.
 Talem dives arat Capua, et vicina Vesevo
 Ora jugo, et vacuis Clanius non æquus Acerris. 225
 Nunc, quo quamque modo possis cognoscere, dicam.
 Rara sit, an supra morem si densa, requiras:
 (Altera frumentis quoniàm favet, altera Baccho;
 Densa magis Cereri, rarissima quæque Lyæo:)
 Antè locum capies oculis, altèque jubebis 230
 In solido puteum demitti, omnemque repones
 Rursus humum, et pedibus summas æquabis arenas.
 Si deerunt; rarum, pecorique et vitibus almis
 Aptius uber erit. Sin in sua posse negabunt
 Ire loca, et scrobibus superabit terra repletis; 235
 Spissus ager: glebas cunctantes crassaque terga
 Expecta, et validis terram proscinde juvencis.
 Salsa autèm tellus, et quæ perhibetur amara,

modi sunt, per quos expediri poterit constructio: ex his eligat lector, quem malit: nullus omnium nobis omninò placet. Modus receptus, cum plenâ distinctione post *creta*: vel *tophus* et *creta* nominativi esse possunt quodammodò absoluti, cum nullum verbum habeant, ad quod referantur: cujus constructionis multa fati exempla occurrunt in *Anglicis* poetis, *N. Fæderis* libris, atque etiàm probatissimis auctoribus: vel denique *tophus* et *creta* nominativi sunt verbi *negant*; quod certè audacius; mihi tamèn potissimùm hoc arridet, cum morem *Virgilianum* sapiat, qui rem humilem, quantum potest, sempèr ornat et extollit in majus. Neque multò alitèr v. 234. paulò infrà.

V. 238. perhibetur amara: Tam à *Græcis* scilicèt, quàm *Romanis*. Μητι ἡ πηγη ἐκ τῆς αὐτῆς οἴκῃς βρῶσι το γλυκὺ καὶ το ΠΙΚΡΟΝ: D. Jac. iii. 11.

Frugibus infelix (ea nec mansuescit arando, 239
 Nec Baccho genus, aut pomis sua nomina servat)
 Tale dabit specimen: tu spisso vimine qualos,
 Colaue prælorum fumosis deripe tectis.
 Hùc ager ille malus, dulcésque à fontibus undæ
 Ad plenum calcentur: aqua eluctabitur omnis
 Scilicet, et grandes ibunt per vimina guttæ. 245
 At sapor indicium faciet manifestus, et ora
 Tristia tentantùm sensu torquebit amaror.

Pinguis itèm quæ sit tellus, hoc denique pacto
 Discimus: haud unquàm manibus jactata fatiscit,
 Sed picis in morem ad digitos lentescit habendo. 250
 Humida majores herbas alit, ipsaque justo
 Lætior: ah! nimium ne sit mihi fertilis illa,

———— medio de fonte leporum

Surgit AMARI aliquid: Lucret. iv. 1126. et v. Geo. iv. 431.

V. 245. Scilicet. At ipse multo meliùs locum lego:

———— aqua eluctabitur omnis

ILICET, et grandes ibunt per vimina guttæ.

i. e. RES PERAGITUR; aqua enim omnis, &c. v. Serv. ad Æn. ii. 424.

V. 246. Hunc locum infelicissimè acceperunt interpretes. Ità distinguendus est:

*At sapor indicium faciet, manifestus et ora
 Tristia tentantùm sensu torquebit amaror.*

Et hoc propriâ luce se commendat. Hæc autèm est vera verborum constructio: *Amaror manifestus torquebit ora tentantùm tristia sensu*: — i. e. *triste videntia propter gustum*: quod verè elegans et *Virgilianum*.

V. 249. jactata. — Hæc vox non ità benè videtur convenire cum seqq. — *ad digitos lentescit HABENDO*. Mecum fortassè sentiet lector reponendum esse:

———— haud unquàm manibus TRACTATA fatiscit.

cui emendationi favet Columella: *Si glutinosa est, et quovis levissimo TACTU PRESSA inhærescit*: ii. 2.

Neu se praevalidam primis ostendat aristis!

Quæ gravis est, ipso tacitam se pondere prodit;
Quæque levis. Promptum est oculis prædiscere nigram,
Et quisquis color. At sceleratum exquirere frigus 256
Difficile est: piceæ tantùm, taxique nocentes
Interdùm, aut hederæ pandunt vestigia nigræ.

His animadversis, terram multò antè memento
Excoquere, et magnos scrobibus concidere montes, 260
Antè supinatas Aquiloni ostendere glebas
Quàm lætum infodias vitis genus. Optima putri
Arva solo: id venti curant, gelidæque pruinae,
Et labefacta movens robustus jugera fossor.

At si quos haud ulla viros vigilantia fugit; 265
Antè locum similem exquirunt, ubi prima paretur
Arboribus seges, et quò mox digesta feratur,
Mutata ignorent subitò ne semina matrem.
Quin etiàm cœli regionem in cortice signant:
Ut, quo quæque modo steterit, quâ parte calores 270
Austrinos tulerit, quæ terga obverterit axi,
Restituant. Adeò in teneris consuescere multum est.

V. 254. ipso tacitam. Mala casuum inversio pro — *ipsam tacito*: nisi fortè in librarios omnis culpa amandari debet, atque hæc lectio revocari in textum.

V. 268. Plerique editores legunt *mutatam matrem*: sed perperam; *mater* enim, quæ est *tellus*, non *mutatur*. In textu igitur posui multorum MSS. lectionem — *mutata*. Quid autem? temerè satis feci; et, ut videtur, *inepte*: sic enim statuit *Pierius*: “Quod *semina mutata*, de loco ad locum translata interpretari volunt, *INEPTUM* est.” De quo viderit *Virgilius*:

*Sponte suâ quæ se tollunt in luminis oras,
Infœcunda quidè, sed læta et fortia surgunt;
Quippè solo natura subest: tamèn hæc quoque si quis
Inserat, aut scrobibus mandet MUTATA subactis,
Exuerint silvestrem animum: v. 47.*

Huncine an hunc sequeris? Virgilium, an Pierium? —

V. 272. Adeò in teneris consuescere multum est. Hæc interpretes malè accipiunt pro γυνή generalis; quasi scilicèt *assues-*
Col-

Collibus, an plano meliùs sit ponere vites,
 Quære priùs. Si pinguis agros metabere campi;
 Densa fere: in denso non segnior ubere Bacchus. 275
 Sin tumulis acclive solum, collésque supinos:
 Indulge ordinibus: nec seciùs omnis in unguem
 Arboribus positis secto via limite quadret.
 Ut sæpè ingenti bello cùm longa cohortes
 Explicuit legio, et campo stetit agmen aperto, 280
 Directæque acies, ac latè fluctuat omnis
 Ære renidenti tellus, necdum horrida miscent
 Prælia, sed dubius mediis Mars errat in armis:
 Omnia sint paribus numeris dimensa viarum:
 Non animum modò uti pascat prospectus inanem; 285
 Sed quia non alitè vires dabit omnibus æquas
 Terra, neque in vacuum poterunt se extendere rami.
 Forsitan et scrobibus quæ sint fastigia quæras.

cere legeretur, aut idem cum hâc voce valeret consuescere. Longè se alitèr habent et res et loci sensus. Tu ità intellige si me satis audias: "Tantum in futurum proderit plantas tam citò familiaritatem inivisse cum illâ terrâ, in cujus similem (v. 266.) quoad solum et situm, jam tandè transferuntur."

V. 277. nec seciùs:—i. e. "quamvis propter colles et solum inæquale hoc fuerit difficilius."

V. 282. miscent. Non is equidè sum qui negem benè dici posse sine nominativo — *miscent prælia* — pro *homines miscent prælia* — vel *miscentur prælia*: novi enim hoc sæpè ab optimis scriptoribus in omni penè linguâ factum: sed vide an non mea lectio sit longè antefenda:

———— *nec dum horrida* MISCET

Prælia, sed dubius mediis MARS errat in armis.

V. 284. Constructio est: *Omnia viarum sint dimensa paribus numeris: ut alicubi in Æn. ii. opaca locorum.*

V. 285. Versus multò mollior afflueret levi transpositione adjunctus:

Non animum modò pascat uti prospectus inanem.

V. 287. in vacuum:—i. e. in intervalla ordinum.

———— *se extendere. Mediâ voce utitur* Æn. vi. 423.

———— *totoque ingens* EXTENDITUR antro.

Aufim

Ausim vel tenui vitem committere sulco :
 Altior ac penitùs terræ defigitur arbos : 290
 Æsculus imprimis, quæ quantùm vertice ad auras
 Æthereas, tantùm radice in Tartara tendit.

V. 288. Usus ignoratus vocis mediæ apud Latinos hunc locum ità jugulavit, ut sibi ipsi poeta contradicat. Audi interpretantem *Martynum*; quem si nôris, omnes nôris: omnes enim juxtà cæcutiunt interpretes.

Perhaps, you may desire to know, how deep the Trenches ought to be. For my own Part, I venture my VINE in a slight Furrow. But TREES must be planted deep and far in the Ground: chiefly the Æsculus; whose Root descends as low towards Hell as it's Branches rise up in the Air towards Heaven.

Pulchra, si Dîs placet, causa, cur *Æsculus* in alto sulco defigi debet; quia per se scilicet altissimam radicem poterit immittere! At contrarium potius verum esse debet: atque ità noster intelligendus est, ut jam videbimus.

Deindè, festivam sanè distinctionem boni interpretes nobis comminiscuntur inter voces *vitem* et *arbos*: quasi nempè aliud per *vitem* et aliud demùm per *arbos* vellet noster. Apage à *Virgilio* tales ineptias! quibus sanè refellendis penè pudet immorari: sed quid facias? Ut res est, ità morem geras opus est. Vide igitur *Geo.* ii. 2. 89. 300. iv. 560. Quid multa? valetudo enim, quæ me premit, non finit multa. To defigitur est verbum medium, ac valet — se defigit: et jam vide quanta lux effulgeat, et amicum sibi *Maronem* factum.

“Fortassè, inquit noster, velis scire, quæ debeant esse scrobibus fastigia. De quibusdam arboribus infodiendis, quæ per se sibi satis providebunt, non equidèm fuerim valdè sollicitus. *Vitem*, exempli gratiâ, vel sulco tenui non dubitaverim committere. Quid enim? IPSA radices suas (quæ est scilicet natura arboris) ALTIUS DEMITTET. Ità verò potissimùm cum *esculo* se res habet: quæ non minùs altè terris DEFIGI spontè solet, quàm ad cælum ERIGI.”

Mediâ voce eleganter usus est *Cicero* *Tusc. Quæst.* ii. 3. Nobis autèm videtur, quicquid literis mandetur, id COMMENDARI omnium eruditorum lectioni decere.

Sed hem! desino: hæc enim sunt infinita.

V. 290. altior. Hæc lectio multò elegantior. Quæ autèm *Martynus*, qui mavult altius, de hâc re dicit, si ipse olim dixissem, cum manum ferulæ nondùm subduxeram; nã! id fecissem magno meo malo. Ille infelicior, qui similem *Orbilium* sibi non nactus fuerit.

Ergo

Ergo non hyemes illam, non flabra, neque imbres
 Convellunt: immota manet, multosque per annos
 Multa virum volvens durando sæcula vincit. 295
 Tum fortes latè ramos et brachia tendens
 Hùc illùc, media ipsa ingentem sustinet umbram.

Neve tibi ad solem vergant vineta cadentem:
 Neve inter vites corylum sere: neve flagella
 Summa pete, aut summas destripe ex arbore plantas;
 (Tantus amor terræ): neu ferro læde retuso 301
 Semina; neve oleæ sylvestris inferere truncos.
 Nam sæpè incautis pastoribus excidit ignis,
 Qui furtim, pingui primùm sub cortice tectus,
 Robora comprehendit, frondesque elapsus in altas 305
 Ingentem cœlo sonitum dedit: indè secutus

V. 295. Vellem quovis pretio, ut quis mihi daretur *OEdipus*, qui mihi explicaret quid sibi vult — ARBOS VOLVENS durando: ipse enim in hâc re nihil video. Interpretes interim, quibus stomachi sunt non nimis fastidiosi, nullo negotio hunc ingurgitant camelum. Quidnam igitur faciendum restat? *Virgiliumne* meum deseram, an aleam jaciâ periculosæ satis critices? Quocunque res cadent, *Virgilio* subveniendum est: nam hæc in *fœdera veni*. Sic igitur ausim corrigere, cum graves morbi nisi medicinis violentioribus non solent cedere:

Multa virum DURANS VOLVENTIA sæcula vincit.

V. 296. Tum. Immò potius — *Dum*: vide enim, an non, ope hujusce emendationis et interpunctionis magis accuratæ, multò rectiùs procedat locus:

*Multa virum durans volventia sæcula vincit;
 Dum fortes latè ramos et brachia tendens,
 Hùc illùc, media ipsa, ingentem sustinet umbram.*

V. 300. pete. Lege omninò *mete*; quâ dictione in hoc sensu nihil frequentius tam *Græcis* quàm *Latinis*. *Herbæ messæ*: *Æn.* iv. 514. *demessum florem*. xi. 68. In re notâ non moror.

— destripe. Hæc est vera lectio: sic STRINGE comas: v. 368. et STRICTIS frondibus: *Hor. Ep.* i. 14. 28. et alii.

V. 304. tectus. — i. e. *se tegens*: participium vocis *mediæ*: agit enim ignis per totum hunc locum.

V. 306. secutus. Invenusta vox, et tam nobili descriptione
 Per

Per ramos victor pérque alta cacumina regnat,
 Et totum involvit flammis nemus, et ruit atram
 Ad cœlum piceâ crassus caligine nubem :
 Præsertim si tempestas à vertice sylvis 310
 Incubuit, glomerâtque ferens incendia ventus.
 Hoc ubi, non à stirpe valent, cæsæque reverti
 Possunt, atque imâ similes revirescere terrâ :
 Infelix superat foliis oleaster amaris. 314

Nec tibi tam prudens quisquam persuadeat auctor
 Tellurem Boreâ rigidam spirante movere.
 Rura gelu tum claudit hyems, nec semine jacto
 Concretam patitur radicem affigere terræ.

nullo modo digna: quinetiâ dubito an satis rectè ita dici po-
 test; quid enim habet quod *sequatur* ignis? Certè non ita otiosè
 loqui solet noster. Quid si legas —

————— *indè* VOLUTUS

Per ramos victor —

Sic Æn. ii. 706. *æstus incendia* VOLVUNT: et Æn. xii. 671.

————— *flammis inter tabulata* VOLUTUS

Ad cœlum undabat vortex.

et similiter plus semel *Lucretius*, magnum *Virgilii* exemplar.

V. 308. atram—piceâ. Hæc ταυτολογία in imi subsellii poetâ
 tolerari non poterat; è *Virgilio* autem, castigatissimi judicii
 poetâ, quovis periculo expelli debet. Nullo negotio ea lectio
 restituetur, quæ demerebitur *Virgilii* amatores:

————— *et ruit* ALTAM

Ad cœlum piceâ crassus caligine nubem.

V. 316. Ordo est: *movere tellurem rigidam Boreâ spirante*.
 Puderet sanè tam minutis immorari, nisi has elegantias perpetuò
 obscurarent interpretum nubeculæ.

V. 318. Omnes, quotquot mihi videre contigit, interpretes
 hunc verborum ordinem sequuntur: *Nec patitur radicem con-*
cretam affigere terræ: — i. e. *se affigere* — *affigi*; quod nec Dî
 nec homines (mihi crede) ferre possunt. Tu, lector, ingredi
 mecum longè meliorem viam. *Nec, semine jacto, hyems patitur*
illud (semen scilicet) affigere radicem suam concretam terræ. At
 ita tandem video *Servium* accepisse: et est extrâ dubium.

Op-

Optima vinetis satio est, cùm vere rubenti
 Candida venit avis longis invisâ colubris: 320
 Prima vel autumnî sub frigora, cùm rapidus sol
 Nondùm hyemem contingit equis, jam præterit æstas.
 Ver adeò frondi nemorum, ver utile sylvis;
 Vere tument terræ, et genitalia semina poscunt.
 Tum pater omnipotens fœcundis imbribus Æther 325
 Conjugis in gremium lætæ descendit, et omnes
 Magnus alit, magno commixtus corpore, fœtus.
 Avia tum resonant avibus virgulta canoris,
 Et Venerem certis repetunt armenta diebus.
 Parturit almus ager; Zephyríque tepentibus auris 330
 Laxant arva sinus: superat tener omnibus humor:
 Inque novos soles audent se germina tutò
 Credere; nec metuit surgentes pampinus Austros,
 Aut actum cœlo magnis Aquilonibus imbrem:
 Sed trudit gemmas, et frondes explicat omnes. 335
 Non alios primâ crescentis origine mundi
 Illuxisse dies, aliúmve habuisse tenorem
 Crediderim: ver illud erat; ver magnus agebat
 Orbis, et hybernîs parcebant flatibus Euri;
 Cùm primùm lucem pecudes hausêre, virúmque 340
 Ferrea progenies duris caput extulit arvis,
 Immissæque feræ sylvis, et sidera cœlo.
 Nec res hunc teneræ possent perferre laborem,
 Si non tanta quies iret, frigúsque calorémque
 Inter; et exciperet cœli indulgentia terras. 345
 Quod superest, quæcumque premes virgulta per agros,
 Sparge fimo pingui, et multâ memor occule terrâ:
 Aut lapidem bibulum, aut squalentes infode conchas:
 Inter enim labentur aquæ, tenuisque subibit
 Halitus, atque animos tollent sata: jamque reperti

V. 323. frondi nemorum:—i. e. vitibus: v. vers. 401.

V. 332. germina. "*Celsus ait germina reliquisse Virgilium:*"
Philargyrius et Pierius. — "*In regio MS. legitur germina:*"
Martynus.

Qui saxo supèr atque ingentis pondere testæ 351
 Urgerent: hoc effusos munimen ad imbres;
 Hoc, ubi hiulca siti findit canis æstifer arva.

Seminibus positis, superest deducere terram
 Sæpiùs ad capita, et duros jactare bidentes. 355
 Aut pressò exercere solum sub vomere, et ipsa
 Flectere luctantes inter vineta juvencos:
 Tum leves calamos, et rasæ hastilia virgæ,
 Fraxineásque aptare fudes, furcásque bicornes;
 Viribus eniti quarum, et contemnere ventos 360
 Assuescant, summásque sequi tabulata per ulmos.

Ac, dum prima novis adolescit frondibus ætas,
 Parcendum teneris; et dum se lætus ad auras
 Palmes agit, laxis per purum immissus habenis,
 Ipsa acies nondùm falcis tentanda; sed uncis 365
 Carpendæ manibus frondes, intérque legendæ.
 Indè, ubi jam validis amplexæ stirpibus ulmos
 Exiêrint; tum stringe comas, tum brachia tonde;
 Antè reformidant ferrum: tum denique dura
 Exerce imperia, et ramos compesce fluentes. 370
 Texendæ sepes etiàm, et pecus omne tenendum est:
 Præcipuè dum frons tenera imprudénisque laborum:
 Cui, super indignas hyemes, solémque potentem,
 Sylvestres uri assiduè capreæque sequaces
 Illudunt: pascuntur oves, avidæque juvencæ: 375
 Frigora nec tantùm canâ concreta pruinâ,
 Aut gravis incumbens scopulis arentibus æstas;
 Quantum illi nocuère greges, durique venenum
 Dentis, et admorso signata in stirpe cicatrix.

Non aliam ob culpam Baccho caper omnibus aris
 Cæditur, et veteres ineunt proscenia ludi: 381
 Præmiâque ingeniis pagos et compita circum

V. 382. ingeniis. Alii *ingeniis*, alii *ingentes*: illud malui.
 Non adeò tamèn nihili est hæc lectio, ut prorsus exhibilanda
 sit, secundùm nonnullorum opinionem: *ingentes* enim *Theſeida*
 reâè diceret, ut *Perſus*—*ingentes Titos*: Sat. i. 20. sed hoc in
 The-

Theseidæ posuere; atque inter pocula læti
 Mollibus in pratis unctos salière per utres.
 Necnon Ausonii, Trojâ gens missa, coloni 385
 Versibus incomptis ludunt, risûque soluto;
 Orâque corticibus sumunt horrenda cavatis:
 Et te, Bacche, vocant per carmina læta, tibique
 Oscilla ex altâ suspendunt mollia pinu.
 Hinc omnis largo pubescit vinea foetu: 390
 Complentur vallésque cavæ saltúsque profundi,
 Et quòcumque Deus circùm caput egit honestum.
 Ergò ritè suum Baccho dicemus honorem
 Carminibus patriis, lancésque et liba feremus;
 Et ductus cornu stabit sacer hircus ad aram; 395
 Pinguiâque in veribus torrebimus exta columnis.

Est etiàm ille labor curandus vitibus alter,
 Cui nunquàm exhausti satès est; namque omne quotannis
 Terque quaterque solum scindendum, glebâque versis
 Æternùm frangenda bidentibus; omne levandum 400
 Fronde nemus. Redit agricolis labor actus in orbem,
 Atque in se sua per vestigia volvitur annus.

*Virgiliò propter pagos ambiguum. Atque hic in mentem mihi
 venit Phædri locus:*

Æsopo INGENTEM statuam posuere Attici. Epil. L. ii.

*Gudius olim reponerat, probante Spanhemio, Æsopi ingenio: in
 quam conjecturam incidisse videtur etiàm Bentleius. Eam equi-
 dèm vix possum amplecti, utpote coactam nimis atque affecta-
 tam. Posses legere—INGENTES Attici: ut suprâ ingentes Titos.
 Nec ferri non potest, ut quidam opinantur, ingentem statuam:
 similiter enim dixit GEMINATA moles: Stat. Silv. i. 1. quæ est
 gemella locutio; cum ità sæpissimè geminus et duplex utuntur
 Latini, et Græci διπλοῦς: ut multis, si tanti esset, possem ex-
 emplis facillè demonstrare. Rem agnoscent docti.*

V. 402. volvitur:—i. e. sua per vestigia se volvit. Hinc ele-
 gantem metaphoram deprompsit Longinus de Subl. sect. 42.

Ἀλλοιὸν δ', ὡς ἔμπροσθεν ταῖς ἐνταύθι ἀποφύχα· ἀπὲς παρὰ μὴν ἀνακα-
 ΑΝΑΚΑΛΟΥΜΕΝΑ: ità enim restitui debet iste locus, et ità par-
 tim video Tourpium restituisse; sed in hoc solitam critici præ-

Et jam olim feras posuit cùm vinea frondes,
 Frigidus et sylvis Aquilo decussit honorem;
 Jam tum acer curas venientem extendit in annum 405
 Rusticus, et curvo Saturni dente relictam
 Persequitur vitem attondens, fingitque putando.
 Primus humum fodito, primus devecta cremato
 Sarmenta, et vallos primus sub tecta referto:
 Postremus metito. Bis vitibus ingruit umbra, 410
 Bis segetem densis obducunt sentibus herbæ:
 Durus uterque labor. Laudato ingentia rura,
 Exiguum colito. Nec non etiã aspera rusci
 Vimina per sylvam, et ripis fluvialis arundo
 Cæditur; incultique exercet cura salicti. 415
 Jam vinctæ vites; jam falcem arbuta reponunt;
 Jam canit extremos effœtus vinitor antes.
 Sollicitanda tamèn tellus, pulvisque movendus:
 Et jam maturis metuendus Jupiter uvis.
 Contrà, non ulla est oleis cultura; neque illæ 420
 Procurvam expectant falcem, rastrósque tenaces;
 Cùm semel hæserunt arvis aurásque tulerunt.
 Ipsa satis tellus, cùm dente recluditur unco,
 Sufficit humorem, et gravidas cum vomere fruges.
 Hoc pinguem et placitam paci nutritor olivam. 425
 Poma quoquè, ut primùm truncos sensère valentes,
 Et vires habuère suas, ad sidera raptim
 Vi propriâ nituntur, opísque haud indiga nostræ.
 Nec minùs interea foetu nemus omne gravescit,
 Sanguineisque inculta rubent aviaria baccis. 430
 Tondentur cytisi; tædas sylva alta ministrat,
 Pascunturque ignes nocturni, et lumina fundunt.

stantissimi sagacitatem desidero, quòd non viderit vocis *ανακα-
 λωματα* proprietatem atque elegantiam. Si quid mutandum fuerit,
 mallem — *ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΑ*: vide Marc. Anton. ii. 14.

V. 408. Vetus editio penes me habet — *deserta* — quæ lectio
 non est spernenda.

Et

Et dubitant homines serere, atque impendere curam?

Quid maiora sequar? salices, humilesque genistæ,
Aut illæ pecori frondem, aut pastoribus umbram
Sufficiunt; sepemque satis, et pabula melli. 436

Et juvat undantem buxo spectare Cytorum,
Naryciæque picis lucos: juvat arva videre,
Non rastris hominum, non ulli obnoxia curæ.
Ipsæ Caucaseo steriles in vertice sylvæ, 440

Quas animosi Euri assiduè franguntque feruntque,
Dant alios aliæ foetus: dant utile lignum
Navigiis pinus, domibus cedrósque cupressósque.
Hinc radios trivèrè rotis, hinc tympana plaustris
Agricolæ, et pandas ratibus posuère carinas. 445

Viminibus salices foecundæ, frondibus ulmi:
At myrtus validis hastilibus et bona bello
Cornus; Ityræos taxi curvantur in arcus:
Nec tiliæ leves, aut torno rasile buxum,

Non formam accipiunt, ferróque cavantur acuto: 450
Nec non et torrentem undam levis innatat alnus
Missa Pado; nec non et apes examina condunt
Corticibusque cavis, vitiosæque ilicis alveo.

Quid memorandum æquè Baccheïa dona tulerunt?
Bacchus et ad culpam causas dedit: ille furentes 455
Centauros letho domuit, Rhætumque Pholumque,
Et magno Hylæum Lapithis cratere minantem.

O fortunatos nimium, sua si bona nôrint,
Agricolas! quibus ipsa, procùl discordibus armis,
Fundit humo facilem victum justissima tellus. 460

V. 448. curvantur. Ità legit *Servius*, et quidam codices antiqui, teste *Pierio*. Ità *Æn.* iii. 533.

Portus ab Eoo fluctu CURVATUR IN ARCUM,

ubi notet lector *mediæ vocis* usum.

V. 460. Hæc lectio—*TELLUS fundit HUMO*—ea est, opinor, quæ nemini iudicium habenti, et venustatum *Virgilianarum* capaci, facile commendabitur. Rectè quidè diceres. *Terra*

Si non ingentem foribus domus alta superbis
Manè salutantum totis vomit ædibus undam;

fundit gremio, et similiter: dicere autem TERRAM HUMO *fundere* — mihi videtur planè portentosum: quasi scilicet verendum fuit, ne putaremus *terram fundere* AERE, COELO, vel MARI fructus suos. Intereà insuper vehementer dubito, an satis rectè dici poterit *fundere humo* sine *præpositione*: sed de hoc viderint alii, quibus otium est; mihi enim non vacat indices excutere. Quid plura? ità lego et accipio locum:

Fundit HUMI facilem VICTUM justissima tellus.

i. e. VICTUM *hum*i; non *aurum*, *gemmas*, et id genus, OPES; non ad vitam sustentandam, sed ad ostentationem comparatas; quæ non *facile*, sed *labore multo* acquiruntur. Hanc autem interpretationem lectoris iudicio permittimus, et refelli possumus sine iracundiâ; sit modò *Virgilio* satis factum.

Jam verò similem locum *Xenophontis* consideremus. ΑΥΤΟ-
σκαπτων και σπειρων μαλα μικρον γηδιον, η μιντοι ποτηρον γι, αλλα παντων
δικαιοτατον· ο τι γαρ αν λαβοι σπειμα, καλως και δικαιως απιδιδη αυτο τε
και τοκον ΟΥΔΕΝ ΤΙ πολυν: Κ. Π. p. 468. Ed. Hutch. 8vo. Hæc
certè sana esse non possunt, utpote sibi contraria: quomodò
autem corrigenda sunt vix video. Non abibo tamèn ασυμβολοι,
quamvis conjecturam feliciorem vellem — και τοκον ΜΟΙ ΕΤΙ
πολυν.

Huic etiàm refer suavissimi *Menandri* fragmentum:

Αγρον ευσεβειστον γεωργειν εδιναι
Οιμαι· φερει γαρ οσα θεοις ανθη καλα,
Κιτλον, δαφνην· κριθας τ', ιαν σπειρω, πανυ
Δικαιοι· αποδιδωσ', οσας αν καταβαλω.

Hæc dedimus ex emendationibus *Bentleii*: fallitur autem criticorum primus, cum dicit: “ Ipsa sententia *præsens tempus* postulat *αποδιδωσι*.” Ignorabat scilicet, aut oblitus est, vir summus, *tempus imperfectum* et *æoristum* sæpissimè habere quodammodò vim *præsentis*; et rectissimè dixisset *Menander*, si ità voluisset, et permisissent Musæ — *απιδωκε* — SOLET reddere. Sic p. 42. Ed. Cler. ipse *Menander*:

————— ποδας και γαστρα
ΟΙΔΟΥΣΙΝ· επειτα σακκιον ΕΛΑΒΟΝ, εις θ' οδον
ΕΚΑΘΙΣΑΝ — κ.τ.λ.

Et iterum p. 122.

Nec

Nec varios inhiant pulchrâ testudine postes,
 Illusâsque auro vestes, Ephyreïâque æra;
 Alba neque Assyrio fucatur lana veneno, 465
 Nec casîâ liquidi corrumpitur usus olivi:
 At secura quies, et nescia fallere vita,
 Dives opum variarum; et laris otia fundis,
 Speluncæ, vivique lacus; at frigida Tempe,
 Mugitusque boum, mollésque sub arbore somni 470
 Non absunt. Illíc saltus, ac lustra ferarum,
 Et patiens operum parvóque assueta juvenus,

————— ἀλλ' ΕΝΕΣΤΙ ΤΙ
 Ἀγαθόν· ἀπ' αὐτῆς παῖδες· ἔλθοντ' εἰς νοσόν
 Τὸν ἔχοντα ταύτην ΕΘΕΡΑΠΙΕΥΣΕΝ ἐπιμελῶς·
 Ἀτυχῶντι ΣΥΜΠΙΛΕΜΕΙΝΕΝ· ἀποθανόντα ΔΕ
 ΕΘΑΥΕ. κ.τ.λ.

itâ enim legendus est et distinguendus iste locus.

Itâ denique p. 184. si rectè legatur:

————— τὴν το μόνον ἐπισκοπεῖ
 Καὶ δυσγένεια καὶ τροπὴ ποικίλη
 Καὶ πασὶν οἷς ΕΧΕΣΧΕΤ' ἀνθρώπων κακοῖς,
 Τὸ πολλὰ κικτῆσθαι. — ΕΧΕΣΧΙΤΟ: — i. e. teneri SOLET.

V. 462. "In Med. cod. *vomat* scriptum: quod nescio quid elegantius sonat." *Pierius*. — Rectè se habet recepta lectio: eodem enim tempore utitur *Lucretius*, in eo loco quem noster ante oculos habuit: ii. 24.

V. 465. Assyrio veneno. Idem apud nostrum quod *Syrîo*. Sic *Assyrium amomum*: *Ecl.* iv. at *Theoc.* xv. 114. Συρίω μυρῶ: —et *Horatius*: *Malobathro Syrîo*. Apud *Bionem* i. 77. legimus:

Ραίνει δὲ μιν μυρτοῖσιν, ἀλκιφασὶ· ῥαίνει μυρτοῖσιν,

Nimis autem hiulcus est iste versus, et copulas efflagitat: ne dicam insuper eam locutionem, quæ eâdem dictione tam propriè quàm *translatè* utitur in eâdem sententiâ, ut hæc τῷ ῥαίνει, apud omnes auctores vitiosam esse atque inveniustam. Tu corrige:

Ραίνει δὲ μιν ΣΥΡΙΟΙΣΙΝ ἀλκιφασὶ· ῥαίνει μυρτοῖσιν.

Quæ lectio longè illi præstat, quam *Brunckius* nobis exhibet, utpotè verissima.

Sacra Deûm, sanctique patres. Extrema per illos
Iustitia excedens terris vestigia fecit.

Me verò primùm dulces ante omnia Musæ, 475

Quarum sacra fero ingenti percussus amore,

Accipiant; cœlique vias et sidera monstrent,

Defectus solis varios, lunæque labores;

Unde tremor terris; quâ vi maria alta tumescant

Obicibus ruptis, rursûsque in seipsa residant: 480

Quid tantùm Oceano properent se tingere soles

Hyberni; vel quæ tardis mora noctibus obstet.

Sin, has ne possim naturæ accedere partes,

Frigidus obstiterit circum præcordia sanguis;

Rura mihi, et rigui placeant in vallibus amnes, 485

Flumina amem sylvâsque inglorius. O ubi campi

Sperchiûsque, et virginibus bacchata Lacænis

Taygeta! ô qui me gelidis in vallibus Hæmi

Sistat, et ingenti ramorum protegat umbrâ!

Felix, qui potuit rerum cognoscere causas, 490

Atque metus omnes et inexorabile fatum

Subjecit pedibus, strepitûmque Acherontis avari!

Fortunatus et ille, Deos qui novit agrestes,

Panaque Silvanûmque senem, Nymphâsque sorores!

Illum non populi fascēs, non purpura regum 495

Flexit, et infidos agitans discordia fratres;

Aut conjurato descendens Dacus ab Istro;

Non res Romanæ, periturâque regna: neque ille

Aut doluit miserans inopem, aut invidit habenti.

Quos rami fructus, quos ipsa volentia rura, 500

V. 475. Ordo est: *Musæ dulces antè omnia*. Erubesco equidem de his mentionem faciens; sed inscitia interpretum cogit me.

V. 499. doluit—invidit. Valdè enim *inopes* aut *divites* nunquàm videt.

V. 500. volentia—sponte suâ. Hoc est inelegantèρ *ταυτολογειν*. Quid si—*quos ipsa VIRENTIA rura*

Sponte

Sponte tulere suâ, carpsit: nec ferrea jura,
 Insanumque forum, aut populi tabularia vidit.

Sollicitant alii remis freta cæca, ruuntque
 In ferrum; penetrant aulas et limina regum.
 Hic petit excidiis urbem miserisque Penates, 505
 Ut gemmâ bibat, et Sarrano indormiat ostro.
 Condit opes alius, defossisque incubat auro:
 Hic stupet attonitus rostris: hunc plausus hiantem
 Per cuneos geminatus enim plebisque patrumque
 Corripuit: gaudent perfusi sanguine fratrum, 510
 Exilioque domos et dulcia limina mutant,
 Atque alio patriam quærent sub sole jacentem.

Agricola incurvo terram dimovit aratro:
 Hinc anni labor, hinc patriam, parvosque nepotes

Sponte tulere suâ — ?

Sic convalle VIRENTI: Æn. vi, *campsque* VIRENTES: Lucret.

V. 511. Dicunt utique vel — *exilio domos*, vel *exilium domibus mutant*: v. Bentl. ad Hor. Od. ii. 16, 17. contra quem tamen contendo ita legendum esse illum locum, ut mox daturi sumus; vix enim credo secundum substantivum reticeri posse, quoties *locum*, unde *egredimur*, significat; aut ejus locutionis ullum exemplum inveniri:

*Quid brevi fortes jaculamur ævo
 Multa? Quid terras alio calentes
 Sole mutamus PATRIA? Quis exsul
 Se quoque fugit?*

quod enim objicit insuper vir magnus — “frigere aliquantulum ea quæ sequuntur,

*Quis exul
 Se quoque fugit?*

perire nempè Antitheti gratiam et venustatem singularem — *Quis PATRIÆ exul se quoque fugit.* — Non me movet: sed è contra equidè contendo, dicere *exulem patriæ* invenustum esse et *ταυτολογίαν*, cum *exul* per se sit quasi *EX SOLO patrio*.

V. 514. patriam. Modò præcessit — *patriam quærent*: displicet igitur tam citò dictionis repetitio. Quomodò insuper

Susti-

Sustinet; hinc armenta boum, meritosque juvencos.
 Nec requies, quin aut pomis exuberet annus, 516
 Aut foetu pecorum, aut Cerealis mergite culmi;
 Proventúque oneret sulcos, atque horrea vincat.
 Venit hyems; teritur Sicyonia bacca trapetis:
 Glande sues læti redeunt: dant arbuta sylvæ: 520
 Et varios ponit foetus autumnus: et altè
 Mitis in apricis coquitur vindemia faxis.
 Intereà dulces pendent circum oscula nati:
 Casta pudicitiam servat domus: ubera vaccæ
 Lactea demittunt; pinguesque in gramine læto 525
 Inter se adversis luctantur cornibus hædi.
 Ipse dies agitat festos: fufusque per herbam,
 Ignis ubi in medio, et focii cratera coronant,
 Te libans, Lenæe, vocat; pecorisque magistris
 Velocis jaculi certamina ponit in ulmo, 530
 Corporaque agresti nudat prædura palæstrâ,
 Hanc olim veteres vitam coluere Sabini,

sustinet patriam agricola? Hoc cruciat interpretes. In tuto res erit, opinor, si legas:

— hinc PATREM parvosque nepotes
Sustinet.

i. e. grandævum patrem et parvos nepotes.

V. 526, luctantur cornibus hædi. Neque solum inter se, sed etiam cum hominibus, si Longo fides, Past. p. 32. Τότε δὲ, κύνες, φασιν, ἐκ δίσμων λυθίντες, ἐσχιζτῶν, ἐστυνίλον, ἡδὸν, τοῖς τραγοῖς καὶ τοῖς προβάτοις συνιπαλαίον. Verum enimvero reponendum esse arbitror — ΣΥΝΕΠΑΙΖΟΝ.

V. 527. fufus: i. e. se fundens: participium vocis mediæ.

V. 528. cratera coronant. Dubium est, an de cratere implendo, an de floribus coronando, intelligi debet hic locus. Utrumque jungit Æn. iii. 525.

Tum pater Anchises magnum cratera CORONA
INDUIT, IMPLEVITQUE mero.

Κρατὴρ ἐπισφῆς· ὑπερχείλης: Suid. v. etiam in ἐπισφῆας. Et similiter in his vocibus et cognatis Hesychius et Homeri Scholiastes.

Hanc

Hanc Remus et frater: sic fortis Etruria crevit
 Scilicet, et rerum facta est pulcherrima Roma,
 Septemque una sibi muro circumdedit arces. 535
 Ante etiam sceptrum Dictæi regis, et antè
 Impia quàm cæsis gens est epulata juvencis;
 Aureus hanc vitam in terris Saturnus agebat.
 Necdùm etiam audièrant inflari classica, necdùm
 Impositos duris crepitare incudibus enses. 540
 Sed nos immensum spatiis confecimus æquor,
 Et jam tempus equùm fumantia solvere colla.

V. 533. Distingue: — *sic fortis Etruria crevit*
Scilicet, et — Sæpius in hoc peccatum est: v. i. 282. iii. 266.
 iv. 225.

V. 542. Quidam legunt *spumantia*: malè: v. iii. 515. quam-
 vis etiam ita citet, secundum libb. edd. *Quintilianus* viii. 6.
 Non ineptè reponerem — *SUDANTIA*:

——— *περι δ' ασπιτος ΙΑΡΩΣ*
Ειςεται εκ λαγων τε και ΑΥΧΕΝΟΣ Ap. Rhod. ii. 665.

P. VIRGILII MARONIS
G E O R G I C O R U M.

L I B E R III.

TE quoquè, magna Pales, et te memorande canemus
Pastor ab Amphryso: vos sylvæ, amnèsque Lycæi,
Cætera, quæ vacuas tenuissent carmina mentes,
Omnia jam vulgata. Quis aut Eurysthea durum,
Aut illaudati nescit Busiridis aras? 5
Cui non dictus Hylas puer, et Latonia Delos?
Hippodaméque, humeroque Pelops insignis eburno,
Acer equis? Tentanda via est, quâ me quoque possim
Tollere humo, victorque virûm volitare per ora.

Primus ego in patriam mecum (modò vita superfit)
Aonio rediens deducam vertice Musas: 11
Primus Idumæas referam tibi, Mantua, palmas:
Et viridi in campo templum de marmore ponam
Propter aquam, tardis ingens ubi flexibus errat

V. 13. Attende, lector, dum hunc locum ad examen paullo
accuratius exigamus:

*Et viridi in campo templum de marmore ponam
Propter aquam, tardis INGENS ubi flexibus errat
MINCIUS, et tenerâ prætexit arundine ripas.*

Min-

Mincius, et tenerâ prætexit arundine ripas. 15
 In medio mihi Cæsar erit, templumque tenebit.
 Illi victor ego, et Tyrio conspectus in ostro,
 Centum quadrijugos agitabo ad flumina currus.
 Cuncta mihi, Alpheum linquens lucosque Molorchi,
 Curfibus et crudo decernet Græcia cæstu. 20
 Ipse caput tonsæ foliis ornatus olivæ
 Dona feram. Jam nunc solemnes ducere pompas
 Ad delubra juvat, cæsosque videre juvenços:
 Vel scena ut versis discedat frontibus, utque
 Purpurea intexti tollant aulæa Britanni. 25
 In foribus pugnam ex auro solidoque elephanto
 Gangaridum faciam, victorisque arma Quirini:
 Atque hinc undantem bello, magnumque fluentem
 Nilum, ac navali surgentes ære columnas.
 Addam urbes Asiæ domitas, pulsūque Niphaten, 30

INGENS *Mincius*; at hoc epitheton, quod rectè *Istro*, vel *Euphrati*, vel *Nilo*, vel *Gangi* denique adjungeretur, vix convenit *Mincio* per agros *Mantua* serpenti. Quid, quod *ingentes* fluvii non solent *tardis flexibus errare*, et *tenerâ arundine ripas prætexere*, sed cursu rectiori violentè ferri, et inter altas ripas; omnia interdum *stirpesque raptas et pecus et domos* (ut ait ille), nedum *teneras arundines*, secum volventes? Vides ergo mendam subesse. At *ingens*, quod *Mincio* malè convenit, benè diceretur de templo: et sæpius loquuntur poetæ in *plurali numero* — *aquas* et *undas* — quàm *aquam* et *undam*, cum de *fluminibus* generalitèr verba faciunt. Hinc igitur facilis oritur loci correctio:

*Et viridi in campo templum de marmore ponam
 Propter AQUAS INGENS, tardis ubi flexibus errat
 Mincius, et tenerâ prætexit arundine ripas.*

Atquè hinc etiàm plus honoris accedit *Cæsari*, qui poterat *INGENS templum TENERE*: adeò ut usquequaque vera videatur nostra emendatio.

V. 30. *pulsūque Niphatem*. In simili loco *Horatius*; ubi tamèn librarii elegantiam et curiosam felicitatem poetæ corruperunt; si nobis quid inest judicii, et Venerum poeticarum sapor.

Fidentemque fugâ Parthum versisq[ue] sagittis ;
Et duo rapta manu diverso ex hoste tropæa,

————— nova
Cantemus Augusti trophæa
Cæsaris, et rigidum Niphaten,
Medumque flumen gentibus additum
Viciis minores volvere vortices ———

Quanto elegantius ———

Medumque flumen, gentibus additum
Viciis, MINOREM volvere vortices ——— ?

Sic ipse iterum Sat. ii. 3. 313.

Tanto dissimilem, et tanto CERTARE MINOREM.

ut Thucyd. i. 50. οὐρανὸν αὐτὸν. Nec objiciat aliquis, tunc esse debere minus, neutro genere, propter flumen: hoc enim nullo modo necessarium, cum fluviu[s], generale nomen, sit masculino.

Pari jure Anacreon: ——— καὶ ΒΡΕΦΟΣ μὲν
ΕΣΘΩΝ ΦΕΡΟΝΤΑ ΤΟΞΟΝ: et alii sæpissimè.

Alia similis elegantia culpâ distinctionis alibi periit Horatio ;
sed ita sublevandus est quantivis pretii poeta !

Ausa AT jacentem visere regiam
Vultu sereno ; fortis et asperas
Tractare serpentes: Od. i. 37. 25.

sic ib. 3. 25. iii. 3. 50. Sat. ii. 7. 86. Hinc etiã rectè explicandus est et distinguendus ad Od. iv. 4. 53. ubi miserè rem agunt interpretes pro suâ sagacitate:

Gens, quæ cremato fortis ab Ilio,
Jactata Tuscis æquoribus sacra,
Natosque, maturosque patres,
Pertulit Ausonias ad urbes :
Duris ut ilex tonsa bipennibus,
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes, ab ipso
Ducit opes animumque ferro.

i. e. ut ilex ducit opes à ferro, ita hæc gens fortior evasit ob crematum Ilium. Et SACRA jactata, non gens:

————— raptos qui ex hoste PENATES
CLASSE VEHO mecum: Æn. i. 382.

Bisque

Bisq̄ue triumphatas utroque ab litore gentes.
 Stabunt et Parii lapides, spirantia signa,
 Assaraci proles, demissæque ab Jove gentis 35
 Nomina; Trósq̄ue parens, et Trojæ Cynthius auctor.
 Invidia infelix Fúrias amnẽmque severum
 Cocyti metuet, tortósq̄ue Ixionis angues,
 Immanẽmque rotam, et non exsuperabile saxum.

Intereà Dryadum sylvas saltúsque sequamur 40
 Intactos, tua, Mæcenas, haud mollia iussa.
 Te sine nil altum mens inchoat: en! age, segnes
 Rumpe moras: vocat ingenti clamore Cithæron,
 Taygetique canes, domitrixque Epidaurus equorum:
 Et vox assensu nemorum ingeminata remugit. 45
 Mox tamẽn ardentes accingar dicere pugnas
 Cæsaris, et nomen famâ tot ferre per annos,
 Tithoni primâ quot abest ab origine Cæsar.

Seu quis, Olympiacæ miratus præmia palmæ,
 Pascit equos, seu quis fortes ad aratra juvencos; 50
 Corpora præcipuè matrum legat. Optima torvæ
 Forma bovis, cui turpe caput, cui plurima cervix,

————— *feror exsul* IN ALTUM

Cum sociis, natoque, PENATIBUS, ET MAGNIS Dîs: iii. II.

Rectè etiã emendavimus — *ausa* AT; quam levem emenda-
 tionem desiderat quoque *Flaccus* Od. iii. 27. 25.

Sic et Europe niveum doloſo
Credidit tauro latus; AT scatentem
Belluis pontum mediasque fraudes
Palluit audax.

Quid autẽm sibi vult *MEDIAS fraudes*, hoc equidẽm nunquã
 potui discere, aut divinare; et aliis explicandum vellem.

Denique *jacentem regiam est mæſtam — in dolore versatam;*
 quod satis notum: frustra igitur objicit *Bentleius*.

V. 46. Quæ de his tribus versibus differuit *Ricardus Hurd*,
Episcopus Wigorniensis, doctrinã viri istius exquisitã atque in-
 genio elegante prorsus digna sunt; non tamẽn adeò vehementer
 movent me, ut eos audeam de textu eliminare. Vellem equi-
 dẽm communi consensu criticorum ejicerentur.

Et

Et crurum tenuis à mento palearia pendent.
 Tum longo nullus lateri modus; omnia magna :
 Pes etiàm, et camuris hirtæ sub cornibus aures. 55
 Nec mihi displiceat maculis insignis et albo ;
 Aut juga detrectans, interdúmque aspera cornu,
 Et faciem tauro proprior; quæque ardua tota,
 Et gradiens imâ verrit vestigia caudâ.
 Ætas Lucinam iustósque pati Hymenæos : 60
 Definit ante decem, post quatuor incipit annos :
 Cætera nec foeturæ habilis, nec fortis aratris.
 Intereà, superat gregibus dum læta juvenus,
 Solve mares: mitte in Venerem pecuaria primus,
 Atque aliam ex aliâ generando suffice prolem. 65
 Optima quæque dies miseris mortalibus ævi
 Prima fugit: subeunt morbi, tristisque senectus;
 Et labor, et duræ rapit inclementia mortis.
 Sempèr erunt, quarum mutari corpora malis,
 Sempèr enim refice: ac ne pòst amissa requiras, 70

V. 66. Locus longè suavissimus atque *παρεσκευασμένος*: qui tamèn mihi vix videtur procedere recto talo. Vide enim, lector nasute, an tibi excurrat, eâ, quâ par est, proprietate.

Optima quæque dies miseris mortalibus ævi
Prima FUGIT: SUBEUNT morbi, tristisque senectus,
Et labor, et duræ RAPIT inclementia mortis.

Quid magis frigidum esse potest, quàm interpretari, ut solent—
 LABOR RAPIT? —undè, aut quo? Et si plenius distinguamus
 post *labor*, ut ad *subeunt* referatur ista vox, nescio, an multum
 proficimus, dum ultima clausula sibi sola relinquitur à præce-
 dentibus abscissa; quod claudicare facit, vel potius cadere, sen-
 tentiam: nam novum id *verbum* *rapit* interveniens versus
 elegantissimè procedentes impedit et frangit. Totus locus, levi
 emendatione adjutus, ad finem uno spiritu celerique cursu pro-
 peraret: hoc autèm lectoris arbitrio totum permittimus.

Optima quæque dies miseris mortalibus ævi
Prima fugit: subeunt morbi, tristisque senectus,
Et labor, et duræ GRAVIS inclementia mortis.

V. 70. Sempèr enim. Cruciat interpretes *το enim*; et me-
 ritò, cum in hoc loco vim suam non habeat. Quid si legas?
 Ante-

Anteveni; et sobolem armento sortire quotannis.

Necnon et pecori est idem delectus equino.

Tu modò, quos in spem statues submittere gentis,

Præcipuum jam indè à teneris impende laborem.

Continuò pecoris generosi pullus in arvis 75

Altiùs ingreditur, et mollia crura reponit:

Primus et ire viam, et fluvios tentare minaces

Audet, et ignoto sese committere ponti:

Nec vanos horret strepitus. (Illi ardua cervix,

Argutúmque caput, brevis alvus, obesaque terga; 80

Luxuriátque toris animosum pectus: honesti

Spadices, glaucique: color deterrimus albis

Et gilvo.) Tum, si qua sonum procùl arma dedere,

Stare loco nescit, micat auribus, et tremit artus,

Sempèr ITEM refice. —

Ut sempèr erunt, quarum mutari corpora malis, tu ETIAM sempèr refice. Nisi sit ad imitationem Græcæ particulæ γὰρ: v. nos ad iv. 445.

V. 82. albis et gilvo. Una sume; nam alitèr *albi equi* passim audiunt *boni et veloces*.

V. 83. Cum mihi suppetat nullus *Æschylus*, non possum mihi temperare, quin exscribam notam præstantissimi *Brunckii* ad *Aristoph. Ran.* 1042. ubi *Virgilium* nostrum ad partes vocat.

“Revocant ista mihi verba in memoriam locum *Æschyli* in *S. Th.* qui ad hunc diem mendâ inquinatus fuit. Est ubi de *Tydeo* nuncius ad regem refert v. 394.

μαχης δ' ερων,
Ιππῶ χαλινων ὡς κατασθιμανων, μινει,
Οςις βοην σαλπινγγῶ ὀρμαινει μενων.

Quis μινει, μενων, duorum continuorum in senariorum fine à poëtâ esse credat? Scripserat ille procùl dubio:

Οςις βοην σαλπινγγῶ ὀρμαινει κλυων.

Virgil. Georg. iii. 83.

—Tum, si qua sonum procul arma dedere,
Stare loco nescit.” Haftenùs ille

Certè το μινει *Æschyli*, et stare loco nescit — *Maronis*, non op-

Collectumque premens volvit sub naribus ignem: 85
Densa juba, et dextro jactata recumbit in armo.

timè conveniunt. Quid autè? pace tuâ, vir doctissime, ad hunc modum locum *Æschyli* restituerem:

————— μαχης δ' ερων,
Ιππῶ χαλινων ὡς κατασθμαινων, ΒΡΕΜΕΙ,
Ορις βοην σαλπινγγῶ ὀρμαινει μινωῖ.

Neque, dùm in hâc materiâ versamur, prætereundus est *Tryphiodori* locus:

Ουατα δ' ακροτατοισιν επι προταφοισιν αρηρει
Ορθα μαλ', αιεν ετοιμα μινειν σαλπινγγῶ ακυθην: V. 77.

ubi hæc habet *J. Merrick*, criticus et eruditus et modestus:

“*Frischlinus* et *Rhodomannus* potiùs legendum esse existimant — μινειν σαλπινγγῶ ακυθη· in quam correctionem et ipse incidendam, et illius confirmandæ ergò hæc exempla descripseram:” Tum citat *Æschylum*, ut suprâ: et *Eur. Rhœf.* 988.

————— χρη μινειν Τυρσηνικης
Σαλπινγγῶ αυθην.

atque addit: “Voce ακυθη usi sunt *Linus*, *Callimachus*, *Nonnus*, et alii.” Hæc ille.

Mihi autè vix satisfacit hæc emendatio: et si utatur voce *Callimachus*, alio in sensu utitur. Sic equidè *Tryphiodorum* corrigo:

Ορθα μαλ' αιεν ετοιμα ΜΕΛΟΣ σαλπινγγῶ ακυθην.

Sic *Virgilius*:

Et tuba commissos medio CANIT aggere ludos: Æn. v. 113.

————— quo non præstantior alter

Ære ciere viros, martemque accendere CANTU: vi. 164.

Cæterùm locum suum expressit *Tryphiodorus* à *Callimachi* H. Del. 230.

Nostrium porrò *Tryphiodori* emendationem confirmat *Antipatri Sidonii* epigramma, quod hic paulò emendatiorem subjiciam.

Α παρῶ αιματοεν πολεμῶ ΜΕΛΟΣ εν δαῖ σαλπινγῆ
Και γλυκυν ηρανας εκπροχυσσα ΒΡΟΜΟΝ,
Αγκυμαι, φερενικε, τεον Τριτωνιδι κωρα
Δωρον εριβρυχων παυσαμινα κηλαδων.

Ità, inquam, legendum est — εκπροχυσσα βρομον: quid enim est, lector, εκπροχυσσιν νομον? Dixit *Horatius*:

At

At duplex agitur per lumbos spina: cavátque
Tellurem, et solido graviter sonat ungula cornu.

O! testudinis aureæ
DULCEM quæ STREPITUM, Pieri, temperas!

V. 85. premens. Nihil certius est, quàm quòd hic legi debeat, ut ipse olim conjeceram:

Collectumque FREMENS volvit sub naribus ignem:

i. e. βειμων, ut nos *Æschylum* emendabamus in præcedente notâ. Ità noster *equum* FREMENTEM: i. 12. *equus* FREMIT: *Æn.* xi. 496. v. *Lucret.* v. 1075. ut et alii sæpè. Adde, quòd vox *premens* nullum in se habeat bonum sensum, aut etiàm tolerabilem.

V. 86. jactata. Tu, lector, elegantius accipies in *mediæ* vocis significatione—*se jactans*. Et similiter nos: *Tossing about*.

V. 87. duplex. *Lata*: *Servius*. Benè v. nos ad ii. 382.—Et nescio an non vox δισσον in *Epig.* 17. *Leonidæ Tarentini*, aliter explicante *Brunckio*, ità melius intelligetur; quod hic emendatius proponam:

Ευαγρει, λαγοθηρα* και ει, πετισηα διωκων,
Ιξευτης ηκεις τυθ' υπο δισσον ορε*,
Κ' ΕΙ με τον υληωρον απο κρημνοιο ΒΟΑΕ ΣΥ
Πανα, συναγρευσω και κυσι και καλαμοις.

Si veneris—et me vocaveris, tecum venabor.
Sic habes alicubi in Anthol.

———— ΔΙΠΛΟΟΝ ειμα σοφοιο
Διογεινυς.

Undè *Horatius*:

Contrà quem DUPLICI PANNO *patientia velat*: *Ep.* i. 17.

Quid autèm, lector, si occasionem arripiam emaculandi versûs in hâc ipsâ *Flacci* epistolâ? Mihi ne ob moram succensebis?

Sedit, qui timuit ne non succederet: Esto.

Quid? qui PERVENIT, *fecitne virilitèr?* v. 37.

“Qui timet, non venit in *stadium*: benè est: non illum culpamus. Quid autèm? qui *stadium ingressus est*, anne ille viri officio functus est?”—Hoc certissimè dicere voluit poëta: at verba non quadrant: lege igitur:

Quid? qui PROVENIT, *fecitne virilitèr?*

Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis
 Cyllarus, et, quorum Graii meminere poëtæ, 90
 Martis equi bijuges, et magni currus Achillis.
 Talis et ipse jubam cervice effudit equinâ
 Conjugis adventu pernix Saturnus, et altum
 Pelion hinnitu fugiens implevit acuto [annis
 Hunc quoquè, ubi aut morbo gravis, aut jam segnior
 Deficit, abde domó, nec turpi ignosce senectæ. 96

Nec aliter Æsop: Fab. 140. Ed. Ox. Εἰς εἰν ἀλλήλοις ἀντὶ τε καὶ
 λείων ΠΡΟΗΛΘΟΝ.—

V. 88. solido ungula cornu. Hinc sese nobis offert corri-
 gendum Longus Past. p. 25. — Οὐδ' ἂν ἀπολοιτο βῆς νηχομένη, εἰ μὴ
 τῶν χηλῶν οἱ οὐχὲς περιπείσοιεν διαδροχοὶ γανομένοι. — Legendum, opi-
 nor, ΠΕΡΙΠΛΑΚΕΙΕΝ: ità molles evadant, ut circum pedem flect-
 antur, quotiès aquam feriant; ideòque non eam resistèntiam fa-
 ciant, sine quâ bos super aquam ferri nequit, et statim mergitur.

V. 95. Nihil agit Virgilius noster, antè omnes poëtas sim-
 plex et perspicuus, cum splendoribus ejus nubes suas interpretes
 perpetuò offundunt, qui mirè obscuraverunt hunc locum. Tu
 sic intellige: *Hunc quoque* — i. e. “Etiàm hunc, equus licèt
 fuerit præstantissimus, ubi morbo aut annis gravis est, ab ar-
 mento semotum abde domo; neque excipe indulgentiâ inhonestam
 atque imbecillam senectutem. Quid enim corrumpere futuram
 prolem tibi proderit propter priora merita equi jam defuetti;
 præsertim cum et ipsi factum est officium generandi et ingra-
 tum et laboriosum?”

Verùm enimverò, mî lector, si hic omnia se rectè habere vel
 nunc putas, multùm falleris: gravissimam enim et infelicissi-
 mam transpositionem passus est Virgilius. Post versum nonage-
 simum sextum interponendi sunt tres versus, qui v. 119. sequun-
 tur, et manifestissimè locum non suum occupant. Tum de-
 mùm rectè procedet locus; adeò ut proprietatem Virgilianam
 statim poteris agnoscere.

*Hunc quoque, ubi, aut morbo gravis aut jam segnior annis,
 Deficit, abde domo; nec turpi ignosce senectæ;
 Quamvis sæpè fugâ versos ille egerit hostes,
 Et patriam Epirum referat, fortesque Mycenæ,
 Neptunique ipsâ deducat origine gentem.*

Hic tam apti sunt et convenientes hi tres versus, quàm in alio

Frigidus in Venerem senior, frustra^{que} laborem
 Ingratum trahit; et, si quandò ad praelia ventum est,
 Ut quondàm in stipulis magnus sine viribus ignis,
 Incassùm furit. Ergò animos ævùmque notabis 100
 Præcipuè, hinc alias artes, prolemque parentum;
 Et quis cuique dolor victo, quæ gloria palmæ.

Nónne vides, cùm præcipiti certamine campum
 Corripuère, ruúntque effusi carcere currus;

loco inepti inveniuntur, et nihil ad rem. Dabit mihi, opinor,
 manus, quicumque locorum scopum benè perpenderit.

V. 101. hinc. *Post hoc — in secundo loco pone: nos: In the next Place their other Excellencies.*

At, quæso, quid sibi volunt voces — *prolemque parentum?*
 Ergò nostrum, ut videtur, pænitebat prioris præcepti, quod
 inter prima posuerat:

Corpora PRÆCIPUE MATRUM legat: v. 51.

nihil tale; neque ità solet sui oblivisci *Maro*. Lege:

— *hinc alias artes, prolemque, PARENTESQUE,*
Et quis cuique dolor victo.

V. 103. Si locus oculis attentioribus spectetur, statim patebit
 imperfectam esse constructionem: plena autèm et perfecta eva-
 det ope levis admodùm emendationis, quæ mihi videtur prorsùs
 necessaria. Sic igitur ad meum iudicium reformari debet:

Nonne vides, cum præcipiti certamine campum
Corripuere ruuntque effusi carcere currus,
QUAM spes arrecta juvenum. —

nonne vides — quid? quàm spes, &c.

“At quid, dicet aliquis, *equis rei cum aurigarum æmula-
 tione?*” Et jure quidèm: seria est objectio; et *Maronem* gra-
 vabit, nisi illi subvenire poterimus: accingendum est. Per *spes*
juvenum igitur poteras intelligere *spes juvenum equorum*; ut —

———— *æquè JUVENEMque magistri*

Exquirunt, calidumque animis et cursibus acrem: v. 118.

at hoc vetat — *ILLI instant*; cùm nihil habet *pronomen*, ad quod
 referatur, nisi *juvenum* — i. e. *aurigarum*: Ille igitur, qui in
 his rebus nasum habet, pro se judicet, an non sic potiùs elucebit
 demùm, ut decet, sententia:

Cùm spes arrectæ juvenum, exultantiaque haurit 105
 Corda pavor pulsans: illi instant verbera torto,
 Et proni dant lora: volat vi fervidus axis:
 Jamque humiles, jamque elati sublimè videntur
 Aëra per vacuum ferri, atque assurgere in auras.
 Nec mora, nec requies; at fulvæ nimbus arenæ 110
 Tollitur: humescunt spumis flatûque sequentûm:
 Tantus amor laudum, tantæ est victoria curæ.

Primus Erichthonius currus et quatuor ausus
 Jungere equos, rapidisque rotis insistere victor.
 Fræna Pelethronii Lapithæ gyrósque dedere, 115
 Impositi dorso; atque equitem docuere sub armis

*Nonne vides, QUAM præcipiti certamine campum
 Corripuere ruuntque effusi carcere currus!
 QUAM spes arrectæ juvenum!*

currus — i. e. equi: ut v. 91.

Martis EQUI bijuges, et magni CURRUS Achillis.

Denique, si id mavis, posteriorem emendationem — *tu cum in quàm* — rejicere licet, utpotè non omninò, necessariam, quamvis vis et spiritus indè importetur in sententiàm.

V. 116. impositi dorso: *Mediâ voce* — SESE IMPONENTES dorso. Atque hic commoda satis nobis offertur occasio explicandi locum *Phædri*, qui magnas turbas excitavit, atque etiàm magno *Bentleio* nonnihil negotii faceffivit: quos, si velit, adeat lector; nam nobis nec libet nec per otium licet eorum objectiones exscribere, aut refellendis immorari.

*Exemplis continetur Æsopi genus;
 Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
 Quàm corrigatur error ut mortalium,
 Acuatque sese diligens industria: Prol. L. ii.*

Æsopi genus — est familia — discipuli — *Æsopi*; qui ad ejus morem fabulas excogitabant: Ut *Cicero* dixit — familia *Peripateticorum*: nec multò aliter ipse *Phædrus* v. 7.

Ut spectatorum COME est et lepidum genus:

ità enim feliciter restituit *Bentleius* in margine exemplaris sui penes me.

Continetur verò est se continet intra fœctas personas, non veris
 In-

Insultare solo, et gressus glomerare superbos.

Æquus uterque labor: æquè juvenemque magistri
Exquirunt, calidùmque animis, et cursibus acrem:

Quamvis sæpè fugâ versos ille egerit hostes, 120

Et patriam Epirum referat, fortésque Mycenæ;

Neptuniqué ipsâ deducat origine gentem.

His animadversis, instant sub tempus; et omnes

Impendunt curas denso distendere pingui,

Quem legère ducem, et pecori dixère maritum; 125

Pubentésque secant herbas, fluviósque ministrant,

Farráque: ne blando nequeat superesse labori,

Invalidíque patrum referant jejunia nati.

Ipsa autem macie tenuant armenta volentes.

Atque ubi concubitus primos jam nota voluptas 130

utitur. *Quæritur* itè m est *sibi quærit*, secundam genuinam *vocis mediæ* significationem; et habet accusativum *aliud quicquam*. Pari modo *corrigatur* est *se corrigat*: adeò ut omnia videas per *vocem mediam* procedere: — *continetur* — *quæritur* — *corrigatur* — *acuat sese*: et numerari debet in elegantissimis locis scriptoris admodùm simplicis et elegantis in omni tempore.

Denique, ut hic *impasiti* noster usus est in *voce mediâ*, ità iterùm uti voluit eâdem dictione *Æn.* ii. 707.

Ergò age, chare pater, cervici IMPONERE nostræ.

V. 120. In v. 118. de *equo juvene* loquitur; hic de *seniore equo*, ut qui *SÆPE fugâ versos hostes egerit*: hæc ergò non cohærent, et rectè retulimus hos versus ad locum, in quo de *equo* jam ætate provecto sermo instituitur.

V. 129. Ipsa autèm. Imò *IPSI autèm* — legere debemus; non *ipsa armenta*, quod nihili est. “*Ipsi* magistri pecudum, qui tantoperè foveant *equos*, ut evadant magis pingues; *ipsi*, inquam, longè alitèr curant *armenta*.”

V. 130. Rectè omninò contendunt viri docti non benè morari in unâ sede *primos* et *nota*: aut si fortassè detorqueri poterint hæ voces ad quandam sensûs speciem, non is est artifex dicendi *Virgilius*, ut egeat talibus defensionibus orationis suæ. Nihil apud eum scabri, nihil jejuni, nihil inveniisti; denique, obscuri nihil. Libentissimè igitur amplector lectionem, quam nobis servavit, referente *Martyno*, codex *Cantab.*

Sollicitat; frondésque negant, et fontibus arcent:
 Sæpe etiam cursu quatiunt, et sole fatigant;
 Cùm graviter tunsis gemit area frugibus, et cùm
 Surgentem ad Zephyrum paleæ jactantur inanes.
 Hoc faciunt, nimio ne luxu obtusior usus 135
 Sit genitali arvo, et sulcos oblimet inertes;
 Sed rapiat sitiens Venerem, interiúsque recondat.

Rursùs, cura patrum cadere, et succedere matrum
 Incipit, exactis gravidæ cùm mensibus errant.
 Non illas gravibus quisquam juga ducere plaustris,
 Non saltu superare viam sit passus, et acri 141
 Carpere prata fugâ, fluviósque innare rapaces.
 Saltibus in vacuis pascant, et plena secundum
 Flumina: muscus ubi, et viridissima gramina ripa,

*Atque, ubi concubitus primos jam NATA voluptas
 Sollicitat —*

Verùm enimverò locutio — *jam nata* — per se vix placet, et videtur nimis nuda atque derelicta. Oratio plenior exsurgeret et melior, levi adhuc adhibitâ correctione:

*Atque, ubi concubitus PRIMO JAM NATA voluptas
 Sollicitat.*

fic v. 187. JAM PRIMO audeat: et sæpè alibi.

Si quis autem dicat nos esse audaciores conjecturarum, hoc sibi responsum habeat: *Virgilium* cupimus relinquere quàm liberrimum mendarum; et unicuique suum licet judicium sequi. Pro re criticâ egerunt alii, et doctiores nobis et sagaciores.

V. 143. pascant: i. e. agricolæ pascant: alii autem — pascant matres: stultè, et contrà linguæ rationem; tunc enim dedisset noster — pascantur matres: ut v. 162. Similitèr — PASCES armenta: v. 155. Eundem errorem errant turpissimè interpretes ad Eur. Rhel. 551. ubi reddunt *πῆμασι* — pascuntur, cum debu-erant — pascunt — non greges scilicèt, sed — pastores pascunt greges.

Ἡδὴ δὲ πῆμασι κατ' Ἰδαν
 Ποίμναι· νυκτιδρομῶν
 Συγγυῶν ἰαν κατακνήν.

quid autem nòs *ακνομέν*; *μη συγγυῶν νυκτιδρομῶν*; imò potiùs, si placet, corrige — ΝΥΚΤΙΔΡΟΜΟΥ.

Spe-

Speluncæque tegant, et faxea procubet umbra. 145

Est lucos Silari circa ilicibúsque virentem
Plurimus Alburnum volitans, cui nomen asilo
Romanum est, æstron Graii vertère vocantes;

V. 147. volitans. *Participium pro substantivo*, ob linguæ egestatem sæpiùs; sæpè autèm nullâ coacti necessitate. Sic *Callimachus*:

Ἀρτεμιν, (ὃ γὰρ εὐλαφρον Αἰιδόντεσσι λαθίσθαι)
ὑμνοῖμεν: H. Dian. 1.

undè in alio loco — H. Del. 5.

—— φοῖβον αἰδοῦν μῆδιοντα ——

mallem

Αἰιδόντων μῆδιοντα.

Hinc levi operâ emendabitur Epig. 51. Leon. Tarent. apud *Brunck.* vol. 1. quod infelicitèr tentabant viri doctissimi.

Περσὲ τὸ το λῆοντ· ἀπιφλοιωσάτο διερμα
ἔωσ· ὁ βοῦκολεῶν, δὲρ φονυσάμεν·.

—— cui nomen Asilo. Sic *Æn.* i. 261. cui nunc cognomen Iulo.
Hinc corrigendus *Horatius*:

—— undè frequentia MERCURIALI

Imposuere mihi cognomen compita: Sat. ii. 3. 25.

ut paulò infrà v. 48.

—— qui tibi nomen

INSANO posuere.

undè optimè *Bentleius* emendat *Plaut.* Amph. Prol. 19. in exemplari suo penes me:

Jovis jussu venio: nomen MERCURIO est mihi.

neque alia latet constructio in *Art. Poet.* Horat. loco; cujus cum verus sensus nemini videatur in mentem venisse, hic ad partes, probâ distinctione donatum, vocabo.

Syllaba longa brevi subjecta vocatur Iambus,
Pes citus; undè etiàm trimetris accrescere jussit
Nomen Iambeis. Cum senos redderet iētus,
Primus ad extremum similis sibi, non ità pridem,
Tardior ut paulò graviôrque veniret ad aures,
Spondeos stabiles in jura paterna recepit
Commodus et patiens: v. 251.

Asper,

Asper, acerba sonans : quo tota exterrita sylvis
 Diffugiunt armenta ; furit mugitibus æther 150
 Concussus, sylvæque, et sicci ripa Tanagri.
 Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
 Inachiae Juno pestem meditata juvencae.
 Hunc quoque (nam mediis fervoribus acrior instat)
 Arcebis gravido pecori ; armentaque pasces 155
 Sole recens orto, aut noctem ducentibus astris.

i. e. " Longa syllaba post brevem vocatur Iambus ; pes citus, undè (ex quâ celeritate, ut optimè vetus interpret) nomen CITIS (v. Od. i. 16. 24. ut à χαλκοῖς Ιαμβοῖς distinguerentur) jussit dari trimetris lambeis. Cum verò hic Iambus ab initio versûs ad finem similis sibi ictus omnes suos redderet, non ità pridem, &c." quæ sequuntur enim plana per se cuius sunt.

V. 148. Huic deplorato loco nullus omninò sensus inest ; cujus tamèn quandam imaginem per quosvis verborum cruciatus potius extundere frustra volunt interpretes atque per quasvis absurditates, quàm ad textûs depravationem, quæ aliquandò non potuit non evenire, se recipere. Graii scilicèt nomen *Oestrum* à Romanis habuere, et *Graiorum* (si Dîs placet) antiquissimus *Homerus* : Od. x. 300.—Vulgò tamen audiebat μυωψ :

————— ἦν τε τυπῆσαν
 KENTPOΣ ἀνιπτοῖν τε βοοργαῖς αὖ μυωψ : Tryph. 351.

ità enim legendus est iste locus.

Sed nugis valedicamus ; è scopo enim loci manifestissimum est hoc velle dicere *Virgilium* :

" Hunc volitantem *Romani* nunc vocant *asilum* ; at majores nostri, incolæ veteres *Lucaniae*, (cujus regionis flumen est *Silarus* et mons *Alburnus*) et *Græcorum* colonia, (undè et regio vocabatur *magna Græcia*) patriam linguam, ut par est, servantes, *OESTRUM* vocabant."

Hoc autèm quid potest esse minùs coactum, atque indubitatum magis ? Undè exoritur simplex admodùm (si gravem corruptionem spectes) et, meo judicio, quantivis pretii digna emendatio :

*Est lucos Silari circa ilicibusque virentem
 Plurimus Alburnum volitans ; cui nomen Asilo
 Romanum est ; œstrum Graii VETERESQUE VOCABANT.*

V. 151. sicci. Malè *Philargyrius* de hâc voce. Ostendere vult poëta, ut mihi videtur, hoc non accidere nisi in magno æstu.

Post

Post partum, cura in vitulos traducitur omnis :
 Continuóque notas et nomina gentis inurunt ;
 Et quos aut pecori malint submittere habendo,
 Aut aris servare sacros, aut scindere terram, 160
 Et campum horrentem fractis invertere glebis.
 Cætera pascuntur virides armenta per herbas.

Tu quos ad studium atque usum formabis agrestem,
 Jam vitulos hortare, viamque insiste domandi,
 Dum faciles animi juvenum, dum mobilis ætas. 165
 Ac primùm laxos tenui de vimine círclos
 Cervici subnecte ; dehinc, ubi libera colla
 Servitio assuêrint, ipsis è torquibus aptos
 Junge pares, et coge gradum conferre juvencos.
 Atque illis jam sæpè rotæ ducantur inanes 170
 Per terram, et summo vestigia pulvere signent.
 Pòst valido nitens sub pondere faginus axis

V. 157. codex unus habet *deducitur* ; *traducitur* autem est vox in primis elegans.

Atque satas alio vidi TRADUCERE messes : Ecl. viii. 99.

Hinc venustissimè magnus gentium *apostolus* :

Χαρις δι τῆς Θεω, ὅτι ἡτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκῶσατε δι ἐκ καρδίας
 οἷς ὁν ΠΑΡΕΔΟΘΗΤΕ τυπον διδασχης : Rom. vi. 17. “translati è ser-
 vitio peccati in justitiæ ministerium :” עֲבָד—Exod. xiii. 12.

V. 170. ducantur per terram. Hoc non placet: nemo enim fuisset arbitratus duci debere per *æthera*, vel per *mare*: eòque magis supervacua est hæc locutio, quòd sequatur *summo pulvere*. Vult scilicèt poëta quàm *levissimo labore* juvencos jam exerceri, atque sensim ad majora pervenire. Vide igitùr, an rectè nobis excogitata fuerit hujusce loci emendatio:

ÆQUAM illis jam sæpè rotæ ducantur inanes
 PER TERRAM, et summo vestigia pulvere signent.

Jam nihil otiosum est, sed singulis sua vis et proprietas.

V. 172. *Nitens sub pondere* ea est, ni fallor, locutio, cujus similem frustra quæstiveris: si enim varias hujusce dictionis *nitor* significationes attentius inspexeris, nullam reperiēs huic loco convenientem. Et quid opus est miseram vocem, nihil veri demùm responsuram, quæstioni subicere, cum ultrò sese nobis

In-

Instrepat, et junctos temo trahat æreus orbes.
 Intereâ publi indomitæ non gramina tantùm,
 Nec vefcas falicum frondes, ulvâmq; palustrem; 175
 Séd frumenta manu carpes sata: nec tibi foetæ,
 More patrum, nivea implebunt mulctralia vaccæ;
 Séd tota in dulces confument ubera natos.

Sin ad bella magis studium, turmâsq; feroces,
 Aut Alphea rotis prælabi flumina Pisæ, 180
 Et Jovis in luco currus agitare volantes;
 Primus equi labor est, animos atque arma videre
 Bellantùm, lituôsque pati, tractûque gementem
 Ferre rotam, et stabulo frænos audire sonantes:
 Tum magis atque magis blandis gaudere magistri 185
 Laudibus, et plausæ sonitum cervicis amare.

Atque hæc jam primò, depulsus ab ubere matris,
 Audiat, inque vicem det mollibus ora capistris
 Invalidus, etiâmq; tremens, etiam inscius ævi.
 At, tribus exactis, ubi quarta accesserit æstas; 190
 Carpere mox gyrum incipiat, gradibûsq; sonare
 Compositis; sinuétque alterna volumnia crurum,
 Sítque laboranti similis: tum cursibus auras
 Provocet; ac per aperta volans, ceu liber habenis,

offerat genuina vox, quam credibile est scripsisse *Virgilium*?
 En! tibi:

*Post, valido NUTANS sub pondere, faginus axis
 Instrepat.*

Sic *Ovidius* de Art. Am. ii. 263.

Dum benè dives ager, dum rami PONDERE NUTANT.

vide et *Juv. Sat. ii. 125. Et ità Græci:*

Ωδε κεν ἀδροσυνη σαχνης ΝΕΥΟΙΕΝ ῥαχῆς: *Hes. Op. et D. ii. 91.*

itâ denique ipse noster:

Aspice convexa NUTANTEM PONDERE mundum: Ecl. iv. 50.

Æquora,

Æquora, vix summâ vestigia ponat arenâ.

195

Qualis hyperboreis Aquilo cùm densus ab oris
Incubuit, Scythiæque hyemes atque arida differt
Nubila; tum segetes altæ campique natantes
Lenibus horrescunt flabris, summæque sonorem
Dant sylvæ, longique urgent ad litora fluctus: 200
Ille volat, simul arva fugâ, simul æquora verrens.

Hic, vel ad Elei metas et maxima campi
Sudabit spatia, et spumas aget ore cruentas;
Belgica vel molli meliùs feret effeda collo.

V. 196. Ordo est: *Aquilo incubuit, densus* (i. e. magnâ vi ruens) *Hyperboreis ab oris*.

V. 197. differt:—i. e. “spargit per alias regiones.”—Hæc insuper similitudo non frangi debet, sed perlegi uno spiritu: scribendum igitur *CUM segetes*, hoc modo:

*Qualis Hyperboreis Aquilo CUM densus ab oris
Incubuit Scythiæque hyemes atque arida differt
Nubila; CUM segetes alta —, &c.*

itâ ille volat —. Jam vides locum rectè currere.

V. 200. urgent. “Explicui cum doctis *urgent se*. Hoc malo, quàm illud Grammaticorum: *urgent* pro *urgentur*.” *Cerda*. Intrâ pauca verba non paucas absurditates effutit vir bonus. *Urgent* verbum neutrum est: et similiter nos *Angli*: *The Waves PRESS to the Shere*.

Sed multùm dubito an non præferenda sit illa lectio, quam exhibent aliquot antiqui codices:

— *LONGEQUE urgent ad littora fluctus*.

itâ enim infrâ v. 238.

LONGIUS ex altoque sinum trahit:

Illustrabit etiâ locum i. 443.

————— *namque URGET AB ALTO
Arboribusque satisque notus pecorique sinister*.

gemella enim sunt — *longè*, et *ex alto*: v. nos i. 324.

V. 202. “In Romano codice est — *HINC vel ad Elei*.” *Pierius*. Quæ mihi videtur vera lectio, atque in textum admittenda.

Tum

Tum demùm crassâ magnum farragine corpus 205
 Crescere jam domitis finito; namque ante domandum
 Ingentes tollent animos, prènsique negabunt
 Verbera lenta pati, et duris parere lupatis.

Sed non ulla magis vires industria firmat,
 Quàm Venerem et cæci stimulos avertere amoris; 210
 Sive boum, sive est cui gratior usus equorum.
 Atque ideò tauros procùl atque in sola relegant
 Pascua, post montem oppositum et trans flumina læta:
 Aut intùs clausos satura ad præsepia servant.
 Carpit enim vires paulatim, uritque videndo 215
 Fœmina; nec nemorum patitur meminisse, nec herbæ:
 Dulcibus illa quidèm illecebris, et sæpè superbos
 Cornibus inter se subigit decernere amantes.
 Pascitur in magnâ sylvâ formosa juvenca:
 Illi alternantes multâ vi prælia miscent 220

V. 205. Ordo est: "Tum demùm finito jam domitis corpus, magnum crassâ farragine, crescere." Nam in his rebus altè cæcutiunt interpretes.

V. 216. nec nemorum—nec herbæ. Hoc iterùm tangit v. 520.

*Non UMBRÆ aliorum NEMORUM, non MOLLIA possunt
 PRATA movere animum.*

V. 217. Me sæpiùs contemplantem Veneres non enarrabiles hujusce descriptionis, quâ nullam feliciùs perfectiùsque elaboravit noster, solent offendere frigidæ voces *et sæpè*; quæ potiùs puerulum quendam de ludo mihi videntur sapere, quàm maximum artificem Musarum. *Urit fœmina* dum videtur *illecebris* et *pulchritudine*; et audit *formosa juvenca*: undè et proclivis nec invenusta exsurgit emendatio, quam libet lectori proponere:

*Dulcibus illa quidèm illecebris SPECIEQUE superbos
 Cornibus inter se subigit decernere amantes.*

Et pro *cornibus*, nostrum exemplar vetus exhibet *comminùs*; nec malè.

V. 219. Pulcherrimè inter se opponuntur juvencæ tranquillitas et taurorum furor: undè miseret me illorum, qui hunc versum obelo confodiunt; ne dicam à *Theocrito* esse adumbratum:

Vul-

Vulneribus crebris: lavit ater corpora sanguis,
Versâque in obnixos urgentur cornua vasto

Εντοσθεν δι γυναι, τι θιν δαιδαλμα, τιτυκται,
Ασκητα πιπλωτε και αμπυκι· παρ δι οι ανδεις
Καλοι ιθειραζοντες αμοιβαδεις αλλοθεν αλλ·
Νεικηνσ· επεισσι· τα δ' υ φρεν· απτιται αυτας,
Αλλοκα μιν τηνω ποτι δεκνται ανδρα γιλιυσα,
Αλλοκα δ' αυ ποτι τοι ριπτει ροον: Id. i. 32.

Aut etiâ à *Sophocle*:

Ην δι αμφιπλεκτοι
Κλιμακεις· ην δε μιτωπων ολοιπτα
Πληγματα, και γον· αμφοιν.
Α δ' ευωπις αβρα
Τηλαυγει παρ οχδω
Ηγο, τον ον προσμινωσ· ακοιταν: Trach. 529.

Verùm enim verò, dum ante oculos nobis obversatur *Theocritus*,
operæ pretium erit diligentius inspicere raram elegantiam locu-
tionis — ριπτει ροον: *animum jaculatur*; ut *animi jactus* — *Lucre-*
tius ii. 1046. figura est ab oculis desumpta; ut nos: *CASTS A*
GLANCE, Felix est in hac re *Tryphiodorus*:

Ηδε, τανυφθογγοιο διμας κηρυκ· ιλυσσα,
Συμφραδμων Οδυση παρισταθ θεις Αθηνη,
Ανδρ· επιχρησσα μελιχροι νεκταρι φωνην.
Αυταρ ο, δαιμονησι ροον βηλησιν ιλισσων,
Πρωτα μιν ισηκει κενεοφρονι ανδρι σοικως,
ΟΜΜΑΤΟΣ ατριπτοιο ΒΟΑΗΝ επι γαιαν ιρησας. V. 109.

hic verò non sunt sana quædam; auctor enim est corruptissi-
mus. Non potes secundum veram *Græcæ* linguæ rationem
dicere de aliquo alterius speciem mentito — διμας ιλυσσα: dicen-
dum utique est — διμας ΕΛΟΜΕΝΗ — SIBI SUMENS corpus: sed
hæc perspicere, est (ut ille ait) το πολλης πειρας τελευταιον επιγεν-
ημα: nec quidèμ cujusvis est pro vero statim agnoscere. Lege
igitur:

————— διμας κηρυκ· ΕΧΟΥΣΑ.

Friget porrò μελιχροι νεκταρι· nec cuivis judicium habenti fa-
cilè probabitur: lege:

———— ΜΕΛΙΠΡΟΑ νεκταρι φωνην.

Novimus scilicet — ΜΕΛΙΤΟΣ γλυκιων ΡΕΕΝ ΑΥΔΗ.

Nec mihi temperare possum, quin hic apponam, levitèr
Cum

Cum gemitu: reboant sylvæque et magnus Olympus.
Nec mos bellantes unâ stabulare; sed alter

emendatum, tersissimum suavissimumque *Meleagri* epigramma;
opusculum ipsis cælatum Musis, ideòque magno pretio malle
de *puellâ* fuisset scriptum:

ΕΚ ΣΟΥ Τ' ΑΜΑ, ΜΟΥΣΚΕ, ΒΙΩ ΠΡΕΜΥΝΘΙ' ΑΝΗΤΤΑΙ
Εν σοι καὶ ψυχῆς πνεῦμα το λειφθεῖν ἐστὶ.
Ναὶ γὰρ δὴ ΜΑ ΣΑ, ΚΥΡΕ, ΤΑ ΚΑΙ ΚΩΦΟΙΣΙ ΛΑΛΕΥΝΤΑ
Ομματα, ναὶ μὰ το σοι παῖδρον ἐπισκυνοῖς,
Ὡς μοι συννεφεῖς ΟΜΜΑ ΒΑΛΗΙΣ ΠΟΤΕ, ΧΕΙΜΑ ΔΕΔΟΡΚΑ
Ὡς δ' ἱλαρον βλεψῆς, ἦδ' ὅτι θηλεῖν ἱερ.

quod ansam dedisse videtur sequentis epigrammatis festivitati
et elegantiae:

Me lætis Leonilla oculis, me Lydia torvis
Aspicit: hæc noctem nunciat, illa diem.
Has Cytherea meo stellas præfecit amori:
Hæc meus est Vesper; Lucifer illa meus.

Sic et *Rhianus* Epig. 4. habet ΟΜΜΑ ΡΙΨΗΙΣ. Neque à re
scriptor nobilissimus *Longinus* de *Subl.* Sect. 35. qui tamèn,
levis mendæ vitio, ne *Græcè* quidèm antehàc locutus est:

Διοπερ τῇ θεωρίᾳ καὶ ΔΙΑΝΟΙΑΣ τῆς ἀνθρώπινης ΕΠΙΒΟΛῆς ἢ δ' ὁ συμπας
κοσμὸς ἀρκεῖ, ἀλλὰ καὶ τῆς τῆ περιεχοντὸς πολλακίς ὁρῆς ἐκβαίνουσιν αἱ
ἐπινοιαί· καὶ εἰ τις περιβλεψάιτο ἐν κυκλῷ τὸν βίον, ὥς πλεον ἐχέι το πει-
σιττον ἐν πασι καὶ μέγα καὶ καλόν, ταχέως εἰσέταται πρὸς τὰ γεγοῖσιν: —
i. e. ut *Anglicè* loqueremur: “If a Man observe in casting his Eye
round on Life, HOW the excessive, and vast, and beautiful PRE-
DOMINATE throughout” —

Jam verò lector judicet an non corrigendus sit *Euripides*:

ΑΛΛ' ἢν σφοδραῖσιν ὀμμάτων ἐφθάρμειτο,
Ριζας τ' ἢν ὀσσοῖς ἀιματωπὺς ΕΚΒΑΛΩΝ — *Herc. fur.* 932.

An non ΡΙΠΙΑΣ ΕΚΒΑΛΩΝ? vide tamèn *Musgravium*; qui malè
dubitat de ἢν ὀσσοῖς: hoc enim idem est atque δι' ὀσσω: ut ἢν τῶν
— *D. Joh.* xiii. 35. et τοῖς ἐν: *Call. H. Di.* 207. — i. e. δια-
τῶν — δι' ὧν.

Huc refer ὀφθαλμῶντι βολαί: *Hom. Od.* Δ. 150. Et peccabant
nostri interpretes ad *1 Cor.* xv. 52. cum redderent — ἢν ῥίπη
ὀφθαλμοῦ — in the TWINKLING of an Eye: debuerant utique —
in a GLANCE of an Eye: — i. e. AS QUICK AS SIGHT: quod
Xenophon expressit per ὅσον σκαρδαμυτῶν χρόνον: *K. Π. i.* id non
idem est cum *Apostoli* locutione.

Victus

Victus abit, longéque ignotis exulat oris;
Multa gemens ignominiam, plagásque superbi

225

Elegantèr quidem *Sophocles* :

— εἰς αὐ
Λευσσω παμφεγγυεῖς ἀστρων

ΠΙΠΙΑΣ. Elect. 104. Vide etiàm Hom. Hym. Ap. 444. 447.

Et mihi ignoscat sacri codicis amator, si ad partes vocem sublimis *Esaiæ* locum, et intereà, *ingenti* litterarum sacrarum percussus amore, notam hanc adhuc longius produxero:

מִיךְ נִפְלַת מִשָּׁמַיִם. הֵילֵל בֶּן שָׁחַד:
נִגְדַעַת לְמָרָצ, הוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם: If. xiv. 12.

How art thou fallen from Heaven, O Lucifer, Son of the Morning!
Art cut down to the Earth, thou that DIDST SUBDUÉ the Nations!
Lowth.

Non nimis fastidiosi sunt, quibus ista possunt placere. Concinnitatem enim sententiarum, quæ poëtas *Hebraicos* præcipuè insignit, quis non desiderat? *Similitudo* quidè, ut apertè loquar, recto talo non procedit. Quà enim proprietate de *stellâ matutinâ* prædiceri potest, illam SUBIGERE nationes? — Nos sanè, quibus *Hebræi textûs*, præsertim in *Prophetis* et *Hagiographiâ*, penè infinitas corruptiones, veterum versiones tractantibus, notare contigit; minimè dubitamus errorem sublatere, ab inverso litterarum ordine, ut solet, profluentem: quod minùs illi mirabuntur, qui *L. Capelli* de his rebus librum evolverunt. Pro voce הוֹלֵשׁ, quæ nihili est, substituiimus שָׁלַח vel שׁוֹלַח — mittens — quæ mittebas: aut etiàm שְׁלִיחַ — mittebaris. Τὴς ο emendationis nostræ fautores tibi exhibemus: qui habent: ο αποστέλλων εἰς πάντα τὰ ἔθνη. Hi igitur in exemplaribus suis legisse videntur:

הִשְׁלַח עַל כָּל גּוֹיִם:

Ad hunc demùm modum totam clausulam libentissimè refingeremus, et harum rerum æquos æstimateores fortitèr appellamus: cæteros enim, in *Hebræis* literis planè hospites, nihil moramur, nec nucis vitiosæ facimus.

— הִשְׁלַח מִוֶּרֶךְ עַל כָּל גּוֹיִם:

Quomodo de cœlis cecidisti, Lucifer, Auroræ fili!

Irruisti terræ, qui LUCEM MITTEBAS per omnes gentes.

Nihil elegantius, aut quod *Hebraicæ* poësis concinnitatem plenius sapiat: nihil denique *prophetâ* maximè sublimi dignius.

G

Victo-

Victoris, tum quos amisit inultus amores;
Et stabula aspectans regnis excessit avitis.

Eâdem *metaphorâ* sæpiùs *Homerus* utitur: v. *Od. E.* 479.
T. 433. et omnes alii. Hinc dudùm verè à me emendatum est
fragmentum *Phaetontis Euripidei*:

Ἦν ἐκ τιθεῖντων ἁρμάτων πρώτην χρύσειαν

Ἠλὶος ἀνίσχων χρύσεια βοῶντι φάεγαι: ut *Orest.* 1265.

Sic *Lucretius*: *Luna* JACTAT *lucem*.

Hinc etiàm corrige *Virgilii* nostri *culicem*:

Ignæus æthereas jam Sol penetrârat in arces,

Candidaque aurato JACIEBAT lumina curru: v. 41.

Alter etiàm, dum hoc agimus, animadvertendus est V. T. locus,
cujus elegantiam minimè affecuti sunt et interpretes et critici.
Verbum scilicet מִנְחָה Num. xxiv. 17. per eandem *figuram* cui
illustrandæ nunc immoramur, ad כֹּכַב respicit: et ità versus
nostrâ linguâ benè exhiberi potest.

A STAR proceedeth from Jacob,

And a Sceptre will rise out of Israel:

It will DART THROUGH the Extremities of Moab,

And extend it's Dominion over all the Posterity of Seth.

Verum habes in hoc loco poëtarum *Hebraicorum parallelismum*:
primus enim et *tertius* versus, *secundus* et *quartus*, ordine pul-
cherrimo, ad se invicem referuntur.—Nec orationis audaciâ
minùs felici se gessit poëtarum maximus *Lucretius*:

Non radii solis neque LUCIDA TELA DIEI. i. 148.

Simili figurâ elegantèr usus est *Esaias* xlix. 10. et *Psal.* cxxi. 6.
in quâ mihi videtur versari *Euripides* *Phæn.* 1575. et fateor
quidèm audaciùs: sed alitèr volunt interpretes:

— ΣΚΟΤΟΝ οὐρανὸν τοῖσι ΒΑΛΩΝ.

Nec æquo *Jove* damnant critici nobilissimum *Miltoni* locum:

————— *Now went forth the Morn,*

Such as in highest Heav'n, array'd in Gold

Empyrean: from before her vanish'd Night,

SHOT THROUGH WITH ORIENT BEAMS. P. L. vi. 12.

Sed nemo superavit elegantiam *Philodemi*:

————— Φαῖνι Σελήνη,

Φαῖνι, δι' εὐρέων ΒΑΛΛΟΜΕΝΗ θυρίδων.

Ergò

Ergò omni curâ vires exercet, et inter
 Dura jacet pernox instrato saxa cubili; 230
 Frondibus hirsutis et carice pastus acutâ:
 Et tentat sese, atque irasce in cornua discit
 Arboris obnixus trunco; ventósque laceffit
 Ictibus, et sparsâ ad pugnam proludit arenâ.
 Post, ubi collectum robur, virésque receptæ, 235
 Signa movet, præceptisque oblitum fertur in hostem:
 Fluctus ut in medio cæpit cùm albescere ponto,
 Longiùs ex altóque sinum trahit: útque volutus

βαλλόμεν—TE JACULANS. Undè sic videtur legendus *Euripides*:

Κυκλῶ δὲ πειραμένην HKONTIZETO
 Μηνῶ δὲ χηνης: Ion. 1174.

Hùc refer—FERVIDOS ICTUS—*Horatii*. Od. ii. xv. 10. et
 hinc corrige *Propertium*:

Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
Armorum et RADIIS ICTA tremebat aqua: iv. 6. 25.

Sic *luminis* ICTU—dixit *Lucretius*: et VERBERIBUS et ICTUM
radiorum.

V. 230. Hujusce versûs constructio longè durissima est, nec
 pro more *Virgilii*. Meliùs ille, cui tanta debet noster, et quem
 jam nunc ob oculos habuit, summus *Lucretius*:

Atque intempestâ cedebant nocte paventes
Hospitibus sævis INSTRATA CUBILIA FRONDE: v. 985.

V. 237. In quodam codice legitur—*Fluctus UTI*—meritò
 probante *Pierio*—Sed in hâc comparatione omnia sunt scabra
 atque inter se confusa, partim propter pravam loci distinctio-
 nem, partimque propter levissimam, quæ irrepsit, ut mihi vide-
 tur, mendam. Ad hunc modum cum bonâ lectoris veniâ sub-
 limes hosce versus vellem ordinare:

Fluctus uti, in medio cæpit cùm albescere ponto
Longiùs ex altoque sinum trahit, USQUE volutus
Ad terras immane sonat per saxa, nec ipso
Monte minor procumbit; at ima exæstuat unda
Vorticibus, nigramque altè subjeclat arenam.

Locus est uno spiritu perlegendus:—i. e. “Taurus se gerit,
 uti fluctus (cùm cæpit longiùs albescere in medio ponto, et

Ad terras, immanè sonat per saxa, nec ipso
Monte minor procumbit; at ima exæstuat unda 240
Vorticibus, nigrámque altè subiectat arenam.

Omne adeò genus in terris homínúmque ferarumque,
Et genus æquoreum pecudes, pictæque volucres,
In furias ignémque ruunt: amor omnibus idem.

trahit finum ex alto) USQUE ad terras SE VOLVENS sonat im-
mane per saxa, &c."—Quæ nec coacta sunt, et admodum per-
spicua, suoque ordine sine salebris procedunt.

V. 240. Monte minor. Neque alitè *Archias* Epig. 30. in
Anth. *Brunck*; quod si paulò emendatius proferam, ignorent
mihi viri doctissimi, qui eandem materiam tractaverunt:

Οὐκ ἐτι παφλαζόντα διαίσσων βυθὸν ἄλμης,
Δελφίς, πτοίησεις εἰναλὼν ἀγέλας·
Οὐδὲ πρὸς εὐτρητοῖο μελὸς καλαμοῖο χορεύων
Υγρὸν ἀναρρίψεις ἄλμα παρὰ σκαφισίν.
Ἡ γὰρ, ἴσον πρηνὶ Μάλεις ὥς ἐκυκλήθη
Κύμα, ΠΟΛΥΨΑΙΣΤΟΥΣ σ' ὥσεν ἐπὶ ψαμαθῆς.
Οὐδὲ σὺ γ', Ἀφρῆσα, Νηρηΐδας, ὥς πρην, αἰερῶν
Νῶτοις, πορθμειύσεις Τηθύος εἰς περάτα.

Malè *Brunckius*—Καὶ γὰρ ἴσον: v. enim ejusdem *Archia* Ep. 33.

V. 243. Hunc locum gravissimo errore impegit interpretum
focordia: per *genus æquoreum* explicat poëta *pecudes*: sic *amore*
inflammantur omnia *terrestria* animalia—*homines feræque*; om-
nia *marina*—*genus æquoreum pecudes*; et omnia *aëria*—*pictæque*
volucres.

Appositè ad hunc locum *Lucretius*:

Præterea, GENUS HUMANUM, *mutæque natantes*
SQUAMMIGERUM PECUDES, et *læta ARMENTA FERÆQUE*,
Et *variæ VOLUCRES*: ii. 342.

vide etiàm ibid. 994. 1081. et i. 14. quæ et probant vocem
feras benè stare posse pro *omnibus terrestribus* animalibus. Sed
magis adhuc ad rem ipse noster *Geo.* iv. 221.

————— *Deum namque ire per omnes*
Terrasque, tractusque maris, cælumque profundum:
Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum.

refer enim *pecudes* ad *tractus maris*—*armenta, viros, et genus*
omne ferarum ad *terras*.

Tem-

Tempore non alio catulorum oblita læna
Sævior erravit campis: nec funera vulgo

245

Nec sine fructu ad partes vocabitur *Sophocles*: qui in eâdem materie versatur:

Εἰς ἀνικατέ μαχαν*
Εἰς, ὃς ἐν ΚΤΗΜΑΣΙ πίπτεις*
Ὅς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
Νεανίδῃ ἐννυχεύεις*
Φοῖτας δ' ὑπερποντιῃ, ἐν
Τ' ἀγρονομοῖς αὐλαῖς*
Καὶ σ' ἔτ' ἀθανάτων
Φευξίμῃ ὕδεις*
Οὐθ' ἀμεριῶν ἐπ' ἀν-
-θρῶπων. Ο δ' ἔχων, μεμνηνεν. Antig. 792.

cruciavit criticos inficetum illud ὃς ἐν κτημασι πίπτεις* infelicitifimè conjicit magnus *Grotius*, feliciùs *Heathius*; at neuter, opinor, verè, atque ut à poëtâ venit. Corrige:

ὃς ἐν ΚΤΗΝΕΣΙ πίπτεις —

quam sententiam per *strophen* plenè exsequitur, et post eum, ut vidimus, *Lucretius* et *Maro*. *Sophoclem* expressit *Horatius*:

————— *Chiæ*
Pulchris excubat in genis:

qui et *Pindarum* fortassè respexit:

Ἀτὲ παρθενίοισι καὶ παιδῶν ἐφίζοι-
-σα βλεφαροῖς. Nem. viii. 3.

Nota insupèr *Sophoclis* inveniustam diæresin — ἀμεριῶν ἐπ' — pro
ἐφαμεριῶν.

Agmen claudat scriptorum, nostram *Virgilii* interpretationem confirmantium, *Plautus* Rud. iv. 3. 5.

Non vides referre me uvidum rete, sine squamoso pecu?

V. 245. læna. Quæ vel sempèr sævissima —

Καὶ τοὶ τοκαδῇ δεργυμὰ λεαινῆς
Ἀποταυρῆται δμῶσιν. Eur. Med. 187. vide etiam Hec. 1157.
et Theoc. xxvi. 21.

quanto autèm sævior, si acrior illam, quàm catulorum, cura domat? — Jam verò *Callimachi* memor, aliam loci cujusdam

Tam multa informes urfi stragémque dedêre
 Per sylvas: tum sævus aper, tum pessima tigris:
 Heu! malè tum Libyæ solis erratur in agris.
 Nonne vides ut tota tremor pertentet equorum 250
 Corpora, si tantùm notas odor attulit auras!
 Ac neque eos jam fræna virûm, neque verbera sæva,
 Non scopuli, rupésque cavæ, atque objecta retardant
 Flumina, correptos undâ torquentia montes.
 Ipse ruit, dentésque Sabellicus exacuit sus, 255
 Et pede profubigit terram, fricat arbore costas

apud eum interpretationem lectori libet proponere, atque etiàm locum ipsum emendare.

Ταν δ' αὖ ὑποβλεψας ΧΑΡΟΠΩΤΕΡΟΝ ἢ κυναγον

Ωρεσιν εν Τμαριόισιν ὑποβλεπει ἀνδρα λεαινα

Ωμοτοκῶ, τας φαντι πειλει βλοσυρωτατον ομμα: H. Cer. 51.

λεαινα ωμοτοκῶ — *leæna* CRUDIPARA: at otiosum hoc, et sine viribus: mallet *leæna*, QUÆ NUPER PEPERIT. — i. e. *catulorum mem̄or*. Et vox ωμῶ in se notionem *novitatis* complecti videtur; ut etiàm *Latinorum* — *crudus*: v. Il. P. 133. Theoc. xi. 21. Sic ωμογενων *Homeri*; et *cruda senectus*. *Maronis*: atque alia id genus.

V. 247. Ità longè meliùs hic locus distingueretur:

————— *nec funera vulgò*

Tum multa informes urfi stragemque dedere.

Per silvas tum sævus aper, tum pessima tigris.

Mihi videtur poëta transire à *campis*, quos frequentat *vulgus*, ad *loca silvestria*, ubi solæ feræ habitant.

Aper autèm *per silvas* ut חַיִּיר מֵעֵר — *aper de silvâ* — Psalm lxxx. 14. σὺς ἐκ δρυμῶν — LXX. κοιον δακῶ — Call. H. Dian. 84. κατὰ μοσας νεμομενον: Schol. — Hùc refer *Horatium*:

Delphinem SILVIS appingit, fluctibus APRUM.

V. 252. Ac neque eos. Meliùs, ni fallor: AT *neque eos* —

V. 255. Ipse ruit. Undè, et quò? ad *acuendos dentes* fortassè dixeris: at hoc nive frigidius. Imò corrigo certo certius —

Ipse FURIT, dentesque Sabellicus exacuit sus.

f. c 244. In FURIAS ignemque ruunt: v. 266. FUROR equarum.

Atque

Atque hinc atque illinc, humerosque ad vulnera durat.
 Quid juvenis, magnum cui versat in ossibus ignem
 Durus amor? nempè abruptis turbata procellis
 Nocte natat cæcâ serus freta: quem super ingens 260

V. 256. Lectio mei exemplaris est—*Et PEDIBUS SUBIGIT:* quam mallet, et secutus videtur *Servius*.

V. 257. "In *Romano*, in *Mediceo*, et aliquot aliis antiquis legere est: *humerosque*." *Pierius*. Ad quam normam ipse constitui locum.

—————fricat arbore costas
Atque hinc atque illinc, humerosque ad vulnera durat.

et hoc modo versus evadunt multa suaviores.

V. 260. Ordo harum dictionum, teste *Pierio*, varius admodum in antiquis exemplaribus invenitur. Hunc potissimum probo:

Cæcâ nocte natat serus freta.

Cæterum de *vi amoris* longè nitidissimum extat epigramma *Asclepiadis* p. 215. vol. I. *Anthol.* clarissimi *Brunck*, quod non pigebit lectori sistere:

Τετῶ ην και νυξ, και το τριτον αλγῶ ερωτι,
 Οινῶ και βορεης ψυχρῶ, εγω δε μονῶ.
 Αλλ' ὁ καλῶ μοσχῶ πλεον ισχυει, και συ γαρ ἔτως
 Ηλυθες, εδε θυρην προς μιαν ἡσυχασας.
 Τη δε τοσση εἶσοσα βεβρεγμενῶ· αχρὶ τινῶ, Ζευ;
 Ζευ φιλε, σιγησον, καὐτῶ εραν εμαθες.

At, mī lector, omnia hic sunt turbata et corrupta, ut nihil suprà: nec miror equidem optimo editori videri quædam deesse. Nos suavissimum poëmation ità suo nitore restituiimus:

Τετῶ ην, και νυξ, και (το τριτον αλγῶ ερωτι
 ΑΙΝΟΝ) ΑΗ βορεης ψυχρῶ· εγω δε μονῶ.
 Αλλ' ὁ καλῶ Μοσχῶ πλεον ισχυει· και συ γαρ ἔτως
 Ηλυθες, εδε θυρην πρῶ μιαν ἡσυχασας.
 Τη δ' ΟΣΑΧΟΝ Σ' εἶσοσα ΔΕΔΕΓΜΕΝΟΣ· "Αχρὶ τινῶ, Ζευ;
 Ζευ φιλε, σιγησον· καὐτῶ εραν εμαθες."

Scriptum est de quodam amatore amatorem suum expectante, qui veniebat per *imbres*, *tenebras*, et *Boream*. Et reliqua sunt per se satis plana: et potes interpretari vel de *puero* veniente, vel *puellâ*; sed hoc mallet. Et nihil refert an *Moschus* sit nomen proprium, an *substantivum*; sensum enim tum habebit,

Porta tonat cœli, et scopulis illisa reclamant
 Æquora: nec miseri possunt revocare parentes,
 Nec moritura super crudeli funere virgo.
 Quid lynces Bacchi variæ, et genus acre luporum,
 Atque canum? Quid, quæ imbelles dant prælia cervi?
 Scilicet ante omnes furor est insignis equarum: 266

translatum quidè, sed notissimum et maximè usitatum. In vocibus θυραν πρὸς μιαν ἡσυχασας — videtur tangere decantatam mulierum περιεργίαν de quâ *Apostolus*:

Ἀμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχομέναι τὰς οἰκίας· ἢ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλυαροί, καὶ περιεργοί, λαλῆσαι τὰ μὴ δεόντα: 1 Tim. v. 13.

Equidem verò in orationem magis salebrosam nunquàm mihi contigit incidere: quocunque verteris, nihil agis, extricas nihil: vox importuna μανθάνουσι — comes atra premit sequiturque fugacem. *D. Heinsius*, vir acutissimus et de his literis optimè meritis, ità locum esse restituendum censuit: Ἀμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι, περιερχομέναι τὰς οἰκίας (ἢ μόνον — περιεργοί) ΛΑΛΗΣΑΙ τὰ μὴ δεόντα. Ingeniosè quidè satis, et pro more *Apostoli*, rem administravit criticus: agnoscimus enim *Pauli* animum verè ενθουσιαστικόν et εννοιαῖς γενναίαις εγχυμονα, in *hyperbatis*, ut par est, ebullientem. Hæreo tamèn, cum vetustæ versiones το λαλῆσαι uno ore proferant; quarum consensus vel maximi, meo iudicio, sempèr est habendus.

Cum hâc viâ res non successerit, aliâ voluit aggredi vir jure celeberrimus noster *Toupius*, qui in *emendationibus*, mirâ eruditione refertis, ad *Suidam* reponendum conjicit λαμβάνουσι et certè hâc conjecturâ vel ipsæ *Athenæ* nihil noverunt elegantius. Nullâ tamèn de causâ, si quid denique salutis nobis restat, antiquis versionibus valedicendum iudico, quæ το μανθάνουσι constanter retinent.

Jam verò, ne nos ασυμβόλοι discedamus, et, nihil ipsi afferentes, ab aliis collata arrogantè rejecisse videamur; nostram quoquè liceat conjecturam proponere, quæ fortassè non nullius punctum merebitur. Legendum igitur arbitramur ΑΡΤΙΑΝ, vel ΑΡΤΕΙΝ μανθάνουσι. Hoc habet expressè *Syrus*: *pigrítiam*: et ità *Copta*: ιεραργῶ — *pigrítiam* agere, vel *esse* *pigræ*; *Copta*, inquam, post *Syrum*, τον αμυμονα Πηλειωνα, (quem sempèr excipi par est) omnium interpretum fidelissimus.

Hinc porrò corrigendus est — sed me reprimo: vereor enim ne fastidium moveam, si hæc longiùs traxero: πολλὰ γὰρ μοι ὑπ' ἀγκωνῶν βέλῃ.

V. 265. Distingue:

Et

Et mentem Venus ipsa dedit, quo tempore Glauci
 Potniades malis membra absumsere quadrigæ.
 Illas ducit amor trans Gargara, transque sonantem
 Ascanium; superant montes, et flumina tranant. 270
 Continuóque avidis ubi subdita flamma medullis,
 Vere magis (quia vere calor redit ossibus) illæ
 Ore omnes versæ in Zephyrum, stant rupibus altis,
 Exceptantque leves auras: et sæpè sine ullis
 Conjugiis vento gravidæ (mirabile dictu) 275
 Saxa per, et scopulos, et depressas convalles
 Diffugiunt: non, Eure, tuos, neque solis ad ortus,
 In Boream, Caurúmque, aut unde nigerrimus Auster
 Nascitur, et pluvio contristat frigore cœlum,
 Hinc demùm Hippomanes, vero quod nomine dicunt
 Pastores, lentum distillat ab inguine virus: 281
 Hippomanes, quòd sæpe malæ legère novercæ,
 Miscueruntque herbas, et non innoxia verba.
 Sed fugit intereà, fugit irreparabile tempus,
 Singula dùm capti circumvectamur amore. 285
 Hoc satis armentis: superat pars altera curæ,
 Lanigeros agitare greges, hirtásque capellas:
 Hic labor; hinc laudem fortes sperate coloni.

————— quid, quæ imbelles dant prælia cervi
 Scilicèt? — Antè omnes —

“ quæ prælia scilicèt VEL imbelles cervi:” v. nos ii. 534.

V. 267. mentem. *Furorem*: ut Hor. Od. i. xvi. 22. conjecturæ igitur, quæ in animum venerat, jam nunc pœnitet; pro *Et mentem* scilicèt — *dementes*: Ut Terentius dixit: *Mitem et placidum* DABO.

V. 278. Hæc vulgò capiunt, quasi esset continuanda negatio: NEQUE in *Borean Caurumque*: at contrarium voluit poëta. Sic *Ælianus*: Εξηνιωσθαι δὲ ἵππης πολλὰς ἵπποφοβοὶ τεκμηρίωσι, καὶ κατὰ τὸν Νότον ἢ τὸν βορρᾶν φεύγειν· εἰδοτὰ ἐν τῷ αὐτῷ Ποιητῇ εἶπειν·

Τῶν καὶ βορρῆς ηἰσσοῦτο βοσκομένων: Il. γ. 223.

Καὶ Ἀριστοτέλης δὲ, ὡς ἐμὲ νοεῖν, λαβὼν ἐντεῦθεν, εἰθὺ τῶν προσηρημένων ἀνεμῶν εἰσηθείσας ἐποδιδάσκειν ἐφάτο αὐτάς.

Nec

Nec sum animi dubius, verbis ea vincere magnum
 Quàm sit, et angustis hunc addere rebus honorem. 290
 Sed me Parnassi deserta per ardua dulcis
 Raptat amor: juvat ire jugis, quàm nulla priorum
 Castaliam molli divertitur orbita clivo.

Nunc, veneranda Pales, magno nunc ore sonandum.

Incipiens, stabulis edico in mollibus herbam 295

Carpere oves, dum mox frondosa reducitur æstas:

Et multâ duram stipulâ filicûmque manipulis

Sternere subter humum; glacies ne frigida lædat

Molle pecus, scabiemque ferat, turpésque podagras.

Post, hinc digressus, jubeo frondentia capris 300

Arbuta sufficere, et fluvios præbere recentes;

Et stabula à ventis hyberno opponere soli

Ad medium conversa diem; cum frigidus olim

Jam cadit; extremoque irrorat Aquarius anno.

Hæ quoque non curâ nobis levior tuendæ, 305

Nec minor usus erit; quamvis Milesia magno

Vellera mutantur, Tyrios incocta rubores.

Densior hinc soboles, hinc largi copia lactis.

V. 287. "Agitare; aut curare, aut pascere." Servius, et alii. Imò nec hoc nec illud. *Agitare* hic est — *rem tractare* — *de illis dicere*: sic *rem agitare* — dixit Cicero: v. et Lucret. i. 42. vi. 906.

V. 290. hunc honorem. QUEM verò, sodes, honorem? De nullo enim adhuc locutus est. Tu lege, nec de emendatione dubita:

*Nec sum animi dubius, VERBIS ea vincere magnum
 Quàm sit, et angustis HINC addere rebus honorem.*

hinc: — i. e. per verba.

V. 292. juvat ire. Locutio poëtarum maximè solennis: et hinc sanitati suæ restituo morbosum antè omnes luxatumque *Culicis Virgiliani* (si modò *Virgiliani*) locum:

*Mollia sed tenui DECURRERE carmina versu,
 Viribus apta, JUVAT: Phæbo duce ludere GAUDES
 Et tu, sancte puer! — Venerabilis, et tibi CERTA
 Gloria, perpetuum LUCET mansura per ævum: v. 34.*
 Quàm

Quàm magis exhausto spumaverit ubere mulctra;
 Læta magis pressis manabunt flumina mammis. 310
 Nec minùs intereà barbas incanâque menta
 Cinyphii tondent hirci fetâsque comantes,
 Usus in castrorum et miseris velamina nautis.
 Pascuntur verò sylvas, et summa Lycæi,
 Horrentesque rubos, et amantes ardua dumos. 315
 Atque ipsæ memores redeunt in tecta, suosque
 Ducunt, et gravido superant vix ubere limen.
 Ergò omni studio glaciem ventosque nivales,
 Quò minùs est illis curæ mortalis egestas,
 Avertes; victumque ferēs, et virgea lætus 320
 Pabula: nec totâ claudes fœnilia brumâ.

At verò, Zephyris cùm læta vocantibus æstas,

V. 312. "Tondent pastores, ut sit genitivus singularis *Cinyphii hirci*." *Philargyrius*. Verissimè.

V. 314. pascuntur silvas: — i. e. "pascuntur *per* silvas:" et ità *Callimachus*:

— εα προκας ηδε λαγως
 ΟΥΡΕΑ ΒΟΣΚΕΣΘΑΙ. H. Dian. 155.

Et *Theocritus*:

Ου πασαι ΒΟΣΚΟΝΤΑΙ ΙΑΝ βοσιν, υθ' ινα ΧΩΡΟΝ: XXV. 8.

undè fortassè defendi poterit *Callimachus*, *ibid.* v. 193.

— ο δ' εννεα μηνας εφοιτα
 Παιπαλα τε κρημνης τε.

nisi quis malit — Παιπαλ' ανα, κρημνης τε: *cujus non est opus, ut ipse monstrat infra v. 234.*

— κηρας
 Ουρεα πλαζομενας αξεινια.

Hinc valedicimus somniis *Servii* et *Philargyrii*: pascuntur pro depascuntur.

V. 316. ipsæ. Spontè; vel etiàm *per se* — *solæ* — *sine duce*: undè fortassè *Theocritus* ad i. 127. citatus feliciùs corrigatur:

ΑΥΤΟΣ επ' αϊον. —

V. 322. Locus fanè salebrosus, nec satis pro more *Virgiliano* planus facilisque.

In

In saltus utrumque gregem atque in pascua mittes :
 Luciferi primo cum sidere, frigida rura
 Carpamus : dum manè novum, dum gramina canent,
 Et ros in tenerâ pecori gratissimus herba est. 326
 Inde, ubi quarta sitim cœli collegerit hora,
 Et cantu querulæ rumpent arbuſta cicadæ ;
 Ad puteos, aut alta greges ad ſtagna jubeto
 Currentem ilignis potare canalibus undam ; 330

*At vero, Zephyris cum læta vocantibus æſtas,
 In saltus utrumque gregem atque in pascua mittes.*

“Subaudi, *advenerit* :” *Servius*. Actum eſt, inquam, de accuratâ oratione, ſi itâ ſcribere concedatur. Melius quidẽ ſubaudi, *ſuerit*—verbum ſubſtantivum. At ne hoc quidẽ, ſi benè auguramur, ſatis commendabitur hominibus elegantioribus et iudicium habentibus. Quid ſi ſic corrigamus ?

*At, VENIT Zephyris cum læta vocantibus æſtas,
 In saltus ———*

vel potiùs, ſi uno ſpiritu perlegatur locus, atque itâ leviori correctione reſtituatur : et hoc quidẽ verius :

*At verò, Zephyris cum læta vocantibus æſtas
 In saltus utrumque gregem atque in pascua MITTET,
 Luciferi primo cum ſidere frigida rura
 Carpamus. ———*

Similitèr locutus eſt *Livius* iii. 69. *Inſequens DIES hoſtem in conſpectum DEDIT*. Et alii.

V. 329. Error maniſeſtiſſimus in hunc verſum irrepſit ; dat enim præceptum in propriâ perſonâ *Virgilius*. Lege :

*Ad puteos aut alta greges ad ſtagna JUBEBO
 Currentem ilignis potare canalibus undam :*

ſic ſuprà 295.

Incipiens ſtabulis EDICO ———

et v. 300.

Poſt, hinc digreſſus, JUBEO. ———

v. *Æn.* xii. 189. *Hor. Ep.* i. xvii. 8. *Art. Poet.* 317. De emendatione non eſt dubitandum ; in textum verò admittere non auſim : hoc autẽ poſt me editoribus curatum vellem.

Æſtibus

Æstibus at mediis umbrosam exquirere vallem;
 Sicubi magna Jovis antiquo robore quercus
 Ingentes tendat ramos, aut sicubi nigrum
 Illicibus crebris sacrâ nemus accubet umbrâ.
 Tum tenues dare rursûs aquas, et pascere rursûs 335
 Solis ad occasum; cùm frigidus aëra Vesper
 Temperat, et saltus reficit jam roscida luna,
 Litoraque halcyonem resonant et acanthida dumi.

Quid tibi pastores Libyæ, quid pascua, versu
 Prosequar; et raris habitata mapalia tectis? 340
 Sæpè diem noctemque et totum ex ordine mensem
 Pascitur itque pecus longa in deserta sine ullis
 Hospitiis; tantum campi jacet. Omnia secum
 Armentarius Afer agit; tectumque, laremque, [tram.
 Armâque, Amyclæumque canem, Cressâmque phare-
 Non secûs ac patriis acer Romanus in armis 346
 Injusto sub fasce viam cùm carpit, et hosti
 Ante expectatum positus stat in agmine castris.

At non, quâ Scythiæ gentes, Mæoticâque unda,
 Turbidus et torquens flavescentes Ister arenas; 350
 Quaque redit medium Rhodope porrecta sub axem.
 Illic clausa tenent stabulis armenta: neque ullæ
 Aut herbæ campo apparent, aut arbore frondes;
 Sed jacet aggeribus niveis informis et alto
 Terra gelu latè, septemque affurgit in ulnas: 355
 Semper hyems, semper spirantes frigori Cauri.
 Tum sol pallentes hæud unquam discutit umbras:
 Nec cùm inVectus equis altum petit æthera; nec cùm

V. 334. Mihi benè persuasum est sensum vocis *accubet* huic loco minimè convenire; et legendum esse:

—————*sacrâ nemus OCCUBET umbrâ.*

fautorem emendationis habemus ipsum *Maronem*:

—————*crudelibus OCCUBAT UMBRIS: Æn. i. 551.*

V. 351. porrecta:—i. e. *se porrigens*: *mediæ vocis* participium.
 Præ-

Præcipitem Oceani rubro lavit æquore currum.
 Concreſcunt ſubitæ currenti in flumine cruſtæ; 360
 Undâque jam tergo ferratos ſuſtinet orbes,
 Puppibus illa priùs patulis, nunc hoſpita plauſtris:
 Æràque diffiliunt vulgò; veſtēsque rigeſcunt
 Indutæ; cæduntque ſecuribus humida vina;
 Et totæ ſolidam in glaciem vertère lacunæ, 365
 Stiriâque impexis induruit horrida barbis.
 Intereà toto non ſeciùs aëre ningit:
 Intereunt pecudes; ſtant circumfuſa pruinis

V. 362. *illa vice Græci articuli fungitur, propter linguæ egeſtatem.*

V. 363. Æraque diffiliunt vulgò. Hinc certiffimâ emendatione magiſtrum *Virgilianum* dono:

Diffiliuntque FERE FERVENTI ſaxa vapore: i. 492.

ferventi autèm debeo *Lucretio Bentleiano* penes me.

Non autèm, quâ ſolet, elegantia atque proprietate conſtructionis noſter: *veſtes rigeſcunt, et cædunt homines.* Ità ſcribendo poterat evitare:

————— *veſteſque rigeſcunt*
 INDUTIS cæduntque ſecuribus humida vina.

V. 368. ſtant circumfuſa pruinis. Nec accuratè ſcribitur, nec rectè legitur hic locus, ſi quid valet quæ eſt in me mediocritas iudicii. Eſt quidèm *Æn. ii. 63.*

Undique viſendi ſtudio Trojana juventus
 CIRCUMFUſA ruit.

et ibid. 383. magis ad rem:

————— *denſis et CIRCUMFUNDIMUR armis:*

adeò ut ineptus meritò audirem, ſi negaverim benè dici poſſe—
circumfuſa pruinis. Sed ſurgere debet, non demitti oratio:

INTEREUNT pecudes: ſtant CIRCUMFUſA PRUINIS
 Corpora magna boum.

quod quidèm *bobus* in *Angliâ*, vel etiàm *Italiâ* olim, opinor, accidit, hyeme intereà non tantoperè ſævienti. Nunc autèm, antequàm progrediamur, emendandus eſt *u. wagoðy Longus Paſt.*

Cor-

Corpora magna boum; confertoque agmine cervi
 Torpent mole novâ, et summis vix cornibus extant.
 Hos non immixtis canibus, non cassibus ullis, 371
 Puniceæve agitant pavidos formidine pennæ:

p. 86. Καὶ περιθεὶς ἐφιλησεν, ὡς ἐν τῇ τερψί Λυκαῖνον: lege — καὶ
 ΠΕΡΙΧΥΘΕΙΣ ἐφιλησεν.

Ad hunc verò modum mihi videtur res cum *Virgilio* concilianda

Intereunt pecudes: stant CIRCUM FUSA pruinis
Corpora magna boum.

stant circum: utpote periclitantes, ideòque in unum congregati: ità mox conferto agmine. Et *fusa pruinis*: strata, humi dejecta, vi frigoris. Enimverò clamabit aliquis: "Quidnam audio? *stant boves humi fusa*!" At, mi homo, scias velim, et à me accipias, omnia verba tam *Græca* quàm *Latina*, quæ positum corporis significant, simpliciter valere verbum substantivum to esse: quod tibi mille exemplis probare possum, atque indè multos interpretum et criticorum errores refellere, si opus esset; sed veritatem rei statim agnoscant doctiores, et nos non lentè festinamus:

Nam fugit intereà, fugit irreparabile tempus
Singula dum capti circum veclamur amore.

Sin autèm interpretatio jam in medium prolata cui fortè displicebit, ille quidèm ità commodè poterit agere cum loco:

————— *stant circum TUSA pruinis*
Corpora magna boum.

ità enim ipse *Virgilius*:

Gens effræna virum Riphæo TUNDITUR Euro.

et *Shakespearus* noster, nulli veterum secundus, dixit: *The PELTING of the Storm.*

V. 371. Versus hic πολυσυγματίζει, ideòque nimis sibilat: scripsisse videtur *Virgilius*:

Hos non immixtis canibus, non cassibus ULLI,
Puniceæve agitant pavidos formidine pennæ.

Ità *Ecl. v. 24.*

Non ULLI pastos illis egere diebus
Frigida, Daphni, boves ad flumina.

Sed

Sed frustra oppositum trudentes pectore montem
 Cominus obtruncant ferro, gravitèrque rudentes
 Cædunt, et magno læti clamore reportant. 375
 Ipsi in defossis specubus secura sub altâ
 Otia agunt terrâ; congestâque robora, totâsque
 Advolvère focis ulmos, ignique dedère.
 Hic noctem ludo ducunt, et pocula læti.
 Fermento atque acidis imitantur vitea sorbis. 380
 Talis Hyperboreo septem subjecta trioni
 Gens effræna virûm Riphæo tunditur Euro:
 Et pecudum fulvis velantur corpora fetis.
 Si tibi lanicium curæ; primùm aspera sylvæ,
 Lappæque tribulique absint; fuge pabula læta, 385
 Continuóque greges villis lege mollibus albos.
 Illum autèm, quamvis aries sit candidus ipse,
 Nigra subest udo tantùm cui lingua palato,
 Rejice, ne maculis infuscet vellera pullis
 Nascentùm: plenóque alium circumspice campo. 390
 Munere sic niveo lanæ, si credere dignum est,
 Pans Deus Arcadiæ captam te, Luna, fefellit;

V. 373. Multò elegantius et magis more suo dedisset noster:

Sed frustra OPPOSITO trudentes pectore montem —

i. e. “trudentes montem pectore se frustra opponente.”

V. 376. His similia habet Longus Past. p. 70. quæ cum duobus mendis, et iis quidèm gravissimis, laborent, libet hic apponere, emendata:

Αναγκαίως ἐν οἰκείᾳ ἐπεχέουσι ἅπαντας, οἱ μὲν ἄλλοι γεωργοὶ καὶ νομαὶ εὐχαιρὸν, ποτὶν τε ἀπὸ ἀλλήλων ὡς ὀλίγον, καὶ τροφὰς ΕΝΘΥΙΑΣ ἐσθιοῦντες, καὶ καθυδόντες μακρὸν ὕπνον· ὥς αὐτοῖς τὸν χειμῶνα δοκεῖν καὶ θέρης καὶ μετοπώρῃ καὶ ἡρῶ αὐτὴ γλυκυτέραν· Χλοὴ δὲ καὶ Δάφνις ἐν μηνίᾳ γενομένη τῶν καταλειφθέντων τερπνῶν —, νύκτας τε ἀγρυπνίας διηγόν καὶ λυπηράς, καὶ τὴν ΕΙΛΑΠΙΝΗΝ ὥραν ἀνεμνον ἐκ θανάτου παλιγγενεσίαν.

V. 379. pocula læti. Paullò suprâ — LÆTI clamore: paullò infrâ — pabula LÆTA: undè mallet in hoc loco:

*Hic noctem ludo ducunt, et pocula LAUTI
 Fermento atque acidis imitantur vitea sorbis.*

In

In nemora alta vocans : nec tu aspernata vocantem.
 At cui lactis amor, cytisum lotósque frequentes
 Ipse manu falsásque ferat præsepibus herbas. 395
 Hic et amant fluvios magis, et magis ubera tendunt,
 Et salis occultum referunt in lacte saporem.

Multi jam excretos prohibent à matribus hoedos,
 Primáque ferratis præfigunt ora capistris.
 Quod surgente die mulsére horísque diurnis, 400
 Nocte premunt; quod jam tenebris et sole cadente,
 Sub lucem exportans calathis adit oppida pastor;
 Aut parco sale contingunt, hyemíque reponunt.

Nec tibi cura canum fuerit postrema; sed unà
 Veloces Spartæ catulos, acrémq; Molossū 405
 Pasce sero pingui: nunquàm, custodibus illis,
 Nocturnum stabulis furem, incursusque luporum,
 Aut impacatos à tergo horrebis Iberos.

Sæpè etiàm cursu timidos agitabis onagros;
 Et canibus leporem, canibus venabere damas. 410
 Sæpè volutabris pulsos sylvestribus apros
 Latratu turbabis agens; montésque per altos
 Ingentem clamore premes ad retia cervum.

Disce et odoratam stabulis accendere cedrum,
 Galbaneóque agitare graves nidore chelydros. 415
 Sæpè sub immotis præsepibus, aut mala tactu

V. 413. ingentem. Lectio esset et melior, et aptior loco:

INGENTI clamóre premes ad retia cervum

latratu turbabis — ingenti clamore premes. Sic suprà 375.

—— MAGNO læti CLAMORE reportant.

Cum CLAMORE ruit MAGNO: iv. 439.

V. 416. Non sine magnâ loci utilitate atque elegantia mihi
 monstratur alius ordo versuum ad hanc normam:

Sæpè sub immotis præsepibus, aut mala tactu
 (Pestis acerba boum!) pecorique aspergere virus,
 Vipera delituit, cælumque exterrita fugit:

H

Vipera

Vipera delituit, cœlúmque exterrita fugit;
 Aut tecto assuetus coluber succedere et umbræ,
 (Pestis acerba boum) pecoríque aspergere virus,
 Fovit humum. Cape saxa manu, cape robora, pastor;
 Tollentémque minas et sibila colla tumentem 421
 Dejice: jamque fugâ timidum caput abdidit altè;
 Cùm mediî nexus, extremæque agmina caudæ
 Solvuntur, tardósque trahit sinus ultimus orbes.

Est etiàm ille malus Calabris in saltibus anguis,
 Squamea convolvens sublatò pectore terga, 426
 Atque notis longam maculosus grandibus alvum:
 Qui, dum amnes ulli rumpuntur fontibus, et dum
 Vere madent udo terræ ac pluvialibus Austris,
 Stagna colit, ripísque habitans hîc piscibus atram 430

*Aut tecto assuetus coluber succedere et umbræ,
 Fovit humum.*

Id quidè — *mala aspergere virus* — esset in primis elegans: sic
boni inflare: Ecl. v. 1. — Κακαὶ γινώσκων χυμῶν: Eur. Rhés. 176.
αἰσθάναι τιμῶν ὠλκῶν: Call. H. Dian. 179. — εἰσθλὸν προδανῆναι — Ap.
 Rhod. i. 106. — Utcunque autèm de hoc statuet nasutus lector,
 voces — *pestis acerba boum* — intrà parenthesin poni debent.

V. 424. Solvuntur: — i. e. *solvunt se*: voce mediâ, ut Eur.
 Hec. 438. Αἴεται δὲ μὲν μέλη.

Verùm enimverò, dum in manibus est *Hecuba Euripidis*,
 paulò emendatiorem dimittamus. Modò ibi præcesserat:

Ω φῶς· προσεῖπεν γὰρ σὸν ὄνομ' εἴεις μοι.

Quid autèm, fodes, sibi vult hæc locutio — προσεῖπεν ὄνομα?
 Rescribe ocyùs:

Ω φῶς· προσεῖπεν γὰρ σὸν ὄνομ' εἴεις μοι.

Solem alloqui solebant morientes: ut *Alcestis* v. 242.

Αἰε, καὶ φαῖ· ἡμέρας —

sed hoc notum est. Nonnus etiàm vocat *solem* — αἰθερὸς ὄμμα:
 et *Sophocles* — ἡμέρας βλεφαρον: Antig. 104.

V. 429. madent udo. Quænam hæc est turpis *tautologia*?
 Verendum scilicèt poëtæ fuit, ne lectores ejus suspicarentur *vere*
potissimùm udo ARIDAS futuras esse terras! Depellantur à li-
 Im-

Improbis ingluviem, ranisque loquacibus explet.
Postquam exhausta palus, terræque ardore dehiscunt,

matissimo *Virgilio* hæ ineptiæ, et in cæcutientes librariorum, ut par est, redundant. Hoc profectò in codicibus suis videre poterant; si per lippitudinem licuisset:

*Qui, dum amnes ulli rumpuntur fontibus, et dum
Vere NATANT udo terræ ac pluvialibus austris.*

Lucretius vi. 265.

*Nec tanto possent hæc terras opprimere imbri,
Flumina abundare ut facerent, camposque NATARE.*

Et ipse noster:

————— omnia plenis
Rura NATANT fossis: i. 371.

et similiter *Æn.* iii. 625.

V. 430. ripisque habitatis, hic. Ut, quod in animum venit, eloquar, hæc locutio mihi videtur præter solitum scabiosa, et iudicio *Virgilii* indigna. Cui inest vel mica elegantiae, non solet inter tot verba — *rumpuntur* — *madent* — *colit* — participium frigidum intrudere. Qui in scriptoribus venustissimis benè versatus est, et Musas excepit hospitio liberaliori, de his rebus poterit iudicare: cæteri frustra docentur. Mihi interim videre videor, quomodo locus corrigi debeat, et undè error primùm irreperit. Hoc igitur modo resingendum esse versum autumo:

*Qui, dum amnes ulli rumpuntur fontibus, et dum
Vere natant udo terræ ac pluvialibus Austris,
Stagna colit, ripisque HABITAT: HINC piscibus atram
Improbis ingluviem ranisque loquacibus explet.*

Undè autèm, quis dicet, profluxisse errorem putas? A vanâ scribarum sollicitudine ob metrum; quæ et multis erroribus originem dedit. Pauca verò exempla rei huiusce in medium conferamus. Sic igitur lege *Platonis* benè notum Epigramma, salvis omnibus metri legibus:

Ἡ σοβαρὸν γέλασά καὶ ἙΛΛΑΔΑ, ἡ ἭΡΩΝ ἑρασίων
Ἔσμον ἐν προθυροῖς Λαῖς ἔχουσα νέων,
Τῇ Παφίῃ το κατοπτρὸν· ἐπεὶ τοῖσιν μὲν ὀρεσθῆναι
Οὐκ ἐθέλω· οἷσιν δ' ἦν παρθεῖν ἢ δυναμαί.

et rectè dedimus τοῖσιν ὀρεσθῆναι — et ὁῖσιν: nolo TALEM ME VIDERE.

H 2

Exilit

Exilit in siccum; et, flammantia lumina torquens,
Sævit agris, aspérque siti, atque exterritus æstu.

Recepta lectio non ferenda; hæc unicè elegans et indubitata.
Quinetiàm *πριν* pro *τοῖ* rectè ponimus: articulum enim in hoc
loco respuit linguæ Græcæ ratio.

Ità etiàm supple epig. xv. ejusdem apud *Brunck*.

Τὸν βρομὴν Σατύρον ΜΕ ΤΙΧΝΗΣΑΤΟ ΔΑΙΔΑΛΗ ΧΕΙΡ,
ΚΩΦΩ — κ.τ.λ.

Hinc porrò ad sanitatem redigendum est epigramma, quod nobis
exhibet *Demosthenes* in Orat. de *Coronâ*; ex quo poëmatio nemo
adhuc, quod equidèm novi, vel tolerabilem sensum extundere
valuit:

Οἶδε, πατράς ἱεκα σφετιράς, εἰς δὴν ἐβέντο
Ὅπλα, καὶ ἀντιπαλὼν ὕδριν ἀπισκεδάσαν.
Μαρναμένοι δ' ἈΡΕΤΗ, ΕΚ ΔΕΙΜΑΤΟΣ ἔκ εἰσαῶσαν
Ψυχὰς — κ.τ.λ.

Et quis dubitat, quin ità legendus sit *Virgilius* *Æn.* iii. 69.

*Indè, ubi prima fides pelago, placataque venti
Dant maria, et LENE crepitans vocat Auster in altum.*

atque sic scriptum jam video *Pierium* testari in antiquis aliquot
codicibus.

Corona sit his exemplis *Anuti* epig. xii. apud *Brunck*. vol. i.
et si in hoc castigando manu audaciori usus videar, in animum
vocet lector justissimum poëtæ dictum:

*Cuncta prius tentanda; sed IMMEDICABILE VULNUS
Ense recidendum.*

Οὐκετι δὴ πλωτῆσιν ἀγαλλομένῳ πτερυγίσσιν
Αὐχὲν ἀναρρίψω βυσσοθεν ὀρνυμένῳ.
Οὐδὲ ΠΕΡΙ ΣΚΑΡΘΜΟΙΣΙ νέως περικαλλέα χεῖλη
Ποιφυξω, τὰμα τερπομένῳ προτομα.
Ἀλλὰ με ΠΟΜΦΟΛΥΤΙ ποντῆ ΝΟΤΟΣ ὥς ἐπὶ χερσὸν.
Κεῖμαι δ' ἈΔΡΑΝΙΑ ταυδὲ παρ' ἡίονα.

πλωτῆσιν πτερυγίσσιν — reposui ex mente sagacissimi *Brunck*. In
πορφυσσω — *Suidas* habet *παρα σκαρθμοισι*, undè dedi *πери*: — i. e.
περιποφυξω: in not. v. 240. videat lector similis argumenti epi-
gramma; cujus ἄλμα respondet hujusce *σκαρθμοισι*: et ὡς *εκυκηθη*
κυμα, *πομφολυγι ποντῆ*. *Πομφολυξ*, *εκβρασμῶ ὕδατος*: *Suid.* —
Κεῖμαι δ' ἀδρανῆ — jaceo verò in imbecillitate — i. e. et elegantèr
quidèm; pro imbellis — sine viribus — mortuus — jaceo.

Ne

Ne mihi tum molles sub dio carpere somnos, 435

Neu dorso nemoris libeat jacuisse per herbas;
Cum positis novus exuviis, nitidusque juventâ
Volvitur; aut catulos tectis aut ova relinquens,
Arduus ad solem, et linguis micat ore trifulcis.

Morborum quoque te causas et signa docebo. 440

Turpis oves tentat scabies, ubi frigidus imber
Altiùs ad vivum perfedit, et horrida cano
Bruma gelu: vel cum tonsis illotus adhæsit
Sudor, et hirsuti secuerunt corpora vepres.

Dulcibus idcirco fluviis pecus omne magistri 445

Perfundunt, udisque aries in gurgite villis
Mersatur, misusque secundo defluit amni:

Aut tonsum tristi contingunt corpus amurcâ,

Et spumas miscent argenti, vivaque sulphura,

Idæasque pices, et pingues unguine ceras, 450

Scillamque helleborosque graves, nigrumque bitumen.

Non tamèn ulla magis præsens fortuna laborum est,

Quàm si quis ferro potuit rescindere summum

Ulceris os: alitur vitium, vivitque tegendo;

Dum medicas adhibere manus ad vulnera pastor 455

Abnegat, et meliora Deos sedet omina poscens.

Quin etiàm ima dolor balantum lapsus ad ossa
Cum furit, atque artus depascitur arida febris;

V. 436. Ad hunc modum, ni fallor, commodiùs distinguatur
hic locus:

*Neu dorso nemoris libeat jacuisse; per herbas
Cum, positis novus exuviis nitidusque juventâ,
Volvitur——*

i. e. cum se volvit per herbas: v. Ecl. iii. 93. Geo. iv. 459.

V. 439. Vix mihi quis persuaserit *Virgilium* ità dedisse ver-
sum duobus ablativis gravatum: aut ille scripsit——

——— *linguis micat ORA trifulcis*

Aut,

——— *LINGUAS micat ore TRISULCAS.*

Profuit incensos æstus avertere, et inter
 Ima ferire pedis salientem sanguine venam: 460
 Bisaltæ quo more solent, acérque Gelonus,
 Cùm fugit in Rhodopen atque in deserta Getarum,
 Et lac concretum cum sanguine potat equino.

Quam procùl, aut molli succedere sæpius umbræ
 Videris, aut summas carpentem ignaviùs herbas, 465
 Extremámque sequi, aut medio procumbere campo
 Pascentem, et seræ solam decedere nocti;
 Continuò ferro culpam compesce, priusquàm
 Dira per incautum serpent contagia vulgus.

Non tam creber, agens hyemem, ruit æquore turbo,

V. 464. Cassa est, vel potiùs nulla, hujusce loci constructio. Relativus enim aut habet expressum pronomén, aut subauditum; at hic neque hoc neque illud verum est. *Quam videris*, &c. quid cum illâ faciendum est? *Culpam compesce*: quæ sunt prorsus incongrua. Facili quidém remedio opus est:

QUUM procùl aut molli —

i. e. quotiès videris aliquam. Nisi fortassè malis intelligere — *culpam ILLIUS quam videris*: quod satis durum, sed ferri potest.

V. 468. Quæ hic habent *Servius* et *La Cerda* mera sunt ægroti somnia. Quod hic noster exprimit per *culpam*, suprà per *vitium*; et *Græci* per βλάγη exprimebant.

V. 470. Infelicitèr omninò magnum numerum significare voluit *Virgilius*, si morborum, qui in pecudes incidunt, multitudinem æquare velit *turbinum* vel *tempestatum* in Oceano frequentia. Quivis ex imâ cathedrâ discipulorum meliorem comparationem nobis præbere potuisset. Verùm enimverò non ita est operæ infelix noster; librariorum enim incuria locum depravavit, nullo tamèn negotio restituendum:

Non tam creber agens hyemem ruit ÆQUORA turbo,
 Quàm multæ pecudum pestes.

et ordo est: Turbo, agens hyemem (i. e. tempestatem) non tam creber ruit æquora: — i. e. non tam crebrò agitat — non TOT FLUCTUS in æquore excitat. Quod et planum et verum.

Hùc apprimè facit *Lucretius* vi. 726.

Cum mare permotum ventis RUIT intùs arenam.

Quàm

Quàm multæ pecudum pestes: nec singula morbi 471
 Corpora corripunt; sed tota æstiva repentè, [gentem.
 Spémque, gregémque simul, cunctamque ab origine
 Tum sciat, aërias Alpes et Norica si quis
 Castella in tumulis, et lapidis arva Timavi, 475
 Nunc quoquè pòst tanto videat, desertaque regna
 Pastorum, et longè saltus latèque vacantes.

Hic quondàm morbo cœli miseranda coorta est
 Tempestas, totóque autumnu incanduit æstu,
 Et genus omne neci pecudum dedit, omne ferarum;
 Corripitque lacus, infecit pabula tabo. 481
 Nec via mortis erat simplex: sed, ubi ignea venis
 Omnibus acta sitis miseros adduxerat artus,
 Rursùs abundabat fluidus liquor; omniáque in se
 Ossa minutatim morbo collapsa trahebat. 485

Sæpè in honore Deùm medio stans hostia ad aram,
 Lanea dum niveâ circumdatur infula vittâ,
 Inter cunctantes cecidit moribunda ministros,
 Aut, si quam ferro mactaverat antè sacerdos,
 Indè neque impositis ardent altaria fibris, 490
 Nec responsa potest consultus reddere vates:
 Ac vix suppositi tinguntur sanguine cultri,

Et ipse noster ii. 107.

*Aut, ubi navigiis violentior incidit Eurus,
 Nôsse QUOT Ionii veniant ad littora FLUCTUS.*

V. 475. Castella in tumulis. Hinc explicari potest — *domus ardua Daci*: Stat. Silv. i. 1. 7. de quo tam festivè disputant interpretes; et *tardum in fœdera montem*: ibid. vers. 80. sed tales auctores non digni sunt quos explices, et opera in iis evolvendis luditur: v. nos iv. 125.

V. 492. Mihi videtur legendum. AT *vix*. — Cæterùm voces hujusce loci tam exquisito sunt judicio selectæ, et per gradus tantoperè affurgunt, ut frustra quæres in toto *Latio* locutionis magis curiosam felicitatem. Nec nihil sunt neque omnia, quæ dicit *Servius*: "Signatis usus est verbis, nimisque libratis."

Summaque jejunâ sanie infuscatur arena.

Hinc lætis vituli vulgò moriuntur in herbis,
Et dulces animas plena ad præsepia reddunt. 495

Hinc canibus blandis rabies venit, et quatit ægros
Tuffis anhela sues, ac faucibus angit obefis.

Labitur, infelix studiorum atque immemor herbæ,
Victor equus, fontesque avertitur, et pede terram
Crebra ferit: demissæ aures: incertus ibidem 500

V. 495. dulces animas. Similitèr *Hesiodus* Scut. Herc. v. 428. Ed. Cant. in loco, ut mihi videtur, parùm fano, quem tamèn sic ausim corrigere:

λεων ὡς σωματι κυρσας
Οςε μαλ' ενδυκως ῥινοι κρατεροις ονυχεσσι
Σχισσας, ὅτληταχιγα ΜΕΛΙΦΡΟΝΑ ΘΥΜΟΝ απηυρα
EN MENEOS δ' αρα τυγε κελαινον τιμωλαται ητορ.

i. e. εμπιμπλαται μινε. Fidem faciet *Homerus*:

Κειν. γ' εκ θελει σβεισσαι χολον, αλλ' ετι μαλλον
ΠΙΜΠΛΑΝΕΤΑΙ ΜΕΝΕΟΣ: Il. i. 674.

V. 497. Tuffis anhela sues. Ità *Plautus* Trin. ii. 4. 139.

Sues moriuntur anginâ acerrumè:

sed esse videtur vitiosus, et ità fortassè corrigendus:

Sues moriuntur anginâ CREBERRUME.

Hanc etiàm occasionem emendandi *Hesychii* libentèr arripio.
Βραγχ. νοσημα τι των εν τῳ ΣΤΟΜΑΤΙ γιγνομενων ΚΑΤΑ τον ΒΡΟΓΧΟΝ,
Οι ΑΝ ὡς μαλιγα ΔΙΑΦΘΕΙΡΕΤΑΙ. Sed hæc alii magnâ ex parte
præripuerunt. Ità *Pollux* ii. 4. p. 94. Ed. Franc. Νοσημα δε
των εν τῳ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΒΡΑΓΧΟΣ.

V. 498. Infelix studiorum. Similis est ad morem *Græcum*
elegantia in *Ecl.* iv. 24. quam dolet interpretes non assecutos
esse:

*Occidet et serpens, et FALLAX herba VENENI
Occidet.*

V. 499. avertitur. *Voce mediâ: fontes à se avertit.*

V. 500. incertus sudor. "Sine labore, cujus causa non ap-
paret." *Servius*. Verissimè. Hinc *Hesychius*: Ευμοχδων, των
επ' αγαθῳ ιδρωτων: atque facilem interpretationem admittit *Euri-*

Sudor,

Sudor, et ille quidem morituris frigidus: aret
 Pellis, et ad tactum tractanti dura resistit.
 Hæc ante exitium primis dant signa diebus.
 Sin in processu cœpit crudefcere morbus,

pidis locus Phæn. 1448. Ed. Barnes, de quo tantoperè in diver-
sum abeunt viri doctissimi:

καπιθεις ὑγραν χερα —

hæc est vera lectio; ὑγραν — *humentem sudore morituris frigido.*
 Integrum autem, lector, tibi sistam locum; et æquo, te oro
 atque etiã obtestor, animo accipias, quæ de illo dicturus sum,
 ferasque candidum iudicium:

τερων δ' απο
 Φυσημ' ανεις ΔΥΣΤΑΗΤΟΝ, Ετεοκλης αναξ
 Ηκασε μητρ'· καπιθεις ὑγραν χερα,
 Φωνην μεν εκ αφηκεν, ομματων δ' απο
 Προσθεπε δακρυοις, ως σημηναι φιλα.

Locum esse pulcherrimum, et poetã παθητικωτατω dignissimum,
 mecum fatebere. Quid autem, sodes, sibi vult — *φυσημα δυσλη-*
τον? Ne ipse quidẽm *OEdipus*, opinor, nobis aperiret. Insignem
 mihi corruptionem hic deprehendisse videor. *Φυσημα ΔΥΣΦΡΗ-*
ΤΟΝ iudico fuisse ab auctoris manu — *spiritum difficiliter emissum.*
 At dices, quam vocem nobis propinas? Legitimam, ni fallor,
 et bonæ notæ; et cuius cognatos non paucos in optimis scrip-
 toribus reperies. Et quot sunt voces ἀπαξ λεγομεναι in *Antho-*
logiã præsertim, et potissimum *compositæ*; de quibus nemo sani
 iudicii litẽ movere possit? Vox autem *δυσφρητον* — cum esset
 rarior, librariis semidoctis mutata est in *δυσφορητον*: et, hanc
 legibus metricis non admittentibus, indẽ se intrusit importunum
 illud *δυσλητον*. Nec à nobis non videtur stare *Scholiastes*: *Δυσλη-*
τον, δυσεκπνευστον: hæc autem glossa non convenit; nostram verò
 emendationem si substituas, optimẽ se habebit *Scholiastis* inter-
 pretatio.

Porro hic *sudor* ægrotantis equi, et *frigidus* est et *falsus*:
 similiter *Græci* ψυχρολογία, ψυχρομυθεγία, et alia id genus: et
Horatius — *rumor FRIGIDUS.*

V. 503. ante exitium. Cum à seqq. v. 509. manifestum
 esse videatur non semp̃er sequi mortem; fortassẽ debemus le-
 gere:

Hæc antè EXITII primis dant signa diebus —

i. e. "hæc signa exitii dant antè primis diebus."

Tum

Tum verò ardentes oculi, atque attractus ab alto 505
 Spiritus, interdum gemitu gravis: imaque longo
 Ilia singultu tendunt: it naribus ater
 Sanguis, et obfessas fauces premit aspera lingua.
 Profuit inserto latices infundere cornu
 Lenæos; ea visa salus morientibus una: 510
 Mox erat hoc ipsum exitio; furisq; resecti
 Ardebant: ipsique suos jam morte sub ægrâ
 (Dî meliora piis, errorémque hostibus illum)
 Discissos nudis laniabant dentibus artus.

Ecce autem duro fumans sub vomere taurus 515
 Concidit, et mixtum spumis vomit ore cruorem,
 Extrémisque ciet gemitus: it tristis arator,
 Mœrentem abjungens fraternâ morte juvencum,

V. 507. tendunt. "Pro tenduntur, aut tendunt se; aut equi tendunt." *Philargyrius*: quarum duæ priores interpretationes totâ buccæ vi exhibilandæ sunt; postrema ferri potest. Enimverò hæc constructio caret elegantia; et nemini, qui nasum habet, facile placebit injucunda hæc transitio à numero singulari in pluralem. Nobis vix dubium est, quin idem vanus timor, ne laboraret versus, de quo nos fusiùs ad v. 430 suprâ, huc quoque mendam derivâsset: vide enim quantus decor assurgat, si ad nostram mentem res ordinetur:

*Tum verò ardentes oculi; atque attractus ab alto
 Spiritus, interdum gemitu gravis, imaque longo
 Ilia singultu TENDIT: —*

unusquisque verò suo judicio utatur: nobis saltém favet *Thucydides*: *Λυγξ τε τοις πλοίοισιν επιπιπτε κινη, ΣΠΙΑΣΜΟΝ ΕΝΔΙΔΟΥΣΑ ισχυρον*: ii. 49.

V. 518. Mœrentem —. Hæc me faciunt meminisse loci similis in *Troad.* *Eurip.* 662.

*Απειπυσ' αυτην, ητις αυδα τον παρ
 Καινοισι λεκτροις αποβαλθο', αλλον φιλει.
 Αλλ' εδι πωλθ', ητις αν διαζυγη
 Της συντραφεισης, ραδιως ελκει ζυγον.*

Quid autem magis *ανν Χαριτων* fingi potest, quàm illud hyperbaton in secundo versu? Nec memini (confidentèr enim loqui

Atque

Atque opere in medio defixa relinquit aratra. 519
 Non umbræ altorum nemorum, non mollia possunt
 Prata movere animum; non qui per saxa volutus
 Purior electro campum petit amnis: at ima
 Solvuntur latera, atque oculos stupor urget inertes,
 Ad terramque fluit devexo pondere cervix. 524
 Quid labor, aut benefacta juvant? quid vomere terras
 Invertisse graves? Atqui non Massica Bacchi
 Munera, non illis epulæ nocuere repostæ:
 Frondibus et victu pascuntur simplicis herbæ;
 Pocula sunt fontes liquidi, atque exercita cursu
 Flumina; nec somnos abruptit cura salubres. 530

Tempore non alio dicunt regionibus illis
 Quæsitæ ad sacra boves Junonis; et uris
 Imparibus ductos alta ad donaria currus.
 Ergo ægrè rastris terram rimantur, et ipsis
 Unguibus infodiunt fruges, montesque per altos 535
 Contentâ cervice trahunt stridentia plaustra.
 Non lupo insidias explorat ovilia circum,
 Nec gregibus nocturnus obambulat; acrior illum

nollem) me audisse de *juvencis jugum TRAHENTIBUS*; nec arbitror ita rem se habere. Denique sic videtur locus restituendus sibi:

Απειπυσ' αὐτὴν, ἥ τις, ἀνδρὰ τὸν παρῶν
 ΚΟΙΝΟΙΣΙ λευτέροις ἀποβαλὼς, ἄλλοι φιλεῖ.
 Ἀλλ' ἔδῃ πωλῶν, ἥ τις αὖ διαζυγῇ
 Τῆς συντραφείσης, ῥαδίως ΕΧΕΙ ζυγόν.

V. 526. atqui. Hanc vocem *Ciceroni* restituamus in opere politissimo.

Verè mihi hoc videor dicturus ——— *minimam copiam poetarum egregiorum extitisse*: ATQUI in hoc ipso numero — &c. De Orat. i. 3.

V. 537. insidias explorat. Quidnam verò hoc sit — *insidias explorat* — cum de lupo sermo fit, juxta cum maximè ignaris id equidè ignoro. Duæ se ostendunt, et hæ faciles, emendandi viæ: vel *INSIDIIS* explorat, vel *INSIDIANS* explorat. Utrum mavis accipe: aut hoc enim aut illud unice verum.

Cura

Cura domat: timidi damæ cervique fugaces
Nunc interque canes et circum tecta vagantur. 540

Hinc fortassè operæ pretium erit *Servii* notam ad *Æn.* i. 719. corrigere. Ità lege: "INSIDAT: in sinu sedeat: legitur tamèn et INSIDEAT; — i. e. ut quidam volunt, *insidias faciat.*"

V. 538. nocturnus. Non est hâc major elegantia, nec quidèm frequentior tam apud *Græcos* quàm *Latinos*; potissimum verò apud omnium elegantiarum thesaurum *Horatium*; qui in hâc re mendâ indignè inquinatur, à me statim eluendâ:

————— *percunctor quanti olus, ac far:*
Fallacem circum VESPERTINUSQUE pererra
Sæpè forum: Sat. i. vi. 112.

Apud *Longi* Past. p. 14. hæc legimus: Δευτερας δη διαμαρτων ο Δορκων ελπιδο, και ματην τυρης αγαθης απολεσας, εγνω δια χειρων επιθισθαι τη Χλοη μονη γενομενη. Quæ autèm est hæc *secunda spes*? de nullâ enim adhuc deciderat: tu rescribe — ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΔΕ: et constructio est: Δευτερος δε εγνω — quo nihil dici poterat venustius.

Neque à nobis debet negligi suavis poëta, si quis demùm suavis, *Theocritus*:

————— μετα Πανα το δευτερον αθλον αποιση: Id. i. 3.

periit venustas loci, nisi restituas veras lectiones:

————— μετα Πανα ΤΥ ΔΕΥΤΕΡΟΣ αθλον αποιση.

Ità Id. ii. 131.

Και μετα των Κυπριν, ΤΥ με ΔΕΥΤΕΡΑ εκ πυρης ειλεν.

et viii. 71.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ αυ Δαφνης λιγυρωι ανεκαλλειτ' αειδεν.

undè et iterùm corrigendus *Longus* p. 38. scribendo: αλλα μαρτυρησομεν ΔΕΥΤΕΡΟΙ μετα φιληταν.

Convitiis interim à nobis medicinam flagitat æger gravi morbo *Callimachus*. Subveniendum est.

————— εν δε πολλη
Θηκε τελειοφορην επιτησιον, η ενι πολλοι
ΥΣΤΑΤΙΟΙ πιπτουσιν επ' ισχιον, ω ανα, ταυροι: H. Ap. 77.

Ità *Virgilius* noster:

————— *excutitur, PRONUSQUE magister*
Volvitur in caput: *Æn.* i. 119.

Jam

Jam maris immensi prolem et genus omne natantum
 Litore in extremo, ceu naufraga corpora, fluctus
 Proluit; insolitæ fugiunt in flumina phocæ.
 Interit et curvis frustra defensa latebris
 Vipera, et attoniti squamis astantibus hydri. 545
 Ipsis est ær avibus non æquus; et illæ
 Præcipites altâ vitam sub nube relinquunt.
 Prætereà nec jam mutari pabula refert,
 Quæsitæque nocent artes: cessère magistri, 549
 Phillyrides Chiron, Amythaoniúsque Melampus.

Cognatus error H. Jov. v. 14. ubi lege:

————— αλλα ἡ Ρειης
 ΩΓΥΓΙΟΙ καλεουσι λεχωϊον Απιδανης.

Denique hic locus *Callimachi* viam sternit ad *Tryphiodorum*
 emendandum in initio sui poëmatis:

Ενεπε, Καλλιόπεια· καὶ ΑΡΧΑΙΩΝ ἐρὶν ἀνδρῶν,
 ΚΕΚΡΙΜΕΝΗΝ πολέμοιο, ταχέει λυσὸν αἰδοῖα.

αρχαίων ἀνδρῶν: ut *Apoll. Rhod. i. 1.*

Ἀρχομένων σεο, φοίβε, παλαιγενέων κλέα φῶτων
 Μνησομαι.

et τῷ κεκρίμενῃ πολέμοιο — *per bellum adjudicatam* — nihil novi elegantius et magis *Atticum* leporem sapiens.

V. 549. Quamvis nobismetipsis non id negotii imposuerimus, ut venustates divini hujusce poëmatis præcipuas lectori monstremus, atque illis illustrandis immoremur, quod quidẽ esset operis penè infiniti; non tamèn non possumus ad hunc locum summum poëtæ artificium observare. Quicquid alti fuit in sententiâ, sublimis id omne præripuerat *Lucretius*; quis enim majorem sublimitatem spirat?

*Nec requies erat ulla mali: defessa jacebant
 Corpora: mussabat tacito MEDICINA timore.*

Quid nunc faceret *Virgilius*? hos enim fines prætergredi vel summis humanæ mentis viribus nullo modo licuit. Si animum pari sublimitate carminis percellere nequiret, saltèm voluit demulcere; idque affecutus est duobus versibus, qui tantâ nituntur majestate, et modulatione tam suavi in aurem illabuntur, ut nihil suprâ:

Sævit,

Sævit, et in lucem Stygiis emissa tenebris
 Pallida Tisiphone morbos agit antè metúmque,
 Inque dies avidum surgens caput altiùs effert.
 Balatu pecorum et crebris mugitibus amnes, 555
 Arentésque sonant ripæ, collésque supiní.
 Jámq̃ue catervatim dat stragem, atque aggerat ipsis
 In stabulis turpi dilapsa cadavera tabo;
 Donèc humo tegere, ac foveis abscondere discant.
 Nam neque erat coriis usus; nec viscera quisquam
 Aut undis abolere potest, aut vincere flammâ: 560
 Nec tondere quidè̃ morbo illuviéque peresa
 Vellera, nec telas possunt attingere putres.
 Verùm etiàm invisos si quis tentârat amictus,
 Ardentes papulæ atque immundus olentia sudor

*Quæsitæque nocent artes: cessere magistri
 Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus.*

————— αἰαθὴ δ' ἔργῳ ἦδ' ἑπορευομένη.

V. 556. Nimiùm distat à verbo suo nominativus casus: et commodè fieret versuum transpositio ad hunc modum:

*Phillyrides Chiron, Amythaoniusque Melampus.
 Balatu pecorum et crebris mugitibus amnes,
 Arentesque sonant ripæ, collesque supini.
 Sævit, et in lucem Stygiis emissa tenebris
 Pallida Tisiphone morbos agit ante metumque.
 Inque dies avidum surgens caput altiùs effert.
 Jamque catervatim dat stragem —*

V. 564. Hujusce loci constructio mihi nunquàm placuit, nec legitima viderur. Quis enim unquàm audivit in toto *Latio* parem locutionem — *sudor membra sequebatur*? Vellem interpretes, si quid boni sensûs viderent sublatere, non ità obmutuissent, ut nos cogant ad conjecturas incertas recipi, ne *Virgilium* in luto hærentem deferamus. En! tibi nostram! et tutam illam quidè̃ et elegantem:

*Ardentes papulæ, atque INDUCTUS olentia sudor.
 Membra sequebatur.*

i. e. sudor inductus membra.

Membra

Membra sequebatur : nec longo deindè moranti 565
 Tempore, contactos artus facer ignis edebat

V. 566. contactos. Quidam codices habent *contractos*, quæ mihi videtur melior lectio: ità suprà v. 482.

————— *sed ubi ignea venis*
Omnibus acta sitis miseros ADDUXERAT ARTUS ———

Neque alitèr *Lucretius* vi. 1159.

————— *nervos et MEMBRA COACTANS.*

P. VIRGILII MARONIS
G E O R G I C O R U M.

LIBER IV.

PROTENUS aërii mellis cœlestia dona
Exequar: hanc etiàm, Mæcenas, aspice partem.
Admiranda tibi levium spectacula rerum,
Magnanimósque duces, totiúsque ordine gentis
Mores, et studia, et populos, et prælia dicam. 5
In tenui labor, at tenuis non gloria; si quem
Numina læva sinunt, audítque vocatus Apollo.
Principio sedes apibus statióque petenda,

V. 1. Protenùs: —i. e. *hinc* —*deinceps*: atque ità sempèr.
Hic locum non habet *protinùs*, cui alia et longè diversa significatio: sed in his vocibus ob imperitiam scribarum perpetuò erratum est.

V. 6. Vetus exemplar meum habet —*si* QUAM: quod longè est elegantius.

V. 7. i. e. si *mala* numina non impediunt, et *bona* etiàm adjuvabunt.

—auditque. Fortè reponendum —ADERITQUE. Sic ii. 39.

Tuque ADES inceptumque unà decurre laborem.

Quinetiàm (quod suprà observatum oportuit) *Pierius* dicit quintum versum in antiquissimo quodam codice ad hunc modum legi:

Quò

Quò neque sit ventis aditus, (nam pabula venti
Ferre domum prohibent) neque oves hoedique petulci
Floribus insultent, aut errans bucula campo 11
Decutiat rorem, et surgentes atterat herbas.

Absint et picti squalentia terga lacerti
Pinguibus à stabulis, meropésque, aliæque volucres,
Et manibus Procne pectus signata cruentis. 15

Omnia nam latè vastant, ipsásque volantes
Ore ferunt dulcem nidis immitibus escam.
At liquidi fontes, et stagna virentia musco
Adsint, et tenuis fugiens per gramina rivus:
Palmáque vestibulum, aut ingens oleaster obumbret;
Ut, cùm prima novi ducent examina reges 21

Vere suo, ludétque favis emissâ Juventus;
Vicina invitet decedere ripa calori,
Obviáque hospitiiis teneat frondentibus arbos.

In medium, seu stabit iners, seu profluet humor,
Transversas falices et grandia conjice saxa; 26
Pontibus ut crebris possint consistere, et alas
Pandere ad æstivum solem; si fortè morantes
Sparserit, aut præceps Neptuno immerferit Eurus.

Hæc circum casia virides, et olentia latè 30
Serpylla, et gravitèr spirantis copia thymbræ
Floreat; irriguúmque bibant violaria fontem.

Ipsa autèm, seu corticibus tibi suta cavatis,
Seu lento fuerint alvearia vimine texta,

Mores et studia, populos et prælia dicam:

et, ut mihi videtur, rectius: v. nos iii. 430.

V. 20. obumbret. Hæc lectio plurium codicum auctoritate
nititur, et etiàm *Columellæ* ix. 5.

V. 22. vere suo. Hinc elegantèr *Euripides* Hippol. 76.

————— ἀλλ' ἀκηρατον
Μελισσα λειμῶν' ἩΡΙΝΗ διερχεται.

quam loci correctionem *Scholiasæ* me debere fateor.

V. 30. hæc circum—i. e. circa totum apiarium; ut has voces
videtur interpretari *Columella* ix. 5.

Angustos habeant aditus; nam frigore mella 35
 Cogit hyems, eadēque calor liquefacta remittit:
 Utraque vis apibus pariter metuenda: neque illæ
 Nequicquam in tectis certatim tenuia cerā
 Spiramenta linunt, fucōque et floribus oras
 Explent; collectumque hæc ipsa ad munera gluten
 Et visco et Phrygiæ servant pice lentius Idæ. 41
 Sæpè etiā effossis (si vera est fama) latebris
 Sub terrā fovêre larem; penitūsque repertæ
 Pumicibúsque cavis, exesæque arboris antro.
 Tu tamèn et levi rimosa cubilia limo 45
 Unge fovens circū, et raras superinjice frondes:
 Neu propiūs tectis taxum sine; neve rubentes
 Ure foco cancos; altæ neu crede paludi;
 Aut ubi odor coeni gravis; aut ubi concava pulsu
 Saxa sonant, vocisq̃ue offensa resultat imago. 50

V. 41. Malam hic habemus verborum collocationem, quæ facile evitari poterat:

————— collectumque hæc ipsa ad munera gluten
 Servant, et visco et Phrygiæ pice lentius Idæ.

V. 42. Benè hæc cum præcedentibus connectuntur: hinc enim probatur, quā studiosè caveant *apes* tempestatis mutationes; et, quæ indè exoriuntur, nimia frigora et calores.

“Si credendum est, *apes* posse terras effodere:” *Servius*. Sed hâc interpretatione non est opus, ne quidē si legatur — *fodere*: et meliūs refertur, me iudice — *si vera est fama* — ad — *sub terrā fovêre larem*: — i. e. “si credibile est eas terræ cavernas frequentasse.”

V. 43. fovêre. Hæc omninò vera est lectio: sic iii. 420. *coluber FOVIT humum*. *Castra FOVERE*: *Æn.* ix. 57. Sic *ἄβυσσος, ὄρυξις* — *Schol. Soph. Aj.* 657.

V. 44. In quibusdam MSS. legere est *alvo* pro *antro*: et hæc lectio mihi videtur præferenda: sic ii. 452.

————— nec non et *apes* examina condunt
 Corticibusque cavis vitiosæque ilicis ALVEO.

V. 45. Tu tamèn: — i. e. “quamvis ipsæ *per se* sint ad hoc tam diligentes prudentesque.”

Quod

Quod superest, ubi pulsam hyemem Sol aureus egit
Sub terras, cœlumque æstivâ luce reclusit;
Illæ continuò saltus sylvâsque peragrant,
Purpureósque metunt flores, et flumina libant

V. 52. Pro *reclusit* conjeceram *refulsit*; sed me conjecturæ
pœnitet, quamvis eam agnoscat meum exemplar vetus.

V. 54. metunt. Quomodò dici possunt *apes* purpureos flores
METERE — i. e. *succidere* — in *duo* *secare* — id equidè non in-
telligo: emendaveram igitur:

Purpureosque PETUNT flores.

sed hæreo *Theocritum* legens Id. xxvi. 3.

Χαί μιν ΑΜΕΡΕΑΜΕΝΑΙ λασίας δρυὸς ἀγρία φύλλα.

et *Apollonium Rhodium* i. 879.

Ὡς δ' ὅτε λείρια καλά περιδρομεύσι μέλισσαι,
Πιτρὴς ἐκχυμέναι σιμβληῖδ' αὖ, ἀμφὶ δὲ λειμῶν
Ἐρσηὶς γανυταὶ· τὰ δὲ γλυκύν αλλοτὶ τ' ἄλλον
Καρπὸν ΑΜΕΡΤΟΥΣΙΝ πεποτημέναι.

Mihi igitur videtur *Virgilius* uti τῷ *metunt*, ut et *Apollonius* τῷ
ἀμεργῶσιν — pro *decerpere* — *deterere* aliquid è floribus. Hinc lux
affulget *Lucretio*, qui vicissim nostram vocis interpretationem
confirmat:

Floriferis ut apes in saltibus omnia LIMANT,
Omnia nos itidè DEPASCIMUR aurea dicta.

limant vel *depascuntur*: undè frustrà sunt, qui alteram lectionem
Lucretio impingunt. His respondet — πάντα περικνήσασθαι. in *Zonæ*
epig. 6, vol. ii. *Brunck*.

Porro mendâ laborat *Apollonii* locus, quæ sic tollenda est:

————— τὰ δὲ γλυκύν ΑΛΛΟΤ' ΕΠ' ἄλλον
Καρπὸν ἀμεργῶσιν πεποτημέναι:

v. Il. o. 684. Od. Δ. 236.

Hinc denique corrigendum videtur epigramma *Leonidæ Ta-*
rentini xcvi. cl. *Brunck*; è quo non unam mendam sustulimus:

Ποιμένες, οἱ ταυτὴν ορεῖαν ῥαχὶν οἰοπολεῖτε·
Αἶγας κύνειρας ΕΜΒΟΤΕΟΝΤΕΣ οἷς·
Κλεῖτα γορῆ, πρὸς γῆς, ολίγην χάριν ἀλλὰ πρὸς ἡμῶν
Τίνοιτε, χθονίας εἰνεῖα φερσεφόνης.

Summa leves. Hinc nescio quâ dulcedine lætæ 55
 Progeniem nidósque foveat: hinc arte recentes
 Excudunt ceras, et mella tenacia fingunt.
 Hinc ubi jam emissum caveis ad sidera cœli

Βλῆχῃσαιντ' οἷς μοι, ἐπ' ἀξίσοιο ΤΕ ποίμην
 Πατρὸς συρίζοι πρῆτα βοσκομέναις·
 Εἰαρι δὲ πρῶτῳ λειμῶνιον ἈΛΣΟΣ ΑΜΕΡῆΑΣ
 Χωρίτης γέφρω τυμβὸν ἐμὸν γέφανῳ·
 Καὶ τίς Εἴπ' εὐαίροιο καταχραίνοντο γαλακτι
 Οἱ, ἀμολγαῖοι μάγον ἀνασχομένῳ,
 Κρηπιδ' ὑγρῶν ἐπιτυμβίων. Εἰσι θανόντων,
 Εἰσιν ἀμοιβαῖαι καὶ φθιμένοις χαρίτες.

Benè videmur emendâsse — ἐμδοτεόντες· βοτῆν, βοσκῆν — Hesych.

Possis etiâ eleganter legere — ἀνθῶ· ΑΜΗΣΑΣ: quæ lectio
 proprius accedit *Virgiliano* — metunt flores.

Καὶ τίς ἐπικαταχραίνοντο — atque aliquis PRÆTER HÆC etiâ
 perfundat.

Apud Tryphiodorum vers. 334. hæc legimus:

Ἀλλαι δὲ χνοοίσσαν ἀμειλγομέναι χάριν ὀμβρῶν
 Ὀλῶ δὲρατῶ ῥόδιος γορεσαντο ταπήτας.

Satis multa critici ad locum; sed longissimè à veritate. Ità nos
 restituendum esse arbitramur:

Ἀλλαι δὲ ΧΝΟΑΕΣΣΑΝ ΑΜΕΡΤΟΜΕΝΑΙ χάριν ὀμβρῶν.

Posses quidè corrigere — ἀμῆσαμενοι: ut Callim. H. Cer. 164.

Ἡρῆς ἐκ λειμῶν· ἀμῆσαμεναι φορεῖσιν
 Ὀκυθεὸν τριπέτελλον.

sed quod dedi, unicè mihi placet. — Et quod hic — χνοαίσσαν —
 de floribus, *Lucretius* similiter dixit:

————— herba cubile

Præbebat, multâ et molli LANUGINE abundans: v. 814.

et locutionem, nimis quidè affectatam, χνοῖν ὀμβρῶν, illustrabit
 idem *Lucretius* i. 251. loco elegantissimo, cui multa debet noster
Virgilius; et cujus ope sic vellem hiatum *Anacreontis* Od. xix.
 confarcinare:

ΤΟΥΣ ΑΙΘΕΡΟΣ ΜΕΝ ΟΜΒΡΟΥΣ
 Ἡ γῆ μελαινα πίνει.

Nare per æstatem liquidam suspexeris agmen,
 Obscurámque trahi vento mirabere nubem; 60
 Contemplator: aquas dulces et frondea semper
 Tecta petunt: húc tu jussos asperge saporés,
 Trita melisphylla et cerinthæ ignobile gramen:
 Tinnitúsque cie, et Matris quate cymbala circùm.
 Ipsæ confident medicatis sedibus: ipsæ 65
 Intima more suo sese in cunabula condent.

Sin autem ad pugnam exiêrint (nam sæpe duobus
 Regibus incessit magno discordia motu;
 Continuóque animos vulgi, et trepidantia bello
 Corda licet longè præsciscere: namque morantes 70
 Martius ille æris rauci canor increpat, et vox
 Auditur fractos sonitus imitata tubarum)
 Tum trepidæ inter se coëunt, pennísque coruscant,
 Spiculáque exacuunt rostris, aptántque lacertos,
 Et circa regem atque ipsa ad prætoria densæ 75
 Miscentur, magníque vocant clamoribus hostem.

Ergò, ubi ver noctæ sadum campósque patentes,
 Erumpunt portis: concurritur: æthere in alto
 Fit sonitus: magnum mixtæ glomerantur in orbem,
 Præcipitésque cadunt: non densior aëre grando, 80
 Nec de concussâ tantùm pluit ilice glandis.
 Ipsi per medias acies, insignibus alis,
 Ingentes animos angusto in pectore versant:
 Usque adeò, obnixi non cedere, dum gravis aut hos,
 Aut hos versa fugâ victor dare terga subegit. 85
 Hi motus animorum atque hæc certamina tanta
 Pulveris exigui jactu compressa quiescunt.

Verùm ubi ductores acie revocaveris ambos;

V. 66. sese condent. Exprimit per *vocem mediam* — Æn.
 ii. 401.

SCANDUNT *rursùs equum*, et notâ CONDUNTUR *in alvo*.

V. 82. ipsi. Jam diù est ex quo *regum* mentionem fecerit:
 sed *genus masculinum* ab ambiguitate defendit locum.

Deterior qui visus, eum, ne prodigus obsit,
Dede neci: melior vacuâ sine regnet in aulâ. 90

Alter erit maculis auro squalentibus ardens,
(Nam duo sunt genera) hic melior, insignis et ore,
Et rutilis clarus squamis: ille horridus alter
Defidiâ, latâmque trahens inglorius alvum.

Ut binæ regum facies, ita corpora gentis: 95
Namque aliæ turpes horrent, ceu pulvere ab alto
Cùm venit, et terram sicco spuit ore viator
Aridus: elucent aliæ, et fulgore coruscant,
Ardentes auro et paribus lita corpora guttis.
Hæc potior soboles: hinc cœli tempore certo 100
Dulcia mella premes: nec tantum dulcia, quantum
Et liquida, et durum Bacchi domitura saporem.

V. 87. quiescunt. Hæc est lectio, quam exhibet major pars codicum: et est alteri anteposenda.

V. 89. prodigus. Nunquàm potui concoquere hanc vocem: nusquàm usus est *Virgilius*; neque interpretatio, quam nobis dant — *mella consumens* — aut rectè per vocem expressa videtur, aut bonum sensum efficit. Quantulum enim esset mel ape uno consumptum? — Cum in hoc loco de apum præliis *Virgilius* sermonem faciat, semper exoptavi quandam interpretationem, quæ huc respiceret. In hanc igitur emendationem incidi; quam, licet minimè sperem omne punctum laturam esse, non pigebit lectori coràm sistere:

*Deterior qui visus, eum, ne PROTENUS obsit,
Dede neci.*

i. e. "ne pergat esse litigiosus, atque in futurum seditiones excitet: v. nos ad iv. i.

Me certè suffragio suo adjuvare videtur *Columella*:

Sed nonnunquàm (dux) necandus est, cum vetus alveare numero apum destituitur, atque infrequentia ejus aliquo examine replenda est. Itaque, cùm primo vere in eo vase nata est pullities, NOVUS REX ELIDITUR, UT MULTITUDO SINE DISCORDIA cum parentibus suis conversetur: ix. ii.

V. 99. "Ordo est: Ardentes auro corpora, et paribus guttis lita." *Philargyrius*. Imò falleris: hunc esse ordinem rectum verborum ipse judico: "Ardentes corpora, lita auro et paribus guttis." Sic *Horatius* habet — *aurum vestibis ILLITUM: et divitiis OBLITUS.*

At

At cùm incerta volant coelóque examina ludunt,
Contemnuntque favos, et frigida tecta relinquunt;
Instabiles animos ludo prohibebis inani. 105

Nec magnus prohibere labor: tu regibus alas
Eripe: non illis quisquam cunctantibus altum
Ire iter, aut castris audebit vellere signa.

Invitent croceis halantes floribus horti;
Et custos furum atque avium cum falce falignâ 110
Hellepontiaci servet tutela Priapi.

Ipsè, thymum pinósque ferens de montibus altis,
Tecta serat latè circum, cui talia curæ:

Ipsè labore manum duro terat: ipse feraces
Figat humo plantas, et amicos irriget imbres. 115

Atque equidèm, extremo ni jam sub fine laborum
Vela traham, et terris festinem advertere proram;
Forsitàn et pingues hortos, quæ cura colendi
Ornaret, canerem; biferique rosaria Pæsti:
Quóque modo potis gauderent intyba rivis, 120
Et virides apio ripæ, tortúsque per herbam
Cresceret in ventrem cucumis; nec sera comantem

V. 111. Priapi. Hoc officium nonnunquàm ad *Pana* defer-
rebat: undè *Nicii* epigramma:

Φερὲς ἐπὶ σμηνισσι, Περιγρὰτῃ ἱνεκα, μίμνω
Εὐθαδὲ, Μαιναλίαν κλιτὺν ἀποπρολιπῶν,
Κλωπα μιλισσαῶν δεδοκημένῃ· ἀλλ' ἀλίσσῃ
Χεῖρα, καὶ Αἰγίβατοῦ κρηφὸν ὄρεγμα ποδῶν.

Sic rectè, ut videtur, restituimus illud poëmatium fanitati.

V. 112. Quidam legunt — *thymum* *tinósque*: sed non opus
est; *pinus* enim in hoc loco est *planta humilis*, ut colligi potest
à *Columellæ* ix. 4. et 5. et non *arbor*.

V. 121. Multo commodior decurret locus, et constructio
apertior evadet, si una tantummodò mutetur littera:

Quoque modo potis gauderent intyba rivis:
UT virides apio ripæ.

— tortus: — i. e. *se torquens*: voce mediâ.

Narcissum, aut flexi tacuisssem vimen acanthi,
Pallentésque hederas, et amantes litora myrtos

Namque sub Oebaliæ memini me turribus altis,
Quà niger humectat flaventia culta Galesus, 126

V. 123. flexi acanthi: ὑγρὸν ἀκανθόν: Theoc. i. 55. et hinc rectè explices locum *Pindari*:

————— ὁ δὲ κνωσσών
ΥΓΡΟΝ ῥωτοῖ αἰωρεῖ, τῖαις
ΡΙΠΑΙΣΙ ΚΑΤΑΣΧΟΜΕΝΟΝ. Pyth. i. 16.

lectiones hic variantur; det igitur veniam lector, si conjecturam meam proposuero, quæ et lyricum quiddam spirat, et apprimè loco convenit. Vellem equidem:

————— τῖαις
ΡΙΠΑΙΣΙ ΚΑΤΑΡΔΟΜΕΝΟΣ:

et hoo cum præcedentibus — κατεχευας — et ὑγρον — amicissimè conspirat. Καταρδεῖν, ΕΥΦΡΑΙΝΕΙΝ: Hesych. neque aliter fortassè *Scholias*: cujus gemellum est illud *Maronis* mei: SOPOR IRRIGAT artus: et videat lector, cui suppetit, (mihi enim non suppetit) *Oppianum* ii. 576. quem video me olim provocasse ad hunc *Virgilii* locum.

Elegantè *Tryphiodorus*. v. 79.

ῥωτα δ' ὁμῶς λαγονισσοῖ συνηρμοσε, καὶ ῥάχιν ΥΓΡΗΝ.

Atque hic non intempestivè mihi exscribetur notula magni *Bentleii* è margine *Lucretii* sui ad hunc versum:

Unco sæpè labro calamos percurrit hiantes: iv. 592.

“Lego — udo — non unco: Plato:

ΑΥΤΟΝ ἐπεὶ συριγγὶ μελισσδεῖται εὐκελαδῶ Παν,
ΥΓΡΟΝ ἰεὺς ζευκτῶν χειλὸν ὑπὲρ καλάμων.”

At minùs necessariam esse viri acutissimi emendationem satis probant præcedentia: ὑγρὸν enim est *flexus* — *uncus*. Illustrabit *Theocriti* locus rectè interpunctus:

Ἐκ κηρῶ συριγγα, καλὸν περὶ χειλὸν ἰλίκταν: i. 129.

benè circa labrum inflexam: ità scilicèt factam, ut circa labrum, fistulæ applicatum, rectè curvaretur. Vide *Lucret.* v. 1406.

V. 125. turribus: — i. e. *collibus*: v. *Hor. Od.* iii. iv. 14. *Sat.* ii. vi. 14.

Cory-

Corycium vidisse senem; cui pauca relictī
Jugera ruris erant; nec fertilis illa juvencis,

V. 126. niger: v. nos ad v. 126. quidam igitur malè volunt legere — *piger*.

V. 128. Hoc sanè mihi dolet, immò perdolet, narrationem tam venustam, tantis leporibus conspersam, tam denique omnibus numeris absolutam, tot vitiis dehonestari, atque tantā etiā spurcitie orationis contaminari. Expergiscere verò, lector, atque aures arrige, dum hoc ulcus usque ad vivum manu severiori perscrutemur.

————— cui pauca relictī
*Jugera ruris erant; nec FERTILIS illa JUVENCIS,
Nec pecori opportuna SEGES, nec commoda Baccho.*

Atque imprimis nihil refert, an intelligas per *relictī* — quod senī supererat, aliis nescio quo modo amissis; an quod jure hæreditario in manus illi devenerat. Hoc, inquam, nihil tanti est: cum enim, quā vis, interpretatione recto talo stabit locus. Quid autēmonstri nobis alunt statim sequentia? Qui fit, ut humilium *Georgicorū* statim obliviscatur noster, et in grande epos lectores suos rapiat? Miraculum certè satis speciosum nobis promit — *segetem* scilicet FERTILEM JUVENCIS; ut olim *Cadmea* seges, nisi quod *Corycii* senis eo nobilior fuerit et præstantior, quò homines juvencis præstent. Hæccine et interpretes et criticos tulisse tam patienter! — Ut hoc autēmon planè portentosum *Virgilio* condonemus, aut potius oscitantiae librariorum, (religio enim nobis est in castigatissimi judicii poëtam tale vitium relegare): quā tandem illud ferri potest patientiā — SEGES fertilis? — *seges* pro *terrā* in genere posita? cujus exemplum, nī fallor, totum non novit *Latium*. Scio quosdam, qui sibi videntur hoc argumentum labefecisse à i. 47.

*Illā SEGES, demū votis respondet avari
Agricolæ, bis quæ solem, bis frigora sensit —*

sed multo diversa ratio est hujusce loci: quamvis enim *seges* ipsa non duas hyemes et æstates duas viderit; *sensit* tamēn et percepit commoda tanti spatii. Et hoc satis poëtis, qui liberiore utuntur oratione, nec singulas voces ad normam rigidam volunt exigī. At iste dictionis usus loco, cum quo nunc res est, minimè convenit. Si enim *seges*, ut *ἀνθρῶπιον* *Græcorum*, laxiori locutione dici potest pro *terrā*, undē *segetes* proveniunt; certè necesse est intelligamus agros *Corycii* senis nec *frumentis* etiā esse commodos, cum pro *horto* tantum ille uti cogeretur. Et indē videre est aliā insupēr mendā hunc locum depravari. Quid
Nec

Nec pecori opportuna seges, nec commoda Baccho.
Hic rarum tamèn in dumis olus, albáque circùm 130

enim necesse erat res ad *hortum* redire? si nec *juvencis*, nec *pecori*, nec *Baccho* rus fuerit opportunum; quidni saltèm *Cereri*? De hoc enim filet poëta.

Jamne igitur vides multis incommodis undique premi locum, ut nunc circumfertur; nec indè, salvis receptis lectionibus, extricari posse? Nobisne igitur veniam des, si emendationes proponamus, aliquantulum quidèm audaciores, sed constantes pari numero literarum et vocibus persimilibus; loco etiàm apprimè convenientes, et, quod maximum est, *Virgilio* dignas? Sed multa promissa fidem levant: ergò en! illas tibi, ambagibus ultrà missis:

————— cui pauca relicti
Jugera ruris erant; nec FORTIBUS illa juvencis,
Nec CERERI opportuna SATIS, nec commoda Baccho.

quæ sunt undequaque justa et secura. *Fortes juvenci* — ut ii. 237. iii. 50. et optimè conjunguntur *Cereri* et *Baccho*, ut solet noster:

Cuncta tibi CEREREM pubes agrestis adoret,
Cui tu lacte favos et miti dilue BACCHO: i. 343.
Densa magis CERERI, rarissima quæque LYÆO: ii. 249.

et opportuna satis; ut *Ecl. i. 47.*

————— ergò tua rura manebunt,
Et tibi MAGNA SATIS.

Finem imponat his observationibus *Leonidæ Tarentini* epigramma liv. apud *Brunck.*

Τὸτο το τὴ Κλειτῶν ἐπαυλίου, ἢ τ' ὀλιγῶλαξ
Σπειρεσθαι, λιτὸ δ' ὁ σχιδὸν ἀμπέλων,
Τὸτο τε ῥῶπειον ὀλιγοξύλον· ἀλλ' ἐπὶ τούτοις
Κλειτῶν οὐδ' ἀποκρίνεται ἐξέπρηστον ἔτι.

quædam autèm mihi displicent. Quomodò enim, fodes, substantivus esse potest ὀλιγῶλαξ, et post illum stare σπειρεσθαι? Hæc certè ferri non possunt: lege —

ΤΑΥΤΑ ΤΑ Τῆ ΚΛΕΙΤῶΝ ΕΠΑΥΛΙΑ, ΓΗ Τ' ὀλιγῶλαξ
Σπειρεσθαι —

jam verò nihil potest elegantius legi, quàm ὀλιγῶλαξ σπειρεσθαι γη. — Et numerosius fuisset — ἐξέπρηστον ἐπὶ; sed nihil mutamus: non enim aures omnibus contigerunt.

Lilia,

Lilia, verbenasque premens, vescumque papaver,
 Regum æquabat opes animis; ferâque revertens
 Nocte domum, dapibus mensas onerabat inemptis.
 Primus vere rosam, atque autumnos carpere poma:
 Et cùm tristis hyems etiâ nunc frigore saxa 135
 Rumperet, et glacie cursus frænaret aquarum;
 Ille comam mollis jam tum tondebat acanthi,
 Æstatem increpitans seram Zephyrosque morantes.

V. 134. Vere rosam. Hinc Anac. liii. 1.

Στεφανηφορε μετ' ηρε-
 Μελπομαι ροδον δερινον.

Illud δερινον corruptum esse omnes vident, et alii aliter, ut fieri
 solet, emendant: omnes autem, ut mihi videtur, infelicitèr:
 Posses legere:

ut Μελπομ' HPINON TO ροδον:
 Ιδων επιταμ' ευθυς: IV.

mallet tamèn ejicere infaustam vocem δερινον, et ità restituere:

ANAMEΛΠΟΜΑΙ TO ροδον:

v. xli. 2.

V. 137. mollis acanthi: idem cum FLEXI *acanthi*: v. 123.
 ubi vide nos. *Mollis* — *flecti facilis*: hinc mallet ità scribere
 versiculum à magno *Bentleio* prolatus ad Phal. Epist. Diff.
 p. 192. Ed. anni 1777.

Επηξ' αλεκτωρ ΟΥΛΟΝ ως κλινας πτερον:

solutam pennam — *flagging Wing* — Cæterùm, herbam *ασηθον*,
 quam *μαλακον* vocat *Theocritus* xv. 119. *Moschus* υλον nominat,
 in loco longè pulcherrimo celeberrimoque; quem libet hic in-
 tegrum apponere.

Αι, αι' ται μαλαχαι μεν επαν κατα καπον ολωνται,
 Η τα χλωρα σιλινα, το τ' ευθαλες ΟΥΛΟΝ ασηθον,
 Τριρον αυ ζωντι, και εις ετ' αλλο φυοντι.
 Αμμες δ' οι μεγαλοι και καρτεροι η σοφοι ανδρες,
 Οπποκα πατα θανωμες, ανακοοι εν χθονι κοιλα
 Ευδομες ΑΥ μαλα μακρον ατεριμονα ηγγρετον υπνον.

sic autem levitèr corrigendus est. Cæterùm nota est versio,
 quam dedit horum versuum *Fortinus*; elegans illa quidèm, ut
 par fuit, et majestatis plena; sed plus adhuc gratiæ habitura, si

Ergò

Ergò apibus fœtis idem atque examine multo
Primus abundare, et spumantia cogere pressis 140

pressior fuisset, breviorque. Jam verò, si ejusdem collegii, longo tamèn post tempore, socius apud *Elissam* suam, in eâdem materiâ velit ludere; ignoscant illi candidissimi viri manes.

*Heu! teneram prolem si bruma momorderit horti,
Si malvæ rigidis passim moriantur in agris
Frigore, deciderintque comæ languentis anethi;
In superas redeunt Zephyris redeuntibus auras.
Nos homines, clari, sapientes, magna professi,
Morte semel victi ingredimur commune sepulchrum;
Et caligantes æternâ nocte latebras.*

Porro (ut in viam redeamus) ἔλων ταπεινῶν — Il. Π. 224. malè videtur explicare Schol. per δασεῶν: potiùs μαλακῶν: ut Theoc. xv. 125.

Πορφύρειοι τε ΤΑΠΗΤΕΣ, ἀνὰ ΜΑΛΑΚΩΤΕΡΟΙ ὕπνῳ:

ad quem locum video falli *Whartonum*. Sic χλαίναν ἔλῃν — Od. T. 224. ut *D. Matthæus* xi. 8. μαλακοῖς ἱματίοις. — Οὐλῇ — χλαῖνις μαλακῇ — *Hesych.* Et dubitari potest de glossis, quas habet *Suidas* in ἔλῳν et ἔλῳ, quotiès in mentem venit Horat. A. P.

——— MOLLES imitabitur ære CAPILLOS.

V. 139. apibus fœtis. At falsum est apes PARERE, si ipsi *Virgilio* fides:

*Illum adeò placuisse apibus mirabere morem,
Quod NEC CONCUBITU INDULGENT, nec corpora segnes
IN VENEREM SOLVUNT, aut FOETUS NIXIBUS EDUNT:
Verùm ipsæ E FOLIIS NATOS et suavibus HERBIS
Ore LEGUNT.*

actum est igitur de fœtis, nisi vigilans sterteret *Virgilius*; quod cave dixeris. Vide etiàm — fœtis — examine multo: quid hoc est, si non est putida ταυτολογία? At veram poëtæ scripturam aut deprehendi equidèm, aut videor mihi deprehendisse:

*Ergò apibus FELIX idem, atque examine multo
Primus abundare:*

i. e. “ magno cum successu suas habebat apes, et primus omnium multo examine abundabat.” Quid planius, veriusque? Sic — FELIX nati PIETATE: *Æn.* iii. 480. FELIX PROLE virum: vi. 784. Sed propriâ luce se commendabit viris elegantioribus nostra emendatio.

Mella

Mella favis; illi tiliæ, atque uberrima pinus:
 Quotque in flore novo pomis se fertilis arbos
 Induerat, totidè autumno matura tenebat.
 Ille etià seras in verfum distulit ulmos,
 Eduràmque pirum, et spinos jam pruna ferentes, 145
 Jamque ministrantem platanum potantibus umbras.
 Verùm hæc ipse equidè, spatiis exclusus iniquis,
 Prætereo, atque aliis post me memoranda relinquo.
 Nunc age, naturas apibus, quas Jupiter ipse
 Addidit, expediam: pro quâ mercede, canoros 150
 Curetum sonitus crepitantiâque æra secutæ,
 Dictæo cœli regem pavêre sub antro.
 Solæ communes natos, consortia tecta
 Urbis habent, magnisque agitant sub legibus ævum:
 Et patriam solæ, et certos novêre penates: 155
 Venturæque hyemis memores æstate laborem

V. 142. Sempèr mihi scrupulum iniecit hic locus. Quomodò enim potuit arbos se induere pomis IN flore novo, cum poma veniant *post* flores? Tentabam igitur hæc viâ:

Quotque E flore novo —

i. e. cum *florem deposuerat*, ut ordo rerum postulat. Sed statim sensi me nihil profecisse: quorsum enim *flore novo*? cùm *inveterascat*, *decidatque*, priusquàm deformati fructus soleant exfurgere. Denique aliam medicinam excogitavi, quæ verfum sanitati suæ plenè et feliciter restituerit:

*ET quot VERE novo pomis se fertilis arbos
 Induerat, totidè AUTUMNO matura tenebat.*

vere novo: ut i. 43. et rectè opponuntur *vere* et *autumno*, ut paulò suprà:

Primus VERE rosam atque AUTUMNO carpere poma.

V. 147. ipse equidem:—i. e. *ipse ego quidè*: at ità non loqui solet *Maro*: lego igitur:

Verùm hæc IPSA quidè —

i. e. "ETIAM HANC materiem, quamvis ità sit jucunda, et menti meæ grata, non mihi licet per otium tractare."

Expe-

Experiuntur, et in medium quæsitæ reponunt.

Namque aliæ victu invigilant, et fœdere pacto
Exercentur agris: pars intra septa domorum
Narcissi lacrymam, et lentum de cortice gluten, 160
Prima favis ponunt fundamina; deindè tenaces
Suspendunt ceras: aliæ, spem gentis, adultos
Educunt fœtus; aliæ purissima mella
Stipant, et liquido distendunt nectare cellas.

V. 159. exercentur: — i. e. *se exercent, mediâ voce*; cujus
insigne exemplum nobis ostenditur *Æn.* vi. 545.

Discedam, explebo numerum, REDDARQUE tenebris.

V. 162. adultos educunt fœtus. Ad hunc locum se deriden-
dos propinant interpretes, quos, si velit, consulat lector; nobis
enim quamvis sit longè omnium jucundissimum *αινειν αιητα*,
μομφαν tamèn *αλιτροις επισπειρειν* semper doluit; atque, ut spera-
mus, dolebit semper. In nos pergat gladium stringere malig-
nitas, et scripta nostra, qualiacunque demùm sint, conviciis
dilacerare; nostrum telum potius pereat rubigine, quàm cum
hominibus, quos plenior haustus *Pierii* fontis non emollivit,
acriter digladietur.

Verum loci sensum, per se manifestum satis, confirmabunt
v. 21. et 194.

V. 164. Hic loci mihi temperare nequeo, quin apponam
versus quosdam elegantissimos *Platoni* ascriptos; ob hanc causam
potissimum, ut emendatiores legantur:

Αλσος δ' ὡς ἰκομεσθα βαθυσκιον, εὐρομεν ενδον
Πορφυρεοις μηλοισιν εοικοτα παιδα Κυθηρης.
Ουδ' εχεν ιοδοκον φαριτην, η καμπυλα τοξα.
Αλλα τα μεν δινδρεσιν ΕΠ' ευπεταλοισι κρεμαντο.
Αυτος δ' εν καλυκισσι ροδων πεπεδημενος ὑπνω
Ευδεν μινδιων. ξυθαι δ' εφυπτεθε μελισσαι
ΚΗΡΟΧΥΤΟΥΝ, ΕΡΓΟΝ Τ' ΑΠΑΛΟΙΣ επι χηλεις ΥΦΑΙΝΟΝ.

επι δινδρεσιν — ut elegantèr *Duportus*:

Φορμυγγας δε μελιφθογγας χλοεροισιν ΕΠ' οζοις
Θηκαμεν αγκριμασαντες: *Psalm cxxxvii.*

atque aliam emendationem confirmat *Antipatri* epigramma in
Pindarum:

Sunt

Sunt quibus ad portas cecidit custodia forti: 165

Inque vicem speculantur aquas et nubila cœli;

Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto

Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent:

Fervet opus, redoléntque thymo fragantia mella.

Ac veluti lentis Cyclopes fulmina massis 170

Cùm properant; alii taurinis follibus auras

Accipiunt, reddúntque; alii stridentia tingunt

Æra lacu: gemit impositis incudibus Ætna:

Illi inter sese magnâ vi brachia tollunt

In numerum versántque tenaci forcipe ferrum. 175

Non alitèr (si parva licet componere magnis)

Cecropias innatus apes amor urget habendi,

Munere quamque suo. Grandævis oppida curæ;

Οὐδὲ ματὴν ΑΠΑΛΟΙΣ ἔσθ'· περὶ ΧΕΙΛΕΣΙΝ ἰσμε·
Επλάσσει κηροδίτον, Πινδαρε, σθεο μέλι.

V. 167. accipiunt: immò lege — EXCIPIUNT: hoc enim poscit sermonis *Latini* proprietas. Neque alitèr de eâdem re *Plinius*: EXCIPIUNT eas ternæ aut quaternæ, atque exonerant: xi. 10.

V. 169. Fervet opus. Audaciores sunt *Græci* in hâc figurâ adhibendâ, ut *Bacchylides* in fragmento nono apud *Brunck*; quod eo potissimùm apponimus, quo emendatius legatur:

Εν δὲ σιδεροδέτοισι πορπαξίν αἰθάν ἀραχναί
Ἴσοι ΠΛΕΚΟΝΤΑΙ, εὐχέα τε λογχῶτα
Ξίφια τ' ἀμφακία ευρώς δαμνάται, χαλκῶν δ' ἔκκετι
Σαλπιγγῶν κτυπέ', ὅδε σιλάται μελιφρῶν ὕπνῳ·
Ἀπο βλεφαρῶν, ἄμυν ὅς θ' ἀλπεὶ κέαρ.
Συμποσίων δ' ἐρατῶν βριθόντ' ἀγνύαι,
Παιδικοὶ δ' ὕμνοι ΦΛΕΓΟΝΤΑΙ.

Vide Soph. *Œd.* Tyr. 196.

V. 177. habendi. At quid? *mel*, fortassè dixeris, ut interpretes uno ore. Verum enimverò hic sensus loco parùm convenit, ut ostendunt seqq. in quibus multa memorantur, quæ ad mellis comparisonem non potissimùm spectant: nec interea similitudo, quæ præcessit, huic interpretationi favet. Aliam verò non admittere videtur hæc vox, quæ ideò locum non suum occupat. Ipse mallem legere:

Et

Et munire favos, et Dædala fingere tecta.
 At fessæ multâ referunt se nocte minores, 180
 Crura thymo plenæ: pascuntur et arbuta passim,
 Et glaucas salices, casiamque crocûmque rubentem,
 Et pinguem tiliam, et ferrugineos hyacinthos.
 Omnibus una quies operum, labor omnibus unus.
 Manè ruunt portis; nusquàm mora: rursus easdem
 Vesper ubi è pastu tandem decedere campis 186
 Admonuit; tum tecta petunt, tum corpora curant:
 Fit sonitus, mulsântque oras et limina circum.
 Post, ubi jam thalamis se composuère, filetur
 In noctem, fessósque sopor suus occupat artus. 190
 Nec verò à stabulis pluvîâ impendente recedunt
 Longiùs; aut credunt cœlo, adventantibus Euris:

*Cecropias innatus apes amor urget AGENDI,
 Munere quamque suo.*

i. e. agendi aliquid — quoddam munus obeundi.

De apibus dicit Plinius xi. 6. Nullus, cùm per cælum licuit,
 OTIO perit dies.

V. 181 Elegante utitur comparatione ex apibus ductâ *Euripides* Herc. Fur. 487. fabulâ nulli secundâ, vel potiùs omnium
 παθητικωτάτη.

————— πως αν, ως ξυθοπτερῶ
 Μελισσα, συνινηκαιμ' αν εκ παντων γους,
 Εις εν δ' ενγκυσ', αθροον αποδοιην δακρυ;

Sed quæ est hæc inopia verborum, ut *συνινηκαιμι* et *ενγκυσα* tam
 propè stent? Hoc fanè invenustum, nec à poëtæ manu venire
 potuit. Quid si corrigas —

————— ως ξυθοπτερῶ
 Μελισσα, ΣΥΛΛΕΞΑΙΜ' αν εκ παντων γους — ?

vel etiàm *συναμειξαιμ'*: v. nos ad vers. 54. suprâ.

V. 190. sopor suus. Malè *Servius*: potiùs — somnus, qui
 meritò *suus* est, cùm sibi *suo labore* acquisiverint. Non aliter
Bion. i. 72.

Καθιο και μαλακοις ενι φαρισιν δις εναντι,
 Τοις μετα σιυ ανα νυκτα τον ιερον ΥΠΙΝΟΝ ΕΜΟΧΘΕΙ.

Sed

Sed circùm tutæ sub mœnibus urbis aquantur,
 Excursûsque breves tentant: et sæpè lapillos,
 Ut cymbæ instabiles fluctu jactante saburram, 195
 Tollunt: his sese per inania nubila librant.

Illum adeò placuisse apibus mirabere morem,
 Quòd nec concubitu indulgent, nec corpora segnes
 In venerem solvunt, aut fœtus nixibus edunt.
 Verùm ipsæ è foliis natos et suavibus herbis 200
 Ore legunt; ipsæ regem parvósque Quirites
 Sufficiunt; aulásque et cerea regna refingunt.

Sæpè etiàm duris errando in cotibus alas
 Attrivêre, ultròque animam sub fasce dedêre:
 Tantus amor florum, et generandi gloria mellis! 205
 Ergò ipsas quamvis angusti terminus ævi

V. 196. Gravem transpositionem hic noster passus est, quam ipse olim vidi, sed jam sentio et aliis antè me suboluisse (vide *Martynum*); qui laudem omnem per me sibi soli habeant. Ad hunc autèm modum collocandi sunt versus:

————— sæpè lapillos,
 Ut cymbæ instabiles fluctu jactante saburram,
 Tollunt: his sese per inania nubila librant.
 Sæpè etiàm duris errando in cotibus alas
 Attrivere, ultròque animam sub fasce dedere:
 Tantus amor florum, et generandi gloria mellis!
 Illum adeò placuisse —

Nihil potest esse verius; et ità in textu digerendos curâssem, nisi scrupulum injicere quibusdam superstitionis nimium, atque indè audaciæ nomen mihi asciscere, valdè timerem.

V. 202. refingunt: quasi *de novo faciunt* — *redintegrant* — *instaurant* — *novis* scilicèt *incolis* in regna importandis.

V. 206. angusti terminus ævi excipiat. Hinc, opinor, feliciter corrigi poterit *Simmia* Epig. in *Sophoclem*:

Τον σε χοροῖς μιλψαντα Σοφοκλεια, παιδα Σοφιλῶ,
 Τον, τραγικῆς Μῦθης ἀγερα Κεκροπιον,
 Πολλακις ἐν θυμῶνι καὶ ἐν σκηναῖσι τεθῆλως
 Βλαιοῦ· Ἀχαρνειτῆς κισσοῦ· ἐρεῖφε κομῆν,
 Τυμβῶ· εἶχει, καὶ γῆς ὀλιγον μερῶ· ἀλλ' ὁ περισσοῦ
 Αἰὼν ἀθανάτοισι ΔΕΕΕΤΑΙ ἐν σιλῶσι.

Excipiat, (neque enim plùs septima ducitur æstas)
 At genus immortale manet, multosque per annos
 Stat fortuna domûs, et avi numerantur avorum.

Prætereà regem non sic Ægyptus, et ingens 210
 Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaspes,
 Observant. Rege incolumi, mens omnibus una est;
 Amisso, rupère fidem; constructaque mella
 Diripuère ipsæ, et crates solvère favorum.

Ille operum custos; illum admirantur, et omnes 215
 Círcumstant fremitu denso, stipántque frequentes,
 Et sæpè attollunt humeris, et corpora bello
 Objectant pulchrámque petunt per vulnera mortem.

His quidam signis, atque hæc exempla secuti,
 Esse apibus partem divinæ mentis, et haustus 220
 Æthereos dixere: Deum namque ire per omnes
 Terrasque, tractusque maris, cælumque profundum.
 Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum,
 Quemque sibi tenues nascentem arcessere vitas.
 Scilicet huc reddi deinde, ac resoluta referri 225
 Omnia: nec morti esse locum; sed viva volare
 Sideris in numerum, atque alto succedere cœlo.

Si quandò sedem angustam servatáque mella
 Thesauris relines; priùs haustu sparsus aquarum,
 Ora fove, fumosque manu prætende sequaces. 230

V. 216. stipantque frequentes: ut δορυφοροι. Habet Hesychius: Δορυφοροί, ὀπλοφοροί, ὑπασπισται, ἡ φυλαξ τῶν τυραννῶν, καὶ προσωπον. Δορυφοροῦντες, προεαδίζοντες, ἐνοπλοί. Sed hic mihi videntur omnia luxata atque mendosa; neque mihi plenè satisfaciunt, quæ apud editorem doctissimum invenio: quo nondùm viso, ita emendabam, nec jam pœnitet:

Δορυφοροί, ὀπλοφοροί, ὑπασπισται, ἡ φυλαξ.

Δορυφοροῦντες, προεαδίζοντες ἐνοπλοί ΚΑΤΑ προσωπον τῶν τυραννῶν.

V. 221. An non meliùs — DUXERE — opinati sunt?

V. 224. Ità distingue:

Quemque sibi tenues nascentem arcessere vitas
Scilicet: huc reddi deinde — v. nos ii. 534.

Bis

Bis gravidos cogunt foetus, duo tempora messis,
 Taygete simul os terris ostendit honestum
 Pleias, et Oceani spretos pede reppulit amnes;
 Aut eadem sidus fugiens ubi piscis aquosi,
 Tristior hyernas coelo descendit in undas. 235
 Illis ira modum supra est, laesæque venenum
 Morsibus inspirant, et spicula cæca relinquunt
 Affixæ venis, animasque in vulnere ponunt.

Sin duram metues hyemem, parcēsque futuro,
 Contusosque animos et res miserabere fractas; 240
 At suffire thymo, cerasque recidere inanes
 Quis dubitet? nam sæpè favos ignotus adedit
 Stellio; et lucifugis congesta cubilia blattis:
 Immunisque sedens aliena ad pabula fucus,

V. 229. Locus longè difficillimus, et præter candidissimi scriptoris morem obscurus: quem tamèn magis magisque obscuraverunt commentis suis atque explicationibus et interpretes et critici. Omnes profectò hic cæcutiunt; et an ipse paritèr cum aliis cæcutiam, lectoris eruditi sit iudicium. Confidentèr enim affirmare nollem me verum sensum poëtæ affecutum esse, diligentèr secutum præ me fero. Hoc igitur modo, ope conjecturæ, dudum locum restituebam; quam tamèn conjecturam nunc video in codicibus etiàm extare.

*Si quandò sedem angustam, servataque mella
 Thesauris relines; prius haustu sparsus aquarum,
 ORE fove fumosque manu prætende sequaces.*

i. e. "prius TE SPARGENS (participium vocis mediæ, ut sæpè in præcedentibus) aquis è fonte haustis (quas, opinor, vestibis insperfas, utiles invenerant ad arcendas apes à corpore) fove fumos ore (sufflando scilicèt, ne flamma langueat) et manu prætende, ad apes suffocandas:" quæ et perspicua sunt et minimè coacta; nec video equidèm quomodò impugnari possint.

V. 231. Bis gravidos cogunt foetus: — i. e. "bis colligunt magnam vim mellis."

V. 238. affixæ: sese affigentes: voce mediâ.

V. 244. Virgilius certè non vult dicere fucos cum apibus pugnare, neque hoc alibi unquàm innuit: quid enim sine spiculis proficerent? Valeat igitur corrupta lectio, quam metus laborantis metri intrusit; et vera restituatur:

Aut asper crabro imparibus se immiscuit armis; 245
 Aut durum tineæ genus, aut invisa Minervæ
 In foribus laxos suspendit aranea casses.
 Quò magis exhaustæ fuerint, hóc acriùs omnes
 Incumbent generis lapsi sarcire ruinas,
 Complebúntque foros, et floribus horrea texent. 250
 Si verò (quoniàm casus apibus quoque nostros
 Vita tulit) tristi languebunt corpora morbo,
 (Quod jam non dubiis poteris cognoscere signis:
 Continuò est ægris alius color; horrida vultum
 Deformat macies; tum corpora luce carentùm 255
 Exportant tectis, et tristia funera ducunt:
 Aut illæ pedibus connexæ ad limina pendent,
 Aut intùs clausis cunctantur in ædibus omnes;
 Ignavæque fame, et contracto frigore pigræ. 259
 Tum sonus auditur gravior, tractimque susurrant;

Immunisque SEDET aliena ad pabula fucus.

v. nos ad iii. 430.

V. 245. se immiscuit: *mediâ voce* usus est i. 454.

V. 259. contracto frigore: quòd, opinor, membra contrahat, et inducat rugas corpori. Indè Tibullus i. vii. 13.

*At te, Cydne, canam, tacitis qui lenitèr undis
 Cæruleus placidis per vada serpis aquis:
 Quantus et ætherio contingens vertice nubes
 FRIGIDUS intonsos Taurus ARAT Cilicas.*

Sic Virgilius Æn. vii. 417.

Et frontem obscænam RUGIS ARAT.

Et Horatius Ep. i. xviii. 105.

Quem Mandela bibit, RUGOSUS FRIGORE pagus.

vide etiàm Epod. viii. 4.

Enimverò Tibulli locus suprâ allatus mihi videtur gravissimè corruptus; quem sic conabar emendare: nullus enim sensus indè, ut nunc circumfertur, extundi potest:

*At te, Cydne, canam, tacitis qui lenitèr undis
 CÆRULA PER PLACIDOS IN vada serpis AGROS.*

Fri-

Frigidus ut quondam sylvis immurmurat Auster;
 Ut mare sollicitum stridet refluentibus undis;
 Æstuat ut clausis rapidus fornacibus ignis)
 Hic jam galbaneos suadebo incendere odores,
 Mellâque arundineis inferre canalibus, ultrò 265
 Hortantem et fessas ad pabula nota vocantem.
 Proderit et tunsum gallæ admiscere saporem,
 Arentesque rosas, aut igni pingua multo
 Defruta, vel psythiâ passos de vite racemos, 269
 Cecropiûmque thymum, et graveolentia centaurea.
 Est etiâ flos in pratis, cui nomen amello
 Fecere agricolæ, facilis quærentibus herba:
 Namque uno ingentem tollit de cespite sylvam,
 Aureus ipse; sed in foliis, quæ plurima circum
 Funduntur, violæ subluceat purpura nigræ: 275
 Sæpè Deum nexis ornata torquibus aræ:

placidos agros verò sunt, qui facilem cultum admittunt, et minore negotio pacantur:—i. e. cultos agros: v. Script. de re rusticâ p. 866. Ed. Lips. Ann. 1735. Et *vada* in hoc sensu videas apud Hor. Od. i. iii. 24. Virg. Æn. vii. 198.

Porrò ita commodius poteris distinguere hunc *Maronis* locum;

*Aut intus clausis cunctantur in ædibus, omnes
 Ignavæque fame, et contracto frigore pigræ.*

V. 260. tractimque susurrant:—i. e. “sensim magis magisque susurros trahere:” et similem sensum in voce *שש* Josh. vi. 5. statim agnoscet *Hebræarum* literarum sciens.

V. 275. funduntur: *se fundunt*; elegantissimè. Hinc se corrigendum nobis dat Epig. *Myrus Byz.* p. 202. vol. i. *Brunck.*

*Κεῖσαι δὲ χερσὶν ὑποπατάδα τὰν Ἀφροδίτας,
 Βοτρυ, Διωνυσὶν πληθομένην γαργύριον·
 Οὐδ' ἐπὶ τοῖς ματῶν, ἔρατον πρὶν κλημα βαλὼντα,
 ΧΕΥΣΕΙ ὑπὲρ κρατὸς νικταρίου πετάλον.*

et reponendum esse insuper, opinor, *ΧΡΥΣΕΑΣ* et *ΝΕΚΤΑΡΕΟΥ*. Sic in epig. benè noto in *Sophoclem*—*ἐκπροχίων πλοκάμης*—et *κλήματα χυαμῆς*.

V. 276. Hæc certè nimis hiant, nec satis perspicua est constructio. Se rectè haberet locus, si ita resingeretur:

K 3

Asper

Asper in ore sapor: tonsis in vallibus illum
 Pastores, et curva legunt prope flumina Mellæ.
 Hujus odorato radices incoque Baccho,
 Pabulaque in foribus plenis appone canistris. 280

Sed si quem proles subito defecerit omnis,
 Nec genus undè novæ stirpis revocetur, habebit;
 Tempus et Arcadii memoranda inventa magistri
 Pandere, quòque modo cæsis jam sæpè juvencis
 Insincerus apes tulerit cruor. Altiùs omnem 285
 Expediam, primâ repetens ab origine, famam.
 Nam quâ Pellæi gens fortunata Canopi
 Accolit effuso stagnantem flumine Nilum,
 Et circum pictis vehitur sua rura phaselis;
 Quâque pharetrataë vicinia Persidis urget, 290

INDE Deum nexis ornataë torquibus aræ.

V. 285. altiùs. Ità D. Lucas i. 3. παρεκλήθησιν ΑΝΩΘΕΝ
 πασιν ἀκριβώς: quem egregiè illustrat Schol. in Thuc. v. 26. —
 Δια το μη παρεληθεναι την ηλικιαν, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΩΝ ΠΑΣΙΝ. in quo
 loco Thucydidis pro αισθανομεν τε τη ηλικια — legerem ΑΚΜΑΖΟ-
 ΜΕΝΟΣ; nisi quòd nihil sit adeò salebrofi atque obscuri in ora-
 tione, quod Thucydidi non conveniat, et satis sit pro suo more.
 In tali scriptore emendare aliquid ex conjecturâ, opus est peri-
 culosissimum.

Neque aliter Jamb. Vit. Pyth. i. 1. Μικροί γε ΑΝΩΘΕΝ προλα-
 βοντες περι τη γενεα αυτη. Et Demost. de Cor. Sect. 53. ΠΑΡ-
 ΗΚΟΛΟΥΘΗΚΟΤΑ τοις πραγμασιν εξαρχης.

V. 289. Jamdudùm videram ordinem hujusce loci turbatum
 esse, et versus ad hunc modum digesseram; postea verò certior
 factus sum et codicem Romanum eundem, in quem incidi, ordi-
 nem exhibere: qui et magnas lites solvit.

*Et circum pictis vehitur sua rura phaselis;
 Quâque pharetrataë vicinia Persidis urget;
 Et diversa ruens septem discurrit in ora
 Usque coloratis amnis devexus ab Indis,
 Et viridem Ægyptum nigrâ sæcundat arenâ;*

et fortassè non sine multâ loci utilitate vers. 290. Quâque pha-
 retrataë — postremus omnium veniret.

Et

Et viridem Ægyptum nigrâ fœcundat arenâ,
 Et diversâ ruens septem discurrit in ora
 Usque coloratis amnis devexus ab Indis;
 Omnis in hâc certam regio jacet arte salutem. 294

Exiguus primùm atque ipsos contractus ad usus,
 Eligitur locus: hunc angustique imbrice tecti
 Parietibûsque premunt arctis; et quatuor addunt
 Quatuor à ventis obliquâ luce fenestras.
 Tum vitulus, bimâ curvans jam cornua fronte,
 Quæritur: huic geminæ nares, et spiritus oris 300

V. 291. nigrâ: — i. e. *fertili*: undè et ipsa Ægyptus vocabatur μελαμῶλῳ. Tale solum grandiori voce, ut solet, vocat Pindarus — κελαινεφια πιδια — Pyth. iv. 93. de quâ voce strenuè nugatur Scholiastes; et μελαινας αἰθρας — Nem. xi. 50. undè Hesych. in Μελαιναν, βαθειαν — et similibus, fortassè respicit γην: idem enim est βαθυγειῳ αἰθρα, et μελαινα αἰθρα. Βαθυχθον' αἶαν — habet Æschylus Sept. Theb. p. 77. Ed. Canteri. Hinc D. Matthæus: Ευθιως εξανετειλε, δια το μη εχειν ΒΑΘΟΣ ΓΗΣ: xiii. 5. quam terram vocat λεπτογειων — Thuc. i. 2. undè mihi videntur Schol. et Suidas malè intelligere χθονῳ σερνυχῳ — Soph. Œd. Col. 722. per quas voces poëta vult, opinor, terram aptum pectus habentem: — i. e. *profundum et pingue solum*. Vide Eur. Phæn. 651. Androm. 637. et ad utrumque locum Scholia. Hinc denique rectè intelligit Tzetzes locum Lycophronis v. 119.

εις επακτιαν

Τριτωνῳ εκβολαισιν ηλοκισμενην:

profundos sulcos habentem: cujus notam consulat lector.

V. 299. Hic in mentem veniunt quidam Meleagri versus Anthol. Brunck cx:

Εργα δε τεχνηντα ΒΟΗΓΕΝΕΕΣΣΙ μελισσαις

Καλα μελει· και σιμβλω εφημεναι εργαζονται

Λευκα πολυτρητοιο νεορρυτα καλλα κηρυ:

quorum postremus nemini, opinor, qui in his rebus iudicium habet, potest placere. Nostras conjecturas interea, dum quidam peritior felicius ingenium exercuerit, quid vetat et nosmet proponere?

Λευκα πολυτρητοιο ΜΕΛΙΡΡΥΤΟΥ ΑΓΓΕΑ κηρυ:

incredibile enim est illum *mellis* non fecisse mentionem. Σιμβλω

K 4

Multa

Multa reluctanti obsuitur; plagisque perempto
 Tunsa per integram solvuntur viscera pellem.
 Sic positum in clauso linquunt; et ramea costis
 Subjiciunt fragmenta, thymum, casiasque recentes.
 Hoc geritur, Zephyris primùm impellentibus undas,
 Antè nobis rubeant quàm prata coloribus, antè 306
 Garrula quàm tignis nidum suspendat hirundo.
 Intereà teneris tepefactus in ossibus humor
 Æstuat; et visenda modis animalia miris,
 Trunca pedum primò, mox et stridentia pennis 310
 Miscentur, tenuémque magis magis aëra carpunt:
 Donèc, ut æstivis effusus nubibus imber,
 Erupère; aut ut nervo pulsante sagittæ,
 Prima leves ineunt si quandò prælia Parthi. 314
 Quis Deus hanc, Mufæ, quis nobis extudit artem?
 Undè nova ingressus hominum experientia cepit?
 Pastor Aristæus, fugiens Peneïa Tempe
 Amissis, ut fama, apibus morbóque faméque,
 Tristis ad extremi sacrum caput astitit amnis, 319
 Multa querens; atque hâc affatus voce parentem:
 ‘ Mater Cyrene! mater! quæ gurgitis hujus
 ‘ Ima tenes; quid me præclarâ stirpe Deorum

autèm σφηνειναι — alveari affidentes — est alveari diligentèr operam
 dantes.

V. 301. obsuitur: vide *Heinsium* ad *Ov. Fast.* ii. 578.

V. 321. Pulchrior fortassè foret distinctio:

Mater! Cyrene mater!

ut solet fieri ad *Æn.* viii. 71.

Nymphæ! Laurentes nymphæ!

V. 322. Speciosissima hæc *Aristæi* conquestio quædam vide-
 tur *Callimacho* debere:

Ψευδοπατωρ, ἰδὲ τοιὸν τιῶν τρίτων· οἷσπερ ἐγὼ μὲν
 Σὺν τε καὶ Αἰολιδῷ· Κανάκης γένε', αὐτὰρ ἐμὸιο
 Τὸτο το δούλιον γένετο βρεφῶ· *Hym. Cer.* 99.

‘ (Si-

- * (Si modò, quem perhibes, pater est Thymbræus Apollo)
 * Invisum fatis genuisti? aut quò tibi nostri
 * Pulsus amor? quid me cœlum sperare jubebas? 325
 * En etiàm hunc ipsum vitæ mortalis honorem,
 * Quem mihi vix frugum et pecudum custodia solers
 * Omnia tentanti extuderat, te matre, relinquo.
 * Quin age, et ipsa manu felices erue sylvas; 329
 * Fer stabulis inimicum ignem, atque interfice messes:
 * Ure fatà, et validam in vites molire bipennem:
 * Tanta meæ si te ceperunt tædia laudis.

At mater sonitum thalamo sub fluminis alti
 Sensit: eam circum Milesia vellera Nymphæ
 Carpebant, hyali saturo fucata colore; 335
 Drymóque, Xanthóque, Ligeáque, Phyllodocéque,
 Cæsariem effusæ nitidam per candida colla:
 Nesæe, Spióque, Thaliáque, Cymodocéque,
 Cydippéque, et flava Lycorias; altera virgo,
 Altera tum primos Lucinæ experta labores: 340
 Clióque, et Beroë soror; Oceanitides ambæ,
 Ambæ auro, pictis incinctæ pellibus ambæ;
 Atque Ephyre, atque Opis, et Asia Deïopeia:
 Et tandèm positis velox Arethusa sagittis.
 Inter quas curam Clymene narrabat inanem 345
 Vulcani, Martisque dolos, et dulcia furta;

ubi malè omnes quos vidi interpretes: Siquidem ego *tuus filius*
 — *sed enim meus*: repeti se postulat *εἰπερ* ad utrumque mem-
 brum sententiæ: *Si modò sim ego tuus filius* — *et si ille vicissim*
sit meus. Similitèr Ap. Rhod. ii. 236.

V. 324. Multo meliùs exularet *το αὐτ*: concitatis enim *Αρισ-
 τæι* affectibus copulæ non conveniunt; et frangunt impediunt-
 que orationem.

Το παθὸν ὑπὸ τῶν συνδισμῶν καὶ τῶν ἀλλῶν προσθηκῶν ἐμποδιζομένων
 ἀγανακτεῖ· τὴν γὰρ εὐθυερίαν ΑΠΟΛΛΥΕΙ τὸ δρόμον, καὶ τὸ ὡς αὐτὸ ὀργάνον
 τινὸς ἀφισοδαί: Longin. de Subl. xxi.

Sic enim levissimâ mutatione locum lego, ut longè durissima
 atque maximè invenusta constructio evitetur. Sic dixit D.
Matthæus: Οὐ μὴ ΑΠΟΛΕΞῃ τοὶ μισθοὶ αὐτοῦ: x. 42. et alii passim.
 Aque

Aque Chao densos Divûm numerabat amores.
 Carmine quo captæ, dum fufis mollia penfa
 Devolvunt, iterûm maternas impulit aures
 Luctus Aristæi, vitreisque sedilibus omnes 350
 Obstupuere: sed ante alias Arethusa sorores
 Prospiciens, summâ flavum caput extulit undâ.
 Et procûl: 'O gemitu non frustrâ exterrita tanto,
 'Cyrene soror; ipse tibi, tua maxima cura,
 'Tristis Aristæus, Penei genitoris ad undam 355
 'Stat lacrymans, et te crudelem nomine dicit.'
 Huic perculsa novâ mentem formidine mater;
 'Duc age, duc ad nos: fas illi limina Divûm
 'Tangere,' ait: simul alta jubet discedere latè
 Flumina, quâ juvenis gressus inferret: at illum 360
 Curvata in montis faciem circumstetit unda
 Accepitque sinu vasto, misitque sub amnem.
 Jamque domum mirans genitricis et humida regna,
 Speluncisque lacus clausos, lucosque sonantes,
 Ibat; et ingenti motu stupefactus aquarum 365
 Omnia sub magnâ labentia flumina terrâ

V. 352. Prospiciens. Nihil facit hæc vox ad loci scopum,
 cum et *aliæ* nymphæ non minùs *prospicere* potuissent; nec ocu-
 los, quod sciam, præ sororibus acutiores habuerit *Arethusa*.
 Statim vidi à *Virgilii* manu alitèr venisse:

————— *sed antè alias Arethusa sorores*
 PROSILIENS, summâ flavum caput extulit undâ.

hoc et justum est et personæ convenit VELOCIS *Arethusæ*.

V. 352. flavum. Ità rectè plerique codices.

————— φοινισσομεναν
 Αιματι παρθενον, εκ χρυσοφορη
 Δειρης νασμω μελαναυγαι: Eur. Hec. 152.

ubi vide an non reponendum sit ΧΡΥΣΟΚΟΜΟΥ *δειρης*.

V. 361. curvata: — i. e. *sepe curvans*.

V. 366. Sempèr equidèm hortator fui, ut *a* longum in casu
ablativo primæ declinationis latiore sono ederetur; ut nos *Angli*

Specta-

Spectabat diversa locis; Phasímque, Lycúmque,
Et caput, undè altus primùm se erumpit Enipeus,
Undè pater Tiberinus, et unde Aniena fluenta,
Saxosúmque sonans Hypanis, Mysúsque Caïcus, 370
Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus; quo non alius per pingua culta
In mare purpureum violentior influit amnis.

Postquàm est in thalami pendentia pumice tecta
Perventum; et nati fletus cognovit inanes 375
Cyrene; manibus liquidos dant ordine fontes
Germanæ, tonsísque ferunt mantilia villis:
Pars epulis onerant mensas, et plena reponunt
Pocula; Panchæis adolefcunt ignibus aræ.
Et mater: ‘Cape Mæonii carchesia Bacchi: 380
‘Oceano libemus,’ ait. Simul ipsa precatur
Oceanúmque patrem rerum, Nymphásque sorores,

in vocibus — *Barn* — *Star*, &c. quod nî hic fiat, versus cor-
rumpetur pessimâ μονοτονίᾳ.

V. 370. Saxosúmque sonans Hypanis. Sic vocavit fluvium
Callimachus πολυσίον in loco nobis non negligendo:

Πολλὰ δὲ Καρυῶν ἀνῶ, διερὴ περ ἰόντῳ,
Ἰλυσ ἐβάλοντο κινῶπιτᾶ· πῶσσιτο δ’ ἀνῆρ
Πεῖζ’ ὑπὲρ Κραθὶν τε ΠΟΛΥΣΙΟΝ τε ΜΕΤΩΠΗΝ,
Διψαλεῖ, ΟΤΕ πολλοὶ ὕδωρ ὑπὸ πῶσσιν ἐμῆτο: H. J. 24.

sic reposuimus: *Sitibundus*, DUM intereà multa aquæ copia —

Nec possum non exscribere, quæ refert optimus *Brunck* ad
locum:

“Ἰλυσ ἐβάλοντο: loquendi forma, quæ doctissimo Valckenaer
ad Theoc. Adoniaz. p. 250. græca esse non videtur.”

Quæ declaratio mihi duo probat: Nos scilicet cæcutientes
homunculos interdum longius videre quàm viri vel maximè
oculati: Et duos viros doctissimos, eum nempè, qui talia dicere
potuerit, et eum, qui talia dicentem auscultare, non cognovisse
plenam vim atque omnes elegantias vocis mediæ *Græcorum*.
Vide nos iii. 116. 219. et i. 300.

Ἰλυσ ἐβάλοντο — SIBI *lustra* PONEBANT. Non potuit loqui aut
Callimachus, aut alius quisquam, mihi crede, elegantius.

Centum quæ sylvas, centum quæ flumina servant.
 Ter liquido ardentem perfudit nectare Vestam:
 Ter flamma ad summum tecti subjecta reluxit. 385
 Omine quo firmans animum, sic incipit ipsa:
 * Est in Carpathio Neptuni gurgite vates,
 * Cæruleus Proteus; magnum qui piscibus æquor,
 * Et juncto bipedum curru metitur equorum.
 * Hic nunc Emathiæ portus, patriamque revisit 390
 * Pallenem: hunc et nymphæ veneramur, et ipse
 * Grandævus Nereus: novit namque omnia vates,
 * Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.
 * Quippè ita Neptuno visum est; immania cujus
 * Armenta, et turpes pascit sub gurgite phocas. 395
 * Hic tibi, nate, prius vinculis capiendus, ut omnem
 * Expediat morbi causam, eventusque secundet.
 * Nam sine vi non ulla dabit præcepta, neque illum
 * Orando flectes: vim duram et vincula capto 399
 * Tende: doli circum hæc demum frangentur inanes.
 * Ipsa ego te, medios cum sol accenderit æstus
 * Cum sitiunt herbæ, et pecori jam gratior umbra est,
 * In secreta senis ducam, quò, fessus ab undis,
 * Se recipit; facilè ut somno aggrediare jacentem. 404
 * Verum ubi correptum manibus, vinculisque tenebis;
 * Tum variæ illudent species, atque ora ferarum.
 * Fiet enim subito sus horridus, atraque tigris,
 * Squamosusque draco, et fulvâ cervice læna:

V. 396. vinc'lis capiendus: imò *manibus* fuit *capiendus*, et tum demum *vinc'lis* tenendus. *Vincula* CAPTO *tende*: v. 399. Eleganter, et etià verè, ni fallor, *Græco* more possis legere:

Hic tibi, nate, prius vinc'lis JACIENDUS. —

cui multæ sunt in utrâque linguâ cognatæ locutiones: sufficiat igitur lectorem ad Pind. Pyth. viii. 80. amandare.

V. 403. quò, fessus ab undis, se recipit. Ità mihi videor rectè distinguere: v. vers. 389. Sic *Horatius*: *lassus* AB *equo*.

V. 406. illudent. Ità omninò legi debet cum plus uno codice. Altera lectio sensum habet menti poëtæ contrarium.

* Aut

- ' Aut acrem flammæ sonitum dabit, atque ità vinclis
 ' Excidet, aut in aquas tenues dilapsus abibit. 410
 ' Sed quantò ille magis formas se vertet in omnes;
 ' Tantò, nate, magis contende tenacia vincla:
 ' Donèc talis erit, mutato corpore, qualem
 ' Videris, incepto tegeter cùm lumina somno.' 414

Hæc ait, et liquidum ambrosiæ diffudit odorem,
 Quo totum nati corpus perduxit; at illi
 Dulcis compositis spiravit crinibus aura,
 Atque habilis membris venit vigor. Est specus ingens

V. 413. mutato corpore: — "post omnes corporis mutationes."

V. 414. incepto somno. Hinc, neglectis aliorum conjecturis, optimè edidit *Brunck* in *Epig.* 3to. *Theocriti*, ut et ipse emendaveram:

Φιευγε, μεθεις, γιγνον κωμα ΚΑΤΑΡΧΟΜΕΝΟΝ.

sic *Philodemi* *Epig.* xiii. *πυρ αετι καταρχομενον.*

Sed jam serò vidi hanc emendationem *Toupio* deberi, et eodem loco *Philodemi* esse confirmatam.

V. 417. aura: Quæ est id vel *odoris* vel *lucis*, quod à corporibus emittitur. Ut dixit *Lucretius* — *olivi AURAM*, et noster *Maro* — *auri AURAM*; sic pulcherrimâ translatione *Horatius* de *virgine*:

————— tua ne retardet

AURA maritos.

Et longè omnium felicissimè hâc figurâ usus est noster *Propius*, cujus verba nequeo mihi temperare quin apponam, cum sint suavissima paritèr, et plenissima majestatis; imò penè divina.

My Fancy form'd thee of angelic Kind;

Some EMANATION of the all-beauteous Mind.

A quodam juvene (mihi quondàm, dum *Cantabrigiæ* commoraremur, amicissimo) audiui, doctissimum *Fosterum*, scholæ *Etonensis* dudùm *archididascalum*, legere voluisse:

————— tua ne RETARDENT

ORA maritos.

ingeniosè quidèm, sed nollem factum; hoc enim est *nebulam candidis stellis spargere*.

Exesi

Exesi latere in montis; quò plurima vento
 Cogitur, inque sinus scindit sese unda reductos; 420
 Deprênsis olim statio tutissima nautis:
 Intus se vasti Proteus tegit objice faxi:
 Hic juvenem in latebris aversum à lumine Nympha
 Collocat, ipsa procùl nebulis obscura resistit.
 Jam rapidus torrens sitientes Sirius Indos 425
 Ardebat cœlo, et medium sol igneus orbem
 Hauserat: arebant herbæ, et cava flumina, siccis
 Faucibus, ad limum radii tepefacta coquebant;
 Cùm Proteus consueta petens è fluctibus antra
 Ibat: eum vasti circum gens humida ponti 430
 Exultans rorem latè dispergit amarum.
 Sternunt se somno diversæ in litore phocæ.
 Ipse (velût stabuli custos in montibus olim,
 Vesper ubi è pastu vitulos ad tecta reducit,
 Auditique lupos acuunt balatibus agni) 435
 Confidit scopulo medius, numerùmque recenset.
 Cujus Aristæo quoniàm est oblata facultas;
 Vix defessa senem passus componere membra,
 Cum clamore ruit magno, manicisque jacentem
 Occupat. Ille suæ contrà non immemor artis, 440
 Omnia transformat sese in miracula rerum
 Ignémque horribilemque feram, fluviumque liquentem.
 Verùm ubi nulla fugam reperit fallacia, victus
 In sese redit, atque hominis tandem ore locutus:

Inter Græcos etiàm, ut *Pindarus* dixit ἀνθιμα χερσιν — ità venustissimè *Aristoph.* *Thesm.* 1121. Ed. *Brunck* de unguentis;

Τα δ' ἀλλ' Αἰανόησαντα πάντ' ἀπὸ πταγῶ.

·*Horatium* sequitur *Propertius* ii. xxvii. 15,

Si modò clamantis revocaverit AURA PUELLÆ.

Similitèr *Flaccus* — *Glyceræ* NITOR: et *Euripides* — ἀγλαῖα σπυγνὰ — *Androm.* 285. Vide *Hom. H.* *Cer.* v. 275.

V. 420. scindit sese. *Mediam vocem* maluit *Æn.* ii. 39,

SCINDITUR incertum studia in contraria vulgus.

· Nam

‘ Nam quis te, juvenum confidentissime, nostras 445
 ‘ Jussit adire domos? quidve hinc petis?’ inquit. At ille,
 ‘ Scis, Proteu, scis ipse; neque est te fallere cuiquam.
 ‘ Sed tu desine velle: Deum praecepta secuti
 ‘ Venimus, hinc lapsis quæsitum oracula rebus.’ 449
 Tantum effatus. Ad hæc vates vi denique multâ
 Ardentes oculos intorsit lumine glauco;
 Et graviter frendens, sic fatis ora resolvit:
 ‘ Non te nullius exercent numinis iræ;
 ‘ Magna luis commissa: tibi has miserabilis Orpheus,
 ‘ Haudquaquam ob meritum pœnas (nî fata resistent)
 ‘ Suscitât, et raptâ graviter pro conjuge sævit. 456

V. 445. Nam quis. “Id est, quisnam:” *Servius*. Malè; at hunc errorem post eum alii sæpè erraverunt. Locutio est tam *Græcis* quàm *Latinis* familiaris, potissimum in *irâ* vel aliquo alio vehemente *affectu* cum *festinatione* exprimendo. Vide Schol. ad *Soph. Aj.* 101.

Εὐγ' ὦ τέκνον· τίς γὰρ ὧδε τον μέγαν

Χολον κατ' αὐτῶν ἐγκαλῶν ἐληλυθας; *Soph. Phil.* 339.

ubi *Heathius* inconsideratè nimis reponere vult γ' αἰ. —

Quinetiàm, est ubi sic se res habeat, quamvis nulla sit interrogatio: Sic in *Ap. Rhod.* i. 333.

Ἄλλα γὰρ ὅσσα γέ νηι ἐφοπλισασθαι εἰκέν,

Πάντα ΜΕΝ ἐν κατὰ κόσμον ἐπαρτία κείται ἰούσιν.

Ità enim scribendus est et transpositione sublevandus iste locus.

Hinc etiàm fortassè sine causâ *Whartonus* queritur de *Theoc.* xvi. 5. quem tamèn sequitur *Brunckius*. Si quid mutandum foret, ad *Homeri* normam sub initio *Iliadis* rescribendum potiùs judicarem: Τις γὰρ τῶν ὀπποσὶ —. Nec dubito, quin hinc corrigendus sit *Callimachus*: locus enim, ut nunc stat, harum rerum peritioribus neutiquàm placebit. Ità rescribi jusserim:

Πῶς γὰρ νῆ, Δικταῖον αἰετομένη, νηὶ Λυκαίων; *H. Jov.* 4.

V. 455. Haudquaquàm ob meritum pœnas: i. e. “non tales quales mereris; nam ejus uxori causa mortis fuisti. Inferret autèm digna supplicia, nisi fata prohiberent.” *Servius*. — Quæ scilicèt vera est loci interpretatio, eamque ideò protulimus, quòd *Martynus* et alij fruges glandibus stultè posthabuerint.

‘ Illa

- * Illa quidè̃m, dum te fugeret per flumina præcep̃s,
 * Immanem ante pedes hydruꝝ moritura puella
 * Servantem ripas altâ non vidit in herbâ.
 * At chorus æqualis Dryadum clamore supremos 460
 * Implêrunt montes: flêrunt Rhodopeiæ arces,
 * Altâque Pangæa, et Rhesi Mavortia tellus,
 * Atque Getæ, atque Hebrus, atque Actias Orithyia.
 * Ipse cavâ solans ægrum testudine amorem,
 * Te dulcis conjux, te solo in litore secum, 465
 * Te veniente die, te decedente canebat.
 * Tænarias etiâꝝ fauces, alta ostia Ditis,
 * Et caligantem nigrâ formidine lucum
 * Ingressus, Manésque adiit regémque tremendum,
 * Nesciâque humanis precibus mansuescere corda. 470
 * At cantu commotæ Erebi de sedibus imis
 * Umbræ ibant tenues, simulacrâque luce carentûꝝ:

V. 457. per flumina. Olim mecum dicebam, Quid sibi vult *per flumina*? certè enim nollet intelligi poëta *Eurydicen per media flumina*, quæ et illam et *Aristæum* obruissent, fugam præcipitasse: itaque conjiciebam — *per GRAMINA* ut infra — *altâ non vidit in HERBA*: et *Ovidius* de eadem re. Met. x. 8. *per HERBAS*. Sed hujusce conjecturæ jam me pœnitet; et *το per* idem velle arbitror quod *Græcorum παρα* — *præter*; quamvis exemplum simile memoriam meam non statim incurfat. Quibus otium est indicibus excutiendis de hoc videant; nobis in tuto esse videtur *Virgilii* locus.

V. 465. Pulcherrima repetitio vocis *te*: quam venustatem aliquâ ex parte habet *Theocritus*, Id. i. 19.

— ΤΥ γὰρ δὴ, Θυρεῖ, τὰ Δαρυδῶ αὐγὰς οἶδες,
 Καὶ τὰς βωκυλικάς ἐπὶ ΤΥ πλεον ἰκεῖο μύσας:

sic enim legendus est iste locus, neque hic tolerari potest articulus *το πλεον*: ita etiâꝝ solent optimi scriptores.

Ipse Theoc. iii. 47.

———— ἐπὶ ΠΛΕΟΝ ἀγαγε λυσσας

Οὐ προκοφουσιν ἐπὶ ΠΛΕΙΟΝ: 2 Tim. iii. 9. et ita 1 Esd. ii. 29. Prolog. ad Sap. Sirach. Eur. Rhed. 946. et passim omnes alii.

Im-

- ‘ Quàm multa in sylvis avium se millia condunt,
 ‘ Vesper ubi, aut hybernus agit de montibus imber;
 ‘ Matres, atque viri, defunctaque corpora vitâ 475
 ‘ Magnanimùm heroum, pueri, innuptæque puellæ,
 ‘ Impositique rogis juvenes ante ora parentum.
 ‘ Quos circum limus niger, et deformis arundo
 ‘ Cocyti, tardaque palus inamabilis undâ
 ‘ Alligat, et novies Styx interfusa coërcet. 480
 ‘ Quin ipsæ stupuere domus atque intima lethi
 ‘ Tartara, cæruleosque implexæ crinibus angues
 ‘ Eumenides; tenuitque inhians tria Cerberus ora;
 ‘ Atque Ixionii vento rota constitit orbis. 484
 ‘ Jamque pedem referens, casus evaserat omnes;
 ‘ Redditaque Euridice superas veniebat ad auras,
 ‘ Ponè sequens; (namque hanc dederat Proserpina legem)
 ‘ Cùm subita incautum dementia cepit amantem;
 ‘ (Ignoscenda quidem, scirent si ignoscere Manes)
 ‘ Restitit; Eurydicénque suam jam luce sub ipsâ, 490
 ‘ Immemor heu! victusque animi, respexit: ibi omnis
 ‘ Effusus labor, atque immitis rupta tyranni
 ‘ Foedera; térque fragor stagnis auditus Avernis.
 ‘ Illa: “ Quis et me, inquit, miseram, et te perdidit,
 Orpheu?
 “ Quis tantus furor; en iterùm crudelia retrò 495
 “ Fata vocant, conditque natantia lumina somnus.
 “ Jámque vale: feror ingenti circumdata nocte,
 “ Invalidásque tibi tendens, heu! non tua, palmas.”
 ‘ Dixit, et ex oculis subitò, ceu fumus in auras
 ‘ Commixtus tenues, fugit diversa; neque illum 500
 ‘ Prensanter nequicquàm umbras, et multa volentem
 ‘ Dicere, prætereà, vidit; nec portitor Orci

V. 484. vento. Nunquàm amavi hanc vocem; ideòque dudum conjeceram reponendum esse CANTU pro vento: quam conjecturam postea didici codicibus aliquot, teste Pierio, confirmatam esse.

- ' Amplius objectam passus transire paludem.
 ' Quid faceret? quò se raptâ bis conjuge ferret?
 ' Quo fletu Manes, quâ numina voce moveret? 505
 ' Illa quidè̃m Stygiâ nabat jam frigida cymbâ.
 ' Septem illum totos perhibent ex ordine menses
 ' Rupe sub aëriâ, deserti ad Strymonis undam
 ' Flevisse, et gelidis hæc evoluisse sub astris,
 ' Mulcentem tigres, et agentem carmine quercus. 510
 ' Qualis populeâ mœrens Philomela sub umbrâ
 ' Amissos queritur foetus, quos durus arator
 ' Observans nido implumes detraxit; at illa
 ' Flet noctem, ramóque sedens miserabile carmen
 ' Integrat, et mœstis latè loca questibus implet. 515
 ' Nulla Venus, nullique animum flexère hymenæi.
 ' Solus Hyperboreas glacies, Tanaïmque nivalem,
 ' Arvâque Riphæis nunquam viduata pruinis

V. 501. prensantem nequicquàm umbras: sic Æn. ii. 405.

Ad cælum TENDENS ardentia lumina FRUSTRA:

undè *Callimachus* meliori distinctione sublevandus est, ex quâ fit etiã versus longè numerosior:

ἤνικα πηχέας
 Ἀμφοτέρως οὐρανὸν ματὴν, ἐφθίγγατο τοιαῖα: H. Del. 107.

V. 509. astris. Lectionem sequor *Romani* codicis et aliorum longè meliorem. Sic *Horatius*: *sub fove frigido*.

V. 511. Hic locus in mentem vocat versus quosdam *Callimachi*, quos sic emendandos esse putaverim:

Α μὲν ΕΝ ἀμφοτέροισι φίλον περὶ παῖδα λαβοῖσα
 Ματὴρ ΕΚ γούρῳ οἶτον ἀνδρονίδων
 Ἀγνὴ, ἄρα κλαῖουσα: Lav. Pall. 93.

Posteà vidi quæ dixit clarissimus *Brunck* ad hunc locum.

Ipse quidè̃m tam violentam vim non probo, ubi tranquillâ res potest peragi: οἶτος porrò in οἶκτον sine ratione et utilitate mutat vir præstantissimus.

V. 517. solus: scilicèt *sine conjuge*: ut Eurip. *Iph*, *Aul*. 77.

— ὁ δὲ καθ' Ἑλλάδ' οἰσθησας ΜΟΝΟΣ
 Οἶκτος παλαιῆς Τυρταεῖω μαρτυρεῖται.

Lustra-

- ' Lustrabat; raptam Eurydicen, atque irrita Ditis
 ' Dona querens: spreto Ciconum quo munere matres,
 ' Inter sacra Deum, nocturnique orgia Bacchi, 521
 ' Discerptum latos juvenem sparsere per agros.
 ' Tum quoque marmorea caput à cervice revulsum
 ' Gurgite cum medio portans Œagrius Hebrus
 ' Volveret, Eurydicen vox ipsa et frigida lingua, 525
 ' Ah miseram Eurydicen, animâ fugiente, vocabat:
 ' Eurydicen toto referebant flumine ripæ.'

Hæc Proteus: et se jactu dedit æquor in altum;
 Quaque dedit, spumantem undam sub vertice torfit.

- At non Cyrene: namque ultrò affata timentem; 530
 ' Nate, licet tristes animo deponere curas.
 ' Hæc omnis morbi causa: hinc miserabile Nymphæ,
 ' Cum quibus illa choros lucis agitabat in altis,
 ' Exitium misere apibus. Tu munera supplex 534
 ' Tende petens pacem, et faciles venerare Napæas.
 ' Namque dabunt veniam votis, irasque remittent.
 ' Sed modus orandi qui sit, prius ordine dicam.
 ' Quatuor eximios præstanti corpore tauros,
 ' Qui tibi nunc viridis depascunt summa Lycæi,
 ' Delige, et intactâ totidem cervice juvencas. 540

atque ita benè interpretatur *Barnesius*, quem nimis et immeritò critici solent fastidire. Facebant igitur *μενδ* et *μογω*—inficetæ *Duportii* et *Musgravii* conjecturæ. Jam video felicius rem administrasse *Toupium* ad Theoc. xv. 98. Litem dijudicet lector.

Nostram interpretationem illustrabit sequens epigramma:

Νικοπολιν Μαγαθωνις εθηκατο τηδ' επι πετετη,
 Ομβρησας δακρυοις λαρυνακα μαγμαρενη.
 Αλλ' υδειν ωλειον ισχει· τι γαρ ωλειον ανερι κηδευς
 ΜΟΥΝΩΙ υπερ γαιης, οίχομενης αλοχη;

V. 525. Malè hæc mihi videntur conjuncta—vox et *lingua*: imò et ipsa ratio et loci scopus aliud omninò postulant, quod ipse deprehendi, nec lectoris judicio committere formidabo:

—*Eurydicen* FAUX ipsa et frigida LINGUA.

' Quatuor his aras alta ad delubra Dearum
 ' Constitue, et sacrum jugulis demitte cruorem;
 ' Corporaque ipsa boum frondoso deferre luco.
 ' Post, ubi nona suos aurora ostenderit ortus,
 ' Inferias Orphei lethæa papavera mittes, 545
 ' Placatam Eurydicen vitulâ venerabere cæsâ,
 ' Et nigram mactabis ovem, lucumque revises.'

Haud mora, continuò matris præcepta facessit;

Ad delubra venit, monstratas excitat aras:

Quatuor eximios præstanti corpore tauros 550

Ducit, et intactâ totidè m cervice juvencas.

Post, ubi nona suos aurora induxerat ortus,

Inferias Orphei mittit, lucumque revisit.

Hic verò subitum ac dictu mirabile monstrum

Aspiciunt; liquefacta boum per viscera toto 555

Stridere apes utero, et ruptis effervere costis,

Immensâsque trahi nubes; jamque arbore summâ

Confluere, et lentis uvam demittere ramis.

Hæc super arborum cultu pecorumque canebam

Et super arboribus, Cæsar dum magnus ad altum 560

Fulminat Euphratem bello, victorque volentes

Per populos dat jura, viamque affectat Olympo.

Illo Virgilium me tempore dulcis alebat

Parthenope, studiis florentem ignobilis oî:

Carmina qui lusi pastorum; audaxque juventâ, 565

Tityre, te patulæ cecini sub tegmine fagi.

V. 548. *Continuò* non videtur hic velle *statim*, cum præcesserit — *haud mora*; sed quasi dixerat poëta — "*rem peragit, eum tenens ordinem, quem mater præceperat.*"

INDEX AUCTORUM,

QUI IN HIS NOTIS

EXPLICANTUR, EMENDANTUR, ET NOTANTUR.

- ÆSCHYLUS** ad lib. iii. 83.
Anacreon i. 4. iv. 54. 134.
Anonymus criticus laud. ii. 168.
Anthologia Græca i. 71. 249. ii. 80. 146. iii. 83. 87. 147. 219. 240. 430. iv. 54. 111. 128. 169. 206. 275. 299.
Apollonius Rhodius iv. 54. 445.
Aulus Gellius — not. i. 203.
Barneſius laud. iv. 517.
Bentleius laud. i. 126. 462. not. ii. 460. 511. iii. 30. 116. iv. 137.
Bion i. 190. 300. ii. 465.
Brewſterus laud. i. 403.
Brunckius laud. i. 71. not. 399. laud. iii. 83. 260. 430. not. iii. 240. iv. 370. laud. 414. not. 511.
Callimachus i. 71. 234. ii. 19. 95. iii. 147. 245. 260. 538. iv. 322. 370. 445. 501. 511.
Cerda not. iii. 200.
Cicero ii. 288. iii. 526.
Clarkius not. i. 482.
Dawesius Ricardus not. ii. 19.
Demosthenes i. 200. ii. 33. iii. 430.
Duportus not. iv. 517.
Editor Delph. not. i. 387.
Eſaias propheta iii. 219.
Euripides i. 71. 138. iii. 143. 219. 424. 500. 518. iv. 22. 181. 352.
Foſterus laud. iv. 417.
Heathius Benj. laud. iii. 243. not. iv. 445.
Heinſius Dan. laud. iii. 260.
Hefiodus i. 300. iii. 495.
Hefkin not. i. 190.
Hefychius i. 211. iii. 495. iv. 216.
Homerus i. 71. 241. 381. iv. 137.
Horatius i. 295. 300. 416. ii. 8. 511. iii. 30. 87. 147. 538.
Hurd Ricardus laud. iii. 46.
Iſocrates ii. 33.
Jortinus laud. iv. 137.
Juvenalis ii. 123.
Longinus i. 211. ii. 402. iii. 219. iv. 324.
Longus Paſt. i. 107. ii. 8. 33. 126. 526. iii. 88. 368. 376. 538.
Lowthius Robertus not. iii. 219.
Lucas Apoſtolus ii. 95.
Lucretius i. 450. 494. iii. 363. iv. 54.
Martynus not. i. 44. 217. 288. 320. laud. ii. 172. not. 288. 290. iv. 455.
Menander i. 292. ii. 460.
Merrick J. laud. iii. 83.

Mil-

I N D E X.

Miltonus iii. 219.	Theocritus i. 127. 150. 168.
Moschus iv. 137.	241. 399. ii. 8. 202. iii. 316.
Musgravius not. iii. 219. iv. 517.	538. iv. 123. 465.
Numerorum liber iii. 219.	Thucydides iv. 285.
Paulus Apostolus ii. 33. iii.	Tibullus iv. 259.
219. 260.	Toupius not. i. 150. 211. 234.
Phædrus ii. 382. iii. 116.	ii. 80. 402. iii. 260.
Pindarus i. 71. ii. 13. iv. 123.	Tryphiodorus i. 88. 234. iii.
Plato iv. 164.	83. 148. 219. 538. iv. 54.
Plautus ii. 33. iii. 147. 495.	Tzetz. Chil. i. 341.
Popius laud. iv. 417.	Valckenaer not. iv. 370.
Propertius iii. 219.	Virgilius passim.
Reiskius i. 150.	Watsonus Ricardus not. i. 367.
Sophocles i. 71. iii. 243.	Whartonus not. i. 150. iv. 137.
Statius ii. 382. iii. 475.	Xenophon i. 211. ii. 460.
T. Faber not. i. 6.	

